[ב] [ג] [ד] [ה] [ו] [ז] [ח] [ט] [י] [יא] [יב] [יג] [יד] [טו] [טז] [יז] [יח] [יט] [כ] [כא] [כב] [כג] [כד] [כה] [כו] [כז] [כח] [כט] [ל] [לא] [לב] [לג] [לד] [לה] [לו] [לז] [לח] [לט] [מ] [מא] [מב] [מג] [מד] [מה] [מו] [מז] [מח] [מט] [נ] [נא] [נב] [נג] [נד] [נה] [נו] [נז] [נח] [נט] [ס] [סא] [סב] [סג] [סד] [סה] [סו] [סז] [סח] [סט] [ע] [עא] [עב] [עג] [עד] [עה] [עו] [עז] [עח] [עט] [פ] [פא] [פב] [פג] [פד] [פה] [פו] [פז] [פח] [פט] [צ] [צא] [צב] [צג] [צד] [צה] [צו] [צז] [צח] [צט] [ק] [קא] [קב] [קג] [קד] [קה] [קו] [קז] [קח] [קט] [ר] [רא] [רב] [רג] [רד] [רה] [רו] [רז] [רח] [רט] [ש] [שא] [שב] [שג] [שד] [שה] [שו] [שז] [שח] [שט] [ת] [תא] [תב] [תג] [תד] [תה] [תו] [תז] [תח] [תט]

והלכתא לחיי ולחיי כרוחתין . תימה דתניא בתוספתא הלכה כר' יוסי דיש בתוספתא מלכין בתור ולמלמת לריך לינון [ב"ב ד' מ"ב מהלכות מתנות הלכה ה' ט"ו] ופיקוח נפש [ר"ה ד' ט"ו] ולמלמד לתמידי בסכיסים לרוכים שלוקין בכסם

[הבוקר]

[הבוקר]

[הבוקר]

צד שערי דין אפיית פת עם בשר או עם חלב או טישת התנור דורא

הגהות

(ז) הורה רבינו טובי׳ מווינא שאם הורתחו פילפלין בקדירה של איסור שאב״י הכל אסור דאגב חורפ׳ מחליא לי׳ לשבח מ״ק: עוד הגה יש לזהר שלא לאפות פשטיד״א של בשר ודגים תחת כלי אחת שרוב פעמים זב מזה לזה וקשה לד״א (לרעת):

(א) וכן צריך לזהר שלא לאפות פשטיד״א בצד פת. לעיל פירשתי קצת מנהג דברים הללו. אמנם תימא דלעיל בדין אם ריחא מילתא הוא סי׳ ל״ה כתב דנוהגים היתר באפיית פת עם בשר או עם חלב ולא חיישינן לפיטום. ובסה״ת כתב בזה הלשון דאין לאפות תחת כלי ברזל או כלי חרס אפילו לא יגעו אהדדי דאזיל האי ומפטם להאי. ואפשר דבעל השערים ר״ל נמי בענין זו אלא (שקלת *) לשונו לא משמע כן) (ס״א *) שקילר לשונו מהרא״י ז״ל.

מבוא שערים

א וכן צריך לזהר שלא לאפות פשטיד״א בצד פת

כו׳ דע לך שיש כאן נוסחאות מתחלפות בספרי רבינו שבמקצת נוסחאות כתיב וכן צריך ליזהר שלא לאפות פת בצד פשטיד״א (בשר) או (פלאדין של חלב) בין בתנור בין תחת כ״ח או כלי ברזל שמא יאכל הפת עם חלב או עם בשר ורוב פעמים יוצא שמנונית או החלב לחוץ ונוגע בפת כדאמרינן אין שטין את התנור באליה ואם טש כל הפת כולו אסור ע״כ והשתא לפי נוסחא הזאת משמע דל״ח לפיטום אלא לנוגע אבל במקצת נוסחאות כתיב שמא יאכל הפת בחלב כדאמרינן אין טשין את התנור באלי׳ ואם טש כל הפת כולו אסור ואפי׳ לא נגעו זה בזה דאזיל האי ומפטם האי וכ״כ נמי בסה״ת סי׳ ס״א והשתא לפי הנוסחא הזאת אסרינן ליה משום פיטום לחוד אפי׳ לא נגעו זה בזה וע׳ הגהות מהרא״י ז״ל המתחלת וכן צריך לזהר כו׳. א]

סי׳ ס׳

[דין אפיית פת עם בשר או עם חלב או טישת התנור

(א) א וכן צריך לזהר שלא לאפות *) פת בצד *) פשטידא [א] בין בתנור בין תחת הכלי חרס או כלי ברזל שמא יאכל הפת

ש״נ וח״נ

*) ד״ק כי״פ כי״ל. וגי׳ כי״ק שלא לאפות פת לאזיל האי ומפטם האי ובשני ד״ו ד״ל הגי׳ שלא לאפות פשטידא לכך בהגהות מ׳ ומב״ש מ׳ ג״כ הגי׳ כן וקט״מ סי׳ ס״מ שלא יאפו עוגה קטנה בצד פשטיד״מ. כי״ל שלא לאפות פת בצד פשטיד״מ של בשר.

*) פשטידא של בשר ד״ק כי״פ כי״ל.

*) שני ד״ו אלא שקלת לשונו נמי משמע כן. וגי׳ ד׳ קרלקא רל״ב אלא שקלת לשונו לא משמע כן כגי׳ ד״י וד״ז.

*) ס״מ שקילר לשונו ד״ל וד״ו שכ״ד בגליון.

ציונים

מקור סי׳ זה בסה״ת סי׳ ס״מ ומב״ג ק״מ קמ״מ וזבמיס פ׳ דס מעמת ופקמיס פ׳ כ״ס ל׳ ל״ו. וטו״ד וס״ע ל״ז ק״ח.

שערי בינה

לפנינו הבחירה, אולם חזינן מדברי קדשו שנוטה יותר למהר״ש ואו״ה מדנתן הקדימה להגה מהר״ש ועיטרה בהגה קטנה מאו״ה ותו לא מידי בענין זה.

[א] כדי להבינך דברי הש״ד והגהות א׳ והמב״ש א׳ אעתיק לך לשון סה״ת בסימנים סס״ק ס״א וז״ל ואסור לאפות עוגה קטנה בצד פשטיד״א או בצד פלאדין כדאמרינן אין טשין את התנור באלי׳. ואם אופה תחת כלי אפי׳ לא נגעו זל״ז אסור לאפות שתיהן יחד דאזיל האי ומפטם האי כו׳ עד מ״מ רוב פעמים שמנונית הבשר יוצא חוץ לעיסה ע״כ ובפנים סה״ת סי׳ הנ״ל באמצע סי׳ ס״א ז״ל ועוד צריך ליזהר שלא יאפו עוגה קטנה בצד פשטיד״א פן יאכל העוגה בחלב כדאמרינן אין טשין את התנור באליה, ולא בצד פלאדין פן יאכל העוגה עם בשר. ואם אפה אסורה אותה עוגה לאכול אפי׳ במלח. וכן תחת כלי ברזל או כלי חרס אסור לאפותן יחד אפילו לא יגעו זה עם זה דאזיל האי ומפטם להאי. ואין להתיר מטעם דהוי נ״ט בר נ״ט חד בעיסה של פשטיד״א או של פלאדין ומשם בעוגה. דשמא היינו דוקא פליטת טעם של כלי אבל מאוכל לאוכל הכל חשיב טעם אחד. ועוד דרוב פעמים השמנונית יוצא חוץ לפשטידא ונוגע בעיסה של עוגה. וגם אין להתיר משום דדבר הבלוע בחתיכה אינו פולט ונבלע בחתיכה אחרת בלא מים כדפרישית לעיל בה׳ טפת חלב סי׳ נ״א דקאמר אם לא ניער וכיסה מבלע בלע מפלט לא פלט דמכל מקום רוב פעמים השמנונית יוצא חוץ. או החלב מן הפלאדין ונוגע לעוגה אותו ממשות עצמו: עכ״ל סה״ת: - והנה ד״ב ד״ל לא נקטו בלשונם בין בתנור בין תחת כלי ברזל או כלי חרס כבסה״ת רק סתמא שלא לאפות פשטידא בצד הפת משמע בתנור כמשמעו. וד״ק כי״פ כי״א וד״ו ושאר דפוסים הבאים אחריהם נקטו בלשונם בין בתנור בין תחת כלי ברזל או כלי חרס. רק בד״ק איתא הטעם דרוב פעמים יוצא השמנונית או החלב לחוץ ונוגע בפת, ולא נזכר שם הטעם משום פיטום. ובשני ד״ז וד״ב וד״ל כולם נקטו הטעם ואפי׳ לא נגעו זה בזה משום דאזיל האי ומפטם האי. וד״י ד״ז נקטו כל השני טעמים. בראשונה הטעם משום דרוב פעמים יוצא השמנונית לחוץ ונוגע בפת. והשני משום דאזיל האי ומפטם האי, והקשה המהרא״י על הש״ד למה נקט הטעם דפיטום. והא לעיל ססי׳ ל״ה כתב דנוהגין היתר עם אפיית פת עם בשר או עם חלב ולא חיישינן לפיטום. ע״ז תירץ דבסה״ת כ׳ בזה״ל ואין לאפות תחת כלי ברזל או כלי חרס אפי׳ לא יגעו אהדדי דאזיל האי ומפטם האי פי׳ שסה״ת לא כלל איסור אפי׳ פת עם פשטידא בתנור, עם פת שנאפה תחת כלי ברזל או כלי חרס בבבא אחת כמו הש״ד כאן שכללם יחד שלא לאפות פת אם פשטידא כו׳ "בין בתנור בין תחת כלי חרס או כלי ברזל" משום שהפת הנאפה בתנור עם פשטידא או פלאדין הטעם דרוב פעמים יוצא השמנונית ונוגע ולא משום פיטום. רק בפת הנאפה תחת כלי ברזל או כלי חרס שם קאמר הטעם משום פיטום. כלומר דתחת כלי יש פיטום ביותר. וזה אוסר, וכן הוא בביאור ר״י קרעמניץ לפרש מש״כ הש״ד דאזיל האי ומפטם האי דמחמת קטנותו נפיש פיטומו פי׳ דהמקום קטן תחת הכלי חרס או כלי ברזל כו׳ ונפיש פיטומו עכ״ל ע״כ בסי׳ ל״ה שם מיירי בנאפה פת בתנור עם פשטיד״א או פלאדין וליכא פיטום לכך קאמר שם דמותר והש״ד כאן במש״כ ואפילו לא נגעו זב״ז דאזיל

אמרי בינה

א] דע לך שיש להפליא על רנ״ש א הלא בסה״ת ס״א איתא שני הנוסחאות ומדוע לא העיר מזה הגי׳ שגם בסה״ת נמצאת?

מבוא שערים

ב **טשין** בפכ"ה פרש"י טשין לשון טח וכ"פ בפ' הפועלים טשין טחין וכ' התוס' פ' יש נוחלין שבמלה הזאת נתחלפו האותיות והאי אין טשין הוי כמו אין טשין כמו וטח את הבית ומתרגמינן בירושלמי וטשין ית ביתא עכ"ל אבל בתוס' ישנים כתובים בכתיבת יד סופר מצאתי כתיב להיפוך דעיקר הגי'

הגהות

(ב) **ואם** עשה כעין תורא *) [ב] שדי (מ) ופי' רב אלפס ורמב"ם שעשה שינוי בצורת הפת, ורש"י ותוס' פי' שהפת קטן (ג) ונראה דהני תרי פירושים [הגה קטנה אליבא דהלכתא סליקו דתרווייהו סברות יפות דתרווייהו אליבא דהלכתא סליקו] **החלב** (*) במ"ס אין זה) *) (ורוב פעמים יוצא השמנונית לחוץ ונוגע בפת) כדאמרינן (פכ"ם פסחים דף ל') אין ב **טשין** את התנור באלי' ואם טש כל הפת כולו (ב) **אסור** (*) במ"ס אין זה) *) (ואפילו לא

ש"נ וח"ג

*) ע' בלף ל"מ ע"ל.

*) בשני ד"ו וד"ל ליתא.

*) ד"ק כי"פ כי"ל מיתא.

*) ד"ק כי"פ כי"ל ליתא.

*) שני ד"ו וד"ל וכי"ק מיתא.

בגמרא הוא אין שטין ובמלה הזאת נתחלפו האותיות והאי אין שטין כמו אין טשין כמו וטח את הבית ומתרגמי' בירושלמי ויטשין ית ביתא עכ"ל וכן הוא דעת בעל הערוך דהגי' בגמרא הוא אין שטין כאותה נוסחא השנייה של התוס' דלעיל שהרי הביאו בערך שט והתרגום ירושלמי של וטח את הבית הנה בכל הנוסחאות שלנו כתיב ויטשין ית ביתא כדברי אותה נוסחא השנייה של התוס' דלעיל. וכך הביא ג"כ בעל המתורגמן בשורש טש וכ"נ גם כן שהוא דעת בעל הערוך שהרי מלה אחרת הדומה לזו דהיינו אחרי הטוח את הבית דתרגום יהונתן דמיתטוש ית ביתא מביא הוא בערך טש וצ"ע.

מבוא שערים על הגהות

(מ) **ופי'** רב אלפס (פסחים ל"ו) והרמב"ם (פ"ט מ"ה הכ"ג) שעשה שינוי בצורת הפת. דע לך דריב"ה כ' בטי"ד סי' צ"ז וז"ל ורב אלפס פי' שעשה בהן שינוי פי' צורות כעין השור וכיו"ב שמתוך כך יזכור שיש בה חלב ע"כ וכ' ב"י והפי' שכתב רבינו בשם הרי"ף ז"ל לא מצאתי לו שכתב כן, אבל הרמב"ם כתבו בפ"ט ממ"א וז"ל ואם שינה בצורת הפת עד שתהא ניכרת שלא יאכל בה בשר ה"ז מותר ע"כ ואנכי לא ידעתי למה עשה את עצמו באינו יודע ועוד שכ' אבל הרמב"ם כתבו כו' כאלו שיש הפרש בין דעת הרמב"ם ובין דעת הרי"ף בענין זה ואינו כן שהרי הפי' שכ' הרמב"ם מצינו גם שכתבו רב אלפס בדמותו ובצלמו ממש אות באות ולא במק"א בלבד אלא בב' מקומו' שהרי בפכ"ה כ' וז"ל ומסקנא דאי שני ביה ועבדינהו כעין תורא שרי ע"כ וכ"כ בפכ"ש וז"ל ואי שני להו ועבד כעין תורא שרי דכיון דשני בהו מידע ידוע דלהכירא עביד להו הכי דלא ליתי בהו לידי תקלה ולפי' מותרין וכן כתבו הגה"מ על דברי הרמב"ם הנזכר וז"ל והאלפס כ' כבעמוד ממעם שינוי והיכר ע"כ הרי שגם הם סוברים שהרי"ף כ' הפירוש הזה כמ"ש הרמב"ם וצ"ע א].

(ג) **ונראה** דהני תרי פירושים אליבא דהלכתא סליקו כו' כונתו הוא שאם עשה שינוי בצורת הפת מותר אפי' הפת גדול כדמשמע מפי' הרי"ף והרמב"ם. וכן אם עשה פת קטן כדי לאוכלו מהרה מותר אפי' אין בו שינוי כדמשמע מפי' רש"י והתוס' ועיין במש"כ למעלה בדין ריחא מילתא סי' ל"ז בפי' ההגהות גבי והתם הטעם כו' בס"ד.

שערי בינה

האי ומפטם כוונתו על הנאפה תחת כלי ברזל או כלי חרס רק שקיצר בלשונו כמ"ש גי' ד"ל במהרא"י וגי' ד"ו אלא שקצת לשונו לא משמע כן, ואלו בד"ב ד"ל לא נזכר כלל תחת כלי ברזל או כלי חרס בודאי קיצר בלשונו, וד"ק אתיא שפיר בפשיטות כמ"ש מב"ש דלפי נוסחא זאת משמע דל"ח לפיטום. - ודע דלעיל בסי' ל"ה בהגה אחת אשר לא מהרא"י חתם עלה כ' ז"ל ואולי יש לחלק בין עם פשטידא לצד פשטידא א"נ יש לחלק בין תנורים גדולים כו' עד וכן חילק בס"ה עכ"ל גם דברי בעל הגה זו צריכין ביאור היכן חילק בעל סה"ת ולפי מש"כ א"ש דאמת שכאן באפה בתנור אין פיטום רק חשש שיזוב כמובא בהגה אשר"י בע"ז סוגי' דבת תיהא בשם א"ז ורק תחת כלי ברזל וכ"ח קאמר הסה"ת והשערים דיש איסור משום פיטום. גם שני הנוסחאות במהרא"י הגי' א' אלא שקיצר בלשונו, יובן כמשמעו וגי' שנית אלא שקצת לשונו לא משמע כן הכי פירושו משום דש"ד כלל בין נאפה בתנור בין נאפה תחת כלי ברזל וכ"ח ועל שניהם אמר הטעם משום פיטום ובאמת בנאפה בתנור לא שייך פיטום כבסי' ל"ה כנלע"ד בס"ד ואז נבין דברי הש"ד והגש"ד, אלא שאני תמה לרוב פשיטות הדברים מדוע לא ביאר המב"ש כן?

[ב] **פליאה** דעת ממני דברי הסה"ת סי' ס"א שכתב וז"ל ועוד צריך ליזהר שלא יאפו עוגה קטנה בצד פשטיד"א בתנור,

אמרי בינה

א] **גם** הפרישה סי' צ"ז ס"ק ג' מאריך בזה ע"ש וכ' על הב"י ואני חפשתי ומצאתיו בפ' כ"ש, וכ"כ נמי בכה"ב. גם בכסף משנה כ' שדברי רי"ף הם כדברי הרמב"ם ע"ש והפרישה רגיל להביא את מהרנ"ש בשם רנ"ש או בשם מהר"ן מהורדנא וכאן לא זכרו? ומשניהם נעלם שבבד"ה כבר תיקן הב"י בעצמו ע"ש וזה לשונו צריך להעביר קולמוס על כל תיבות הללו ולכתוב במקומם והפי' שכ' רבינו בשם הרי"ף כ' בפכ"ה ומסקנ' דאי שני בהו ועבדינהו כעין תורא שרי עכ"ל בדה"ב ומתורץ הצ"ע.

צו שערי דין אפיית פת עם בשר או עם חלב או טישת התנור דורא

הגהות

ש"ג וח"ב

* ע' נדף ל"ט ע"ח.

הן וכ"כ אשר"י בכמה דוכתין בתלמוד אשני פירושים דנוכל לסבור כתרוייהו מהרא"י ז"ל. (ג) (מלאמי נכ"י לייפליג.) וגם יש ליזהר (פי' לכתלה) שלא לאפות פשטידא של בשר ודגים תחת כלי אחד. אחרי שרוב פעמים זב מזו לזו וקשה לד"א: *)[ד]

שערי בינה

פן יאכל העוגה בחלב כדאמרינן אין טשין את התנור באליה כו' מדוע לא זכר התירא דש"ם פ' כ"ש ל"ו. ואם עשה כעין תורא שרי. וגם הש"ד כאן לא זכר זה. ולכה"פ נשמר הש"ד בלשונו שלא כתב כלשון הסה"ת עוגה קטנה. רק הסמ"ג תלמידו זכר התירא דש"ם, ואחריו הרא"ש והטור סי' צ"ז והב"י ביאר יותר דהן בלש הפת עם חלב והן בתנור שטחו באליה כך הדין, וכך הם דברי הרמב"ם פ"ט מ"א הלכה כ"ב ורשב"א בתה"ב עכ"ל ב"י, וגם הרי"ף בפכה"ב ובפכ"ש כתב כן, ומריש הוה אמינא דרמ"א סי' ק"ח סעיף א' כתב וז"ל אם אפו או צלו איסור והיתר תחת מחבת אחת מגולין אסור אפילו דיעבד (אריך שעל ל"ט סי' ו' וע"ש גם סי' מ') וה"ה אם אפו כה"ג פת עם בשר אסור לאוכלו בחלב (ש"ד סי' ס' ומהרלש"ו) עכ"ל ופליאים דברי רמ"א מאוד שהעתיק קודם דין מאו"ה שהיה אחרון, ודרך אגב כתב וה"ה אם אפו כו' מש"ד שהי' ראשון, וגם המהרא"י קדם הרבה לאו"ה, חוץ מסידורו שתמוה. אף גם זאת שלא נקט לישנא דש"ד סי' ס' שלא לאפות פת בצד פשטיד"א כו' ונקט עם דבר שלא נזכר שם זה הלשון, וגם מה זה שכתב אסור לאוכלו בחלב, הלא הש"ד גם עם בשר אסרו, וגם לבדו אוסר ואפילו במלחא, ובא אדונינו הש"ך בס"ק י"א לפרש את דבריו שכונתו דרמ"א היא בפת מועט או שיש היכר בפת. אבל בפת מרובה ואין היכר אסור אפילו לאכלו לבדו אף במלחא גזירה שמא יבא לאוכלו בחלב, כדלעיל ריש סי' צ"ז וכן משמע להדיא בת"ח כלל ל"ה ל"ו דין ה' עכ"ל הש"ך. למדנו מפי' דש"ך דש"ד שכתב סתם שלא לאפות פת בצד פשטיד"א פירושו פת מרובה, לא כסה"ת שכ' עוגה קטנה, וע"ו סובב והולך הגהת מהרא"י אות ב' שבשני ד"ו ציין אות ב' על הפנים ואם טש כל הפת כולו אסור, ובכוונה שינה הש"ד לשונו ממה שכתב בסה"ת שלא יאפו עוגה קטנה, אבל הש"ד היה לו לכתוב זה. לא המהרא"י ולכה"פ מדוע לא העיר המהרא"י בקושיא על הש"ד, וכמו שבס"ק א' מקשה מפלפל על דברי השערים וכתב עליו שכונתו כסה"ת רק שקיצר לשונו, כן הי"ל גם כאן לבאר על דרך זה את דברי הש"ד. וגם על המב"ש יקשה לנו ששתק לגמרי ולא העיר כלום עליו, ולכה"פ הי' לו לכתוב הגה קטנה לעיין באו"ה של הר"ר יונה בשער מ' סי' י"ט שהביא לשון הש"ם דפ' כ"ש אין לשין את העיסה בחלב כו' וכעינא דתורא שרי ופי' הרמב"ם והרי"ף כו' ודלא כרש"י ותוס' כו' וסגר עלינו המדבר, עוד ראיתי להעיר שבת"ח דין ה' והד"מ סי' ק"ח ס"ק ג' תיקנו מה שקשה לנו על הגהותיו סי' ק"ח כנ"ל וז"ל ת"ח וד"מ בסגנון אחד כמעט אמנם באו"ה כ' שער ל"ט סי' ו' אם נאפה איסור אצל היתר אף דיעבד אסור, מיהו בפת שנאפה אצל בשר כה"ג (מתם מתכנ אמת) מותר לאכלו עם בשר. מאחר דאין כאן ממשות של בשר אלא ריחא בעלמא. אבל בש"ד סי' ס' כתב דאף שנאפה עם בשר כה"ג אעפ"י שאינו נוגע אסור אפילו לאכלו עם בשר או לבדו דחיישינן שמא יבא לאוכלו בחלב ומשמע מדברי מהרא"י בהגהות א' דהכי קיי"ל ויש לחוש לדבריו בפת מרובה כו' ולכאורה האו"ה שער ל"ט סי' ח' נראה שסובר כש"ד דכ' וז"ל והא דשרינן [כונתו לסי' ו' סס] פת שנאפה עם פשטיד"א לאכול עם בשר היינו שנאפה הפשטידא או הפלאדין תוך מחבת. אבל בלי מחבת כ' הר"י מדורא שהפת אסור אפי' דיעבד אפי' עם בשר או במלח דרוב פעמים יוצא השמנונית לחוץ ונבלע בתנור כו' עכ"ל לא תטעה בדברי או"ה שסובר כש"ד כי או"ה נקט טעם ראשון של ש"ד וכן הי' גירסתו כאותן ספרי ש"ד שגרסו הטעם דרוב פעמים יוצא השמנונית כו'. וא"כ כשנאפה במחבת דלא יוצא השמנונית וליכא רק ריחא אינו אוסר. אבל הש"ד נקיט גם טעם השני דאפי' לא נגעו ול"ז כשהפשטידא במחבת. והם תחת כלי א' ג"כ נאסר הפת דאזיל האי ומפטם להאי, נמצא באמת דאו"ה חולק עם הש"ד ועם המהרא"י דמהרא"י הסביר דברי ש"ד דבתנור האיסור משום שהשמנונית יוצא, ותחת כלי ברזל או כ"ח נאסר משום פיטום, רק שהש"ד קיצר בלשונו וכולל הן נאפה בתנור והן נאפה תחת כלי ברזל וכ"ח דבסה"ת הם חלוקים בשני בבות, ובא השערים וכללם יחד בבבא אחת. על הנאפה בתנור כ' טעם דרוב פעמים יוצא שמנונית ועל הנאפה תחת כלי ברזל וכ"ח כתב הטעם משום פיטום. ושפיר כתב הד"מ ק"ח ס"ק ג' ות"ח כלל ל"ה דין ה' אחרי שהביאו דברי או"ה כתבו. אבל בש"ד סי' ס' כתב דאף פת שנאפה כו' אסור לאכלו אפילו לבדו (או עס בסר) שמא יבא לאוכלה בחלב ובאמת או"ה וש"ד פליגו, ודברי רמ"א בש"ע באמת קשים להולמם, אבל בת"ח וד"מ מתוקן ומקובל דבריו הקדושים בטוב טעם. ודע שהמנח"י על ת"ח הנ"ל ס"ק כ'. כתב וז"ל אך בדין זה שחושש הרב (בת"ס לדברי הס"ד) והגש"ד להחמיר היינו לפי שרוב פעמים יוצא שמנונית ונוגע בפת א"כ איכא חשש דממשות של בשר וכן איתא להדיא הגי' במקצת דפוסי ש"ד לקמן סי' ס'. אבל היכא דליכא חשש דנגיעה רק משום ריחא פשיטא דמותר עכ"ל והסולת למנחה ס"ק כ' רצה לתקן שכתב ובזה מיושב השגת פ"ח סי' ק"ח ס"ק י' על הש"ך ס"ק י"א והרב כאן ע"ש עכ"ל אבל למ"ש המ"י אבל היכא דליכא חשש דנגיעה רק משום ריחא פשיטא דמותר קשה ולא העלה ארוכה ודו"ק ותמוהין דברי קדשו מה שתמך עצמו שבמקצת נוסחי ש"ד איתא כן. הלא זה הוא דעת או"ה לבדו בשער הנ"ל סי' ח' כמו שביארנו. אבל להסה"ת וש"ד אחריו והמהרא"י בהגהות א' והרנ"ש דנקטו גם גי' משום דמפטים האי וכו' בטוח אשר ראה המנח"י זה הגירסא באמת אסור אפילו היכא דאין ממשות אלא פיטום ריח בעלמא ודעת הת"ח וד"מ הנ"ל יוכיחו, אח"ז ראיתי בפמ"ג ק"ח ס"ק י"א שהק' על המנח"י והפ"ח שמשיג ג"כ על הש"ך והרב ת"ח, וז"ל ולא אבין דבת"ח ד"ה מבואר דיש להחמיר בפת מרובה כו' במרפיד חמור טפי עכ"ל וכל אריכות של האחרונים הגדולים לא זכיתי להבין שלא עיינו היטב בסה"ת וש"ד והגש"ד ס"ק א'. וה' יאר פניו אלינו ויחוננו חכמה דיעה בינה והשכל כי קושייתינו על סה"ת וש"ד מרפסן איגרא. והגהת מהרא"י ס"ק ב' הכביד עלינו עוד יותר כי אם הוא ראה להגיה ואם עשה כעין תורא שרי הי"ל לבאר ביאור נחמד בסה"ת וש"ד על שתיקתם, והמב"ש לא די שבמב"ש על הפנים לא העיר. שהי' לו מקום במב"ש על הגהות להרחיב דיבורו או כמש"ל להציג הגה קטנה בהגהות ב' מאו"ה שער מ' סי' י"ט לרוות צמאון התלמידים כדרכו בקודש וצע"ג והש"ך ס"ק י"א דלה לנו מרגניתא ואשכחנא מרגניתא אחרינא כי גם הוא קיצר מאוד שלא תמה על רמ"א כמו שתמהתי בס"ד.

[ד] ע' באו"ה שער ל"ט סי' כ"ה דמותר בדיעבד אפילו בכל ענין שצלאם שמגולים שניהם ואפי' בתנור קטן אפי' סגור

הגהות

ז (ו) העולם נהגו איסור באפיית פשטיד"א ופלאדי"ן יחד אבל לאפות פת עם אחד מהן שרי.

יראה דנהגו להחמיר [הגה קטנה ילפה דנהגו להחמיר ע' בדרשות מהרי"ל דין איסור הריח ודין בע"מ ובאו"ה שער ל"ט סי' מ' וסי' כ"ג וב"י טוי"ד סי' ע"ן] אפי' באפיית פת עם אחד מהן ואפשר הטעם כמו שפירש בא"ז דלמא יזוב השומן (בהגהות מ') ואע"ג דרגילין האידנא לאפות כל הטפלית במחבת שקורין בעקין. מ"מ חוששין. ויש מקילין ומשימין הפשטיד"א בפי התנור ממש (או) (במ"ס אין זה) אם אין רצונה לאכול הפת אלא עם מה שהוא ממין הפשטיד"א סומכין על הוכחה ט) יא) דתוס' דשרי במלחא משום דריחא בעלמא הוא. ויש עושין היכר מועט בפת כי הא דאמרינן ואי עביד כעין תורא שרי והוא היתר פשוט [הגה קטנה גם או"ה כ' להמיר מעטם אחר [פי' בעיסה וכן משמע הלשון ש"ל] *) כשאופין אותו [אפי'] עם הפת [גרידא] וכן לפלאדין *) כשאופין אותו עם הפת. אבל בלא כיסוי (ד"ל ד"ב רש"ל פי' עם הפת) לא דהוי כמו פת חמה וחביות פתוחה דאסור לכ"ע ואפי' ע"י כיסוי י) אסור לכתחלה מפני הנקב שלמעלה. ויש שכופין שפופרת של ביצה ע"פ הנקב למעלה כדי שלא יצא הריח ח) ורש"י פסק כלוי דמתיר וכן פסק רב אלפס (בהלכותו פרק גיד הנשה) כלוי דמתיר ט) ואפילו רב לא אסר אלא בשר שחיטה ובשר נבילה שקולטין את הריח זה מזה [ומפטמין *) זא"ז] וכן פת חמה וחביות פתוחה שאין לנטות הריח לימין ושמאל אלא דרך המגופה ולא ס"ל הא דרב כהנא דתניא פת שאפאה עם צלי בתנור דאסור לאכול בכותח (אבל) (ס"א וכן) י (ו) ח) העולם נהגו איסור באפיית נבילה שקולטין הריח בתנור מפני הפיטום אבל לית ליה הא דתנא רב כהנא פת שאפאה עם צלי

מבוא שערים

ח ורש"י פסק כלוי דמתיר וכן פ' רב אלפס כלוי דמתיר ואפי' רב לא אסר אלא בבשר שחוטה כו' אינו מדברי רש"י ורב אלפס אלא דברי עצמו הם וכן כ' המרדכי פגה"נ בשם ראבי"ה.

ט ואפילו רב לא אסר אלא בשר שחוטה כו' כבר הבאתי דברי רב לעיל בזה ההלכות גבי ועבד לוי עובדא כו' בס"ד.

י וכן נהגו העולם איסור באפיית הפשטיד"א ופלאדין יחד כו' הוי יודע שיש כאן נוסחאות מתחלפות בדברי רבינו שבמקצת נוסחאות כתוב אבל נהגו העולם איסור באפיית הפשטיד"א ופלאדין יחד כו' וזה לשון המרדכי בפגה"נ בשם ראבי"ה דרב לא אסר אלא בבשר שחוטה ובשר נבילה שקולטין הריח בתנור מפני הפיטום אבל לית ליה הא דתנא רב כהנא פת שאפאה עם צלי

ש"ב וח"ב

*) שני ד"ו ודיק ד"ל גרסי כשאופין אותו עם הפת וכ"ג מי' אפי'. ומי' גרידא וכן לפלאדין [כשאופין אותו עם הפת] ליתא בהקפפארד ולא בשני ד"ו ד"ק ד"ל.

*) [זא"ז] ד"ו ש"מ ליתא.

מבונות ועטרת שלמה

י) אסור לכתחלה מפני הנקב שלמעלה כו'. נראה בעיני היכא שהשמיט קדירה ונמצא אחת שהיתה בה דבר איסור והיו בתוך התנור שאר קדירות הרבה של היתר אם קדירה של איסור יפה בכיסוי ממש ואין בו נקב שיוכל לפטום ממנו לחוץ אז כל הקדירות מותרות ואם אינו מכוסה יפה כל הקדירות הפתוחות אסורות אפי' בדיעבד ולא היה בהן שומן מאחר שהתנור סתום וכמדומה שכן שמעתי [ה] (מ"ה רש"ל יש"ש י"ד פסק בתנור קטנה אסור אפי' בתנור גדול והיכא שהטמינו קדירות של איסור וקדירות של היתר אם קדירות איסור מכוסה יפה מותרות כולן. וכן אם כל קדירות של היתר מכוסות יפה מותרות אבל אם הם מגולות כולן אסורות מאחר שהתנור היה קטנה עכ"ל.)

יא) מה שכ' הוכחה דתוס' היינו שמחלקים בין תנורים שלנו לתנורים שלהם שהיו קטנים מאד אבל

שערי בינה

כ"ה דברי הרמב"ם אלו להתיר בדיעבד מ"מ בדין כ"ו ולמ"ד מבואר להריא מדבריו דאוסר הדג והבשר בדיעבד (וג"ע לייקב דנרייו) וגם הסמ"ק סי' רי"ג פסק להחמיר וסיים דוקא בתנור קטן אבל בתנורים גדולים כעין שלנו אין להקפיד עכ"ל סמ"ק וכן נראה עיקר להלכה. ודלא כב"ש שהפריז על המדה להחמיר בכל ענין אפי' בתנורים גדולים. ע"ל כלל ל"ה שיעור תנור גדול כמה הוא ודוקא דג שנצלה עם בשר מחמירין משא"כ בפת שנאפה עם בשר מותר לאכלו עם דגים עכ"ל שב"כ או"ה כלל ל"ט דין ל' וכ"פ ט"ז קט"ז סק"ג ע"כ

ביאור ר"י קרעמניץ

מבשל חרס כדרך שעושין למקצת פשטידי"ן שלמעלה הן מכוסין בבצק וזש"כ לקמן ואפי' ע"י כיסוי אסור מפני הנקב שלמעלה. שרגילין לעשות נקב בכיסוי הבצק כדי שלא יתנפח הבצק.

ח) העולם נוהגים איסור באפיית הפשטיד"א ופלאדין יחד. פי' שקולטין הריח זמ"ז ומפטם זא"ז (מב"ש ס"ק כ.)

ט) סומכין על הוכחה דתוס'. ר"ל התוס' שרי לאכול

הלחמים שאופין [בע"ש] עם בשר מותרין עם דגים עכ"ל הט"ז (תינא בע"ש ליתא בדפוסים שלנו). [ה] בהגש"ד כ"י אקספארד 689-316 נראה למהר"ם שראה מעשה בחמין שקורין טשלנ"ט ונמצא טריפה בשבת שהתירו האחרים בשבת ודוקא שהיו האחרים מכוסים דאל"כ אסור דהוי כמו פשטיד"א ופלאדי"ן א"כ אם הפשטיד"א מכוסה ופלאדי"ן אינו מכוסה נראה

מבוא שערים

בתנור אסור לאוכלה בכותח דלרב נראה לו דשרי. ומזה הטעם נהגו למאן דאית ליה ריחא מלתא היא שהפת אינם מקפידין עליו ואוכלין אותו בים עם השר בין עם גבינה וכן דעתי נוטה שפשטיד"א ופלאדי"ן שנאפו יחד דריחא מלתא היא אבל הפת שעמו שרי אפי' בלא

הגהות

נסוף שער מ' סי' י"ט] שאותן שעושין לחמות לכבוד שבת ללחם משנה אופין אותו עם הפשטיד"א לכתחלה אבל נזהרים מלאכלו עם חלב (ס) והתם הטעם משום דדבר מועט הוא ונאכל מהר בשבת והוי כעין תורא לפי' התוס' קטן כעין תורא. (ז) והמחמיר שלא לאפות לכתחלה כו' משמע

הפשטיד"א ופלאדי"ן יחד אבל לאפות פת עם אחת מהן שרי (ז) והמחמיר שלא לאפות לכתחלה פת עם פשטיד"א (ופלאדין כ"י ראָם) תע"ב:

דוקא לכתחלה אבל דיעבד שפיר דמי. וקשה דהא אמרינן לקמן בדיני ביטול סי' ס' וצריך ליזהר

מבוא שערים על הגהות

(ס) **והתם** הטעם משום דדבר מועט הוא ונאכל מהר בשבת והוי כעין תורא. לפי' התוס' וא"ת

מכונות ועטרת שלמה

אנו מותרין לאפות פשטיד"א עם פלאדי"ן עד כאן. וא"כ אנו לכה"פ סומכין על זה דשרי לאכול הפת עם המלח אעפ"י שאין לאכלו עם החלב וההי"ד

לאכול עם מה שהוא ממין הפשטיד"א ומש"כ היתר פשוט לאותם לחמי משנה כו' מזה יראה דשאר מיני פת אסור לאפות אפילו הוא עשוי ע"ד עילוי ורוב הנוי והיופי ד"מ איכא למיחש שמא יאכלנו עם מאכל חלב מאחר שאינו דבר מועט וגם אינו חשוב שינוי אלא כשעושין בו דבר היכר מה שאין עושין בו בכל השנה וה"ה הלחמים שאופין בשבועות עם הפלאדין בתוך התנור שאסור לעשות כן אלא בשינוי ממש ואפ"ה אם אופין הלחם עצמו בחלב נראה דשרי היכא דנשתנה תוארו מתואר שאר לחם.

ביאור ר"י קרעמניץ

במלח כשנילושה בחלב ול"ח דלמא אתי למיכל עם בשר אף ה"נ ל"ח דאתי למיכל עם שאינו מינו ולפ"מ דמחלקין בין תנורים שלהם לשלנו מתירין לאכול אפי' עם שאינו מינו ועם שהוא ממין הפשטיד"א מותר לד"ה.

מחבת של חלב תחת קדירה של בשר כ' הרא"ש דהזיעה עולה למעלה ואוסר. נראה השיעור שאם אין היד סולדת בקדירה של בשר מחמת הזיעה אפי' אם הי' הזיעה עולה שעה או ב' אין איסור בדבר אם לא שהקדירה רותחת בפ"ע וכן המנהג פשוט עכ"ל מהרא"י [ל"ס נודעמי מקולס של הגס זו בנ"י ספי' ל"ג נסס כמנים ופסקים נמס"ד סי' ק"ג.]

שערי בינה

שהפשטיד"א אסורה משום שהכיסוי יש בו טעם בשר ובולע מן הפלאדין (הוא מחלב וגבינה) שהרי אינו מכוסה ונותנת טעם בפשטיד"א או איפכא ע"כ. ועיין רש"ל ד"ב ד"ל כאן כ' שמעתי. ובשו"ת מהרי"ו סי' מ"ד הביא בשם הגש"ד בשם ר"י (מדוייענן) הוא עיר דירען מקום דירתו של הש"ד. וכאן מצאתיה. ות"ח כלל ל"ה דין י' כ' באם התנור סתום כדרך שממנינן אם הקדירות פתוחים אפי' בדיעבד אסור כן משמע מדברי או"ה שער ל"ט (סי' ט"ו כ' וכן הסיג מסר"ס) וכן הוא בהגש"ד בשם הרא"ש (ט"ס ול"ל נסס הר"ס) דלא שרי אף דיעבד רק כשהקדירות של היתר מכוסות. וכ"כ מהרי"ו ז"ל אסור להטמין תבשיל של בשר עם תבשיל של חלב חיישינן שמא יזוב א' מהן תחת חבירו אמנם בדיעבד שרי כיון שהקדירות מכוסות עכ"ל משמע

הא הקדירות פתוחות אסור ולפמ"ש לעיל (דין ד') להתיר במקום הפסד אם כל התנור סתום נראה דגם כאן יש להקל לצו"ג כי סברת ב"י להתיר בכל ענין וכ"פ בש"ע שלו וכדאי הוא לסמוך עליו לצו"ג ובשעה"ד. אבל בלא"ה יש להחמיר כי מי יחלוק על האחרונים הנ"ל אף כי יש סברא להתיר עכ"ל ת"ח הנך רואה שרש"ל הקפיד ואוסר לעולם בתנור סתום אפי' גדול ואפי' בהפס"מ. והת"ח מקיל וגם הב"ח פסק כהרב - והנה אף כי לכאורה הרש"ל ס"ק ו' הגש"ד כ"י אקספארד לאחדים המה אבל כד דייקינן שפיר יש חילוק דרש"ל הקפיד דהקדירה של איסור יהי' מכוסה יפה. והכ"י אינו הקפיד על הקדירה של איסור רק שהכשירות האחרים יהיו מכוסים וצ"ע ליישב זה אם הם דיעה אחת או שני דיעות.

עי' חמודי דניאל ה' בב"ח אות ל"ו דף הספר ע' ע"ז כ' בתנור סתום אין דרך שירתיה ויצא לחוץ מזה יש להתיר לעגין חמין הטומנים בתערובות עם אנשים מפושעים לשאינן מדקדקין בכשרות וגם ממנח"י ס"ק ל"ד כ' המע' בת' מהרי"ו סי' מ"ד יראה דעיקר החששא דידיה הוא שאם הקדירות פתוחות חיישינן שמא יזוב מן הרוטב לחוץ וא"כ לדעתי אין נפקותא בתנור פתוח או לא דאף בפתוח קצת יש חשש כל שאין הקדירות מכוסות. אכן הרב אינו חושש לכל זה לכן פסק דאם התנור פתוח קצת אף שהקדירות פתוחות מותר אפי' לכתחלה עכ"ל מנח"י.

עוד מצאתי בס' נחלת בנימין מהרב הגאון מטאב שהיה קרוב ממשפחת חמי ז"ל סי' ס"ה שהשיב בענין אם מותר להטמין חמין בשבת עם אנשי נעאלאגען והשואל כ' דברי הכלים שהצריך שהתנור יהי' פתוח והוא האריך ללא צורך כל האריכות שבכאן מבואר ובת"ח ובאו"ה נ"ל.

חקרתי ודרשתי אצל שרי האופים אומנים אמרו לי שהנסיון מלמדינו דבתנורים שטומנין טשאלענד אין דרך שירתיה לחוץ ויזוב תחת קדירות ואם מכוסה בכיסוי אין לחוש משום ריחא ובפרט כי תנורים של הנחתומים יש להם פתח פתוח למעלה. ושמעתי שבעיר גדולה תיקן הרב שיעשו קדירה בתוך קדירה דהיינו נרתיק של טסים להניח קדירת המאכל בתוכה וסגרו במסגרת ולפי ההלכה המבואר בש"ד ומפרשיו ובשו"ת ר' יעקב ווייל סי' מ"ד לא מצא ידיו ורגליו בבית המדרש הרב הנ"ל והוא רחום יכפר.

צז א אין לשין וכו' ואי עבדינהו כעין תורא שרי פירש רש"י שלא יש אלא דבר מועט וכו'. ולפירושו כעין תורא דקאמר כלומר עוגה קטנה כעינו של שור מפני שנאכלת מיד ולא יבוא לידי שכחה שיאכלנה עם בשר וכ"כ סמ"ג (לאוין קמ נג ע"ג) ומה שנוהגים לאפות לחם משנה בכל ערב שבת בתנור אחד עם בשר לכתחלה משגיחין להני לחמין לדבר מועט שנאכל מהר בשבת והוי כעינא דתורא כ"כ בהגהת שערי דורא סימן ל"ה וטעם דבריו כיון שלא נשאר מהם לאחר השבת אין לחוש שמא יבוא לאכלן בחלב בשבת דאין לך עני בישראל שלא יאכל בשר ומ"ש ואם חתך בו לפת אפילו גרירה אין צריך רק הדחה בעלמא ולא עוד אלא אפילו צנון שחתך אחר הלפת שרי בהדחה כמו הלפת. גם בזה כתבתי לשון הגמרא ולפ"ז שלא מזכר שם דבעי הדחה וגם הר"ן (שם) כתב קילתי דליפתא שרו לפי שהלפת אינו חריף אלא מתוק ואין טעם שומן ניכר בו ומשמע לי דכיון דאמרינן שרו שתמא דלא לריכי מידי לא גרירה ולא הדחה וכן מטין דברי רש"י ז"ל עד כאן מכל מקום הרשב"א (תוה"א ב"ד ש"א ד.) כתב דקילתי דליפתא דקאמר דשרו לאו לגמרי קאמר דהדחה מיהא בעו ומשום דלא אסירי כלגון ולא בעו גרירה בני פיסקי כקישות ואבטיח קאמר קילתי דליפתא שרו דהדחה לא חשיב ליה למימני דפשיטא דכל שנחתך בו ואפילו צונן מתוק מידי הדחה לא נפיק עד כאן והיה נראה לי דכיון שחתך בו לפת פעם אחת נתבטל טעם הסכין ואפילו יחתוך בו כמה פעמים צנון וכיוצא בו שרי בהדחה אלא שמצאתי לסמ"ג (לאוין קמ נג ריש ע"ג) שכתב ועוד מיקל אם חתך חתך אחד של לפת וחתך אחד של תרדיס וכן תמיד לפי שמתיקות הלפת מבטל טעם השמנונית מן הסכין ע"כ ונאמת דליבא דאי פתיך בהו הכי דייק שאל"כ הכי הוה ליה למימר ואי חתיך ביה ליפתא ברישא שפיר דמי ומדברי הרשב"א נראה קצת דלא מהני פתיך בהו דליפתא אלא להתיר סילקא אבל לא להתיר צנון שהרי כתב (בקצר שם ד.) חתך בו סילקא אסור בצנון אף על פי שאינה חריפה כצנון משיכה יש לה בטבעה ואם עירב בחתיכה לפתות אינה צריכה רק הדחה כלפתות לפי שהלפתות ממתיקות הרבה ומונעים בחתיקותם כח המשיכה מן הסילקא ולפיכך מדיח ודיו עכ"ל נראה מדבריו שאין הלפת מבטל אלא כח משיכת הסילקא אבל לא חריפות הצנון ויש הוכחה לזה בגמרא דלא קאמר אי פתיך בהו דליפתא שפיר דמי אלא גבי דסילקא אבל בספר התרומה (סי' ס) ושערי דורא (סי' סא) ורבינו מתיריס בהדיא לחתוך אפילו צנון: **כתב** הרשב"א (תוה"א ב"ד ש"א ד.) הרי"ף ז"ל לא כתב בהלכות הא דקולתי דליפתא ולא הא דסילקא ולא הא דאמרינן ואי פתיך בהו ליפתא שרי וגם הרמב"ם ז"ל השמיטם ולא ידעתי למה השמיטום עכ"ל ואני אומר שהרמב"ם אע"פ שלא כתבם בהדיא מכל מקום בכלל דבריו הם לפי פירושו בגמרא שהרי כתב (מאכ"א פ"ע הכ"ד) סכין שחתך בשר אלי וחזר וחתך בה צנון וכיוצא בו מדברים חריפין אסור לאכלן בכותח אבל אם חתך בה קישות או אבטיח גורר מקום החתך ואוכל השאר בחלב עכ"ל נראה שהוא מפרש דצנון לאו דוקא אלא דהוא הדין לכל הדברים החריפין וגם נראה שהוא מפרש דפתיך בהו ליפתא לאו דוקא אלא דהוא הדין לחתך בו לחם או ירק או פרי אחר שהטעם שאסור לחתוך בו צנון אינו אלא מפני השומן הנקרש על פניו שהוא נדבק ביותר בדבר החריף וכשהוא חותך בו לחם או איזה דבר הרי הסכין מתקנה בו ולא נשאר שום שומן על פניו ולפיכך מותר לחתוך בו צנון והשתא הכל מצוחר בדבריו דמדכתב סכין שחתך בה בשר אלי וחזר וחתך בה צנון משמע שאחר שחתך בה הבשר חזר וחתך בה הצנון אלי הפסק חתיכת דבר אחר בתחתיה הוא דאסור הא אם הפסיק חתיכת שום דבר אחר בתחתיה שרי ולא הוצרך שוב לכתוב דאי פתיך בהו ליפתא שפיר דמי ומ"ש שחתך בשר אלי לאו דוקא אלי דהוא הדין למנושל והוא רותח והא דלא נקט בשר שאם לאשמועינן דבחתך בשר רותח הוא דאמרינן הכי אבל בבשר צונן אין השומן נקרש על פניו כל כך שיאסור לחתוך בו צנון ולא הוצרך לכתוב הא דסילקא דבכלל מ"ש וכיוצא בו מדברים חריפים הוא ומן הטעם הזה לא הוצרך לכתוב דקולתי דליפתא שרו דדבר ברור הוא דלפת לאו מכלל דברים החריפים הוא ולהרי"ף נמי איכא למימר דמן הטעם משמע דצנון לאו דוקא אלא הוא הדין לכל הדברים החריפים כסילקא וכיוצא בה ומדנקט צנון דחריף ממילא נתמעטו כל הדברים שאינם חריפים כלפת וכיוצא בו ולפיכך לא הוצרך לכתוב דליפתא שרי ולא דסילקא אסור וצריך לומר דמשמע ליה ז"ל דממילא משמע דבסכין שלא הפסיק חתיכת דבר אחר בין חתיכת בשר לחתיכת צנון מיירי הא אם הפסיק ביניהם בחתיכת שום דבר שרי מפני שכבר נתקנה יפה השומן הנקרש על פניו בחתיכת אותו דבר שהפסיק ביניהם ומפני כך לא הוצרך לכתוב אי פתיך בהו דליפתא דשרי כנ"ל לדחוק לישב דבריהם אם היתה גירסא שלהם בגמרא שלנו אבל כבר אפשר שלא היו כתובים דבריה הללו בגירסתם בגמרא:

צז פרטי רמזי דינים המחודשים המבוארים בזה הסימן

[א.ב] אם מותר לאפות פשטיד"א עם הפת: [ג.ב] בשר שחוטה ונבלה כחושים לא אמרינן בהו ריחא מילתא היא: לא אמרו ריחא מילתא הוא אלא בצלי אבל לא לקדרה: כבד עם בשר שמן אי אמרינן בהו ריחא מילתא היא: בצל שצלאו עם בשר נבלה: מרדה הנקראת פא"לה שנפל עליה שמנונית של איסור:

א(א) אין לשין העיסה בחלב. ברייתא פרק כל שעה (פסחים לו.) וכתר הכי אסיקנא דאי עבדינהו כעין תורא שפיר דמי והביאו זה הרי"ף והרא"ש (סי' כא) בפרק כ"ה (קז:) א] ועל כעין תורא פירש רש"י מעט כעין של שור מותר לאוש לאכיל ליה מיד בשת אחת ולא משהי ליה לינשי שילוש

פרישה

(ט) **ולא עוד אלא אפילו צנון שחתך אחר הלפת שרי בהדחה כמו הלפת.** (ודוקא שחתך צנון פעם אחת אבל לא הרבה פעמים אם לא שחתך כל פעם לפת בין אחריכא צנון לצנון כן משמע בבית יוסף וכ"כ רמ"א (פ"ה). עד כאן המגיה) ודוקא בסכין של בשר אבל בסכין של גוי חלילה להתיר לכתחלה ואילוק יש ביניהן מורי ורבי בשיקור והיתר (מבוטות סי' מז ד"ה הגה, וסי' קא אות ו):

צז (ל) **אין לשין כו' אסורה לאכול אפילו לבדה.** ובגמרא דקאמר דאסורה לאכול במלח לאו דוקא קאמר אלא משום דפת שלהם לא היה מלוח ולא היה מוטעם כלל בלי מלח וכמ"ש רבינו בחורת מיים (סי' קצו):

דרישה

צז [א] **אין לשין העיסה בחלב.** הבית יוסף כתב אהא ז"ל וכתבו התוספות והמפרשים בפרק כל הבשר גבי דגים שעלו בקערה דדוקא בעינן שיוסק התנור ולא סגי בקינוח מפני שאי אפשר לתנור להתקנה יפה ונדבק בו השמנונית והוי בעין עד שיוסק עכ"ל ויש לדקדק מה ענין זה לכאן בסמוך היה לו להביאו אצל מ"ש רבינו אין טשין התנור באליה וי"ל שכתבו כאן ללמוד משם לענין עיסה שלשו בחלב שנאפית בתנור שאין מועיל לתנור קינוח עד שיוסק וחזר וכתבו במקומו אצל אין טשין כדי שלא תאמר שם לא מהני הסקה. ועי"ל משום דמקור דינים הללו הן מפרק כל שעה והבית יוסף כתב

הגהות והערות

צז א] **בדפוס** ראשון בית יוסף כתוב כאן "וכתבו התוס' והמפרשים בפרק כ"ה וכו' עד והוי בעין עד שיוסק". ובדפוסים המאוחרים הסירוהו מכאן ושמוהו בסוגריים

מותר לאכלן בחלב בלא קליפה רק שיגרור מקום החתך. ואם חתך בו לפת אפילו גרירה אין צריך רק הדחה בעלמא. (ט) ולא עוד אלא אפילו צנון שחתך בו אחרי הלפת שרי בהדחה כמו הלפת ופירש רש"י לפי שטעם הלפת משונה ומבטל טעם הנפלט מהסכין וכתב בספר התרומה הילכך דוקא לפת אבל חתך בו לחם או ירק או פרי אחר אסור לחתוך בו אחרי כן צנון או פרי או ירק חריף שרוצה לאכלו עם חלב:

סימן צז

פרטי רמזי דינים המבוארים בזה הסימן

[א] אין לשין העיסה בחלב ואם לש מה דינו: [ב] אין טחין התנור באליה ואם טח מה דינו: [ג] דין פת שאפאו בתנור עם בשר וריחא אי מילתא ועיין בסימן ק"ח:

א (ל) [א] **אין לשין העיסה בחלב שמא יבוא לאכלה עם הבשר ואם לש כל העיסה**

בחלב והפירוש שכתב רבינו בשם הרי"ף (לא מצאתי לו ז"ל שכתב כן אבל) [בדק הבית] כתב בפרק כל הבשר (לח.) ומסקנא דאי שני בהו ועבדינהו כעין תורא שרי [עד כאן] [וכן] הרמב"ם כתבו בפרק ט' מהלכות מאכלות אסורות (הכ"ג) וזה לשונו ואם שינה בצורת הפת עד שתהא ניכרת שלא יאכל בה בשר הרי זה מותר והרשב"א (תוה"ק ג"ג ש"ד פו.) כתב ואם שינה בצורת הפת ועשה כעכין קטנים כעין השור מותרת שהרואה יודע שלא שינו צורתו להיכר בעלמא וישאל ויאמרו לו. וכתוב בהגהות שערי דורא (פי' פ ס"ק ב) בשם מהרא"י ז"ל דהני תרי פירושי אליבא דהלכתא סליקו דתרווייהו סברות יפות הן. וכתוב עוד בהגהות שערי דורא (פי' לה ס"ק ו) היתר פשוט שאותם לחמים שעושין לכבוד שבת לחם משנה אופין אותם עם הפשטיד"א לכתחלה משום דדבר מועט הוא ונאכל מהר בשבת והוי כעין תורא (א):

ב אין טחין התנור באליה כו'. גם זה גרייתא פרק כל שעה (פסחים ל:) [וכתבו התוספות והמפרשים בפרק כ"ה (קיח: ד"ה הלכתא)] אסורה אפילו לאכלה לבדה ואי עבדינהו (ג) כעין תורא שרי פירש רש"י שלא לש אלא דבר מועט עוגה קטנה. (ג) [ב] ורב אלפס פירש שעשה בהן שינוי פירוש צורות כעין השור וכיוצא בו שמתוך כך יזכור שיש בה חלב: **ב** [מ] (ד) אין טחין התנור באליה ואם טח כל הפת אסורה אפילו לאכלה לבדה (ה) אלא אם כן הסיק התנור תחלה יפה שאז פלט הכל אפילו הוא של חרס במה דברים אמורים בתנור

בשבת ומיהו לדידן דרגילות הוא שנשאר מהני לחמין אחר השבת אין להן היתר לפירוש רש"י וג"ל דקומכין על פירוש רב אלפס דהני לחמין עשויין בשינוי דממוך כך יזכור שלא לאכלן עם חלב אף לאחר השבת דלפירוש רב אלפס כיון שעושין שינוי יכול לאפות אפילו הרבה ואין להתיר כפירוש רש"י אע"פ שגם המוספות הסכימו לפירושו כיון דבשל קופריס הוא הלך אחר המיקל וכ"כ בתיסור והיתר האריך סוף כלל מ' (דין יט) עיין שם ומכל מקום הממיר לעשות ג' לחמים קטנים שלא יהא נשאר מהם לאחר השבת שינוי לאכלן בחלב תבוא עליו ברכה: ן

ב אין טחין וכו' אא"כ הסיק את התנור וכו'. אבל על הקינוח אין לסמוך מפני שמי אפשר לחרס להתקנת יפה כך פירשו המוספות על שם רבינו תם וכבר התבאר בסוף סימן (הקודם) [ל"ה] (סעיף ד) דאפילו יכול להתקנת יפה אסור לכתחלה לקנחו לאפות בו ולסמוך אג"ט בר נ"ט דאין להתיר לכתחלה וכדכתב סמ"ק:

גבי דגים שעלו בקערה דדוקא בעינן שיוסק התנור ולא סגי בקינוח (ב) מפני שמי אפשר לתנור להתקנת יפה ונדבק בו השמנונית והוי כעין על שיוסק] ובראש דהוא הדין לחמא מהני עבדינהו כעין מורא פי היכי דמהני בלעין אמ השיעה בחלב וכך הם דברי הרמב"ם ז"ל בפ"ט מהלכות מאכלות אסורות (הכ"ג) ודברי הרשב"א נמוקת הגיה (שם): **במה דברים אמורים בתנור שהסיקוהו בפנים אבל בוכיא שהסיקוה**

דרכי משה

צז (א) וכ"ה בארוך כלל מ' (דין יט) אבל כתב טעם אחר משום דנשתנו צורתן משאר פת וכן נוהגין לעשות פת מרובה עם חלב אם נשתנו צורתן משאר פת וכן פלאדי"ן או פשטיד"א מאחר שניכר בהן הבשר או החלב אין צריכין היכר יותר וא"צ להשים עליהם גבינה או עצמות לסימן עכ"ל: (ב) ודלא כהר"ן פרק כל שעה (דף רל"ו) (ח. ד"ה מפני) ופרק כל הבשר (דף תשי"ו ע"ב) (מא רע"א) דקינוח מהני:

פרישה

(ג) **כעין תורא שרי ופירש רש"י שלא לש אלא דבר מועט עוגה קטנה.** ופירוש כעין תורא שיעור קטן כעין של שור: (ג) **ורב אלפס פירש שעשה בהן שינוי כו'.** כתב בית יוסף והפירוש שכתב רבינו בשם הרי"ף לא מצאתי לו עכ"ל ואני תפשתי ומצאתיו בפרק כל שעה (מ.) כתב הרי"ף כדברי הרמב"ם שהביא בית יוסף וכ"כ נמי בפרק כל הבשר גם בכסף משנה (מאכ"א פ"ט הכ"ג) כתב בית יוסף שדברי הרי"ף הם כדברי הרמב"ם עיין שם וש לתמוה שהבית יוסף ומתחיל וכתב ז"ל ונתר הכי אקיקנא דאי עבדינהו כעין תורא שפיר דמי והבילו זה הרי"ף והרא"ש בפרק כל הבשר ועיין שם ברי"ף שלא כתב אלא האי ליתנא ואי שני לה ועביד להו כעין תורא שרי הרי לפנינו בהדיא דהבית יוסף ראה דברי הרי"ף שהרי כתב שהרי"ף הבילו ושם הרי"ף כתב בהדיא ואי שני לה כו'. וצ"ל דהאי לשון ואי שני אינו מוכרח דר"ל דשינהו בצורה ונוכל לפרשו דר"ל דשינהו בקטעותו קאמר (מיהו קשה דהא רבינו ג"כ לא כתב בשם הרי"ף אלא שפירש שעשה בו שינוי ורבינו בעצמו כתב עליו פירוש צורות [כעין] השור והל"ל דפירושו אינו מוכרע) וקיצור לשונו דהרי"ף דכתב בפרק כל הבשר ריש דף תשי"ו גרס לבית יוסף לכתוב כן ולא ראה דברי הרי"ף בפרק כל שעה דשם כתב בהדיא כדברי הרמב"ם שז"ל שם ואי שני להו ועביד להו כעין תורא שרי דכיון דשני בהו מידע ידיע דלהיכרא עביד להו הכי דלא ליתו בהו לידי תקלה ולפיכך מותרין עכ"ל וכיון שכתב דלהיכרא עביד להו הכי מוכח בהדיא ששינה בצורתם כפירוש הרמב"ם דאילו לפירוש רש"י לאו משום היכרא הוא אלא משום דהוא דבר מועט ולא יבוא לידי מכשול ושם בפרק כל שעה הוא גוף מקור הדין בגמרא משום הכי כתב שם הרי"ף מילתא בפירוש ובפרק כל הבשר דאין שם אלא העמקה וכמ"ש שם הרי"ף בהדיא ז"ל גרסינן בפרק כל שעה כו' משום הכי קיצר שם הרי"ף והבית יוסף שכתב כאן ז"ל והבילו הרי"ף והרא"ש בפרק כל הבשר מוכח בהדיא דלא עיין בפרק כל שעה דאל"כ לא היה משמיט מקום מקור הדין וק"ל ומשום הכי כתב בית יוסף על לשון רבינו שכתב ורי"ף פירש שעשה בהן שינוי שמוכח מדבריו שלדעת הרי"ף אפילו בפת הרבה מותר אם עושה בהן שינוי ולא כרש"י שפירש דוקא בלא עוגה קטנה וע"ז כתב בית יוסף דלא ידע מנין הוא לו דילמא גם הרי"ף אינו ממיר כ"א בלא דבר מועט אבל לפי מ"ש בפרק כל שעה דתלה שריותא משום דעביד בה היכרא ודאי מוכח מדבריו דאפילו לא הרבה אלא שעשה כל אחד קטן או גדול ע"י היכר כלאם משנה מותר ועיין בתו"ה שכלל דעת הרי"ף ורמב"ם יחד וכתב ואי שני ועביד קטעים או כעין תורא והיינו טעמא דס"ל דקטן ג"כ מיקרי שינוי שאין דרך אופי פת לאפות כן וק"ל ועיין דרישה: (ד) **אין טשין התנור באליה כו'.** במלקת נוסחאות נדפס אין טחין וקשה א"כ מאי איריא דקאמר אין טחין באליה יותר משאר דברים השמנים אבל לנוסחאות אין טשין אחי שפיר דבא לומר דאין מכבדין התנור מאפר וגחלים שבו באליה במקום שאנו מכבדין במכבדות וכבר כתב רבינו לעיל סימן ס"ד דהאליה מותרת ולא אסרו אלא החלב שעליו וכמ"ש בשם מהר"י ן' חביב שם וכאן קאמר אין טשין באליה דמשמע אפילו בלא חלב ולא אסר כאן אלא משום הפת שנאפה שהוא בולע מן השמנונית ומיישינן שמא יבוא לאכול הפת עם חלב ולכן אסורה הפת אפילו לאכול לבדה. וכתב בית יוסף אבל אי עביד כעין תורא ג"כ שרי וכ"כ הרמב"ם והרשב"א: (ה) **אלא א"כ הסיק התנור תחלה.** פירוש קודם שאפה בו את הפת:

דרישה

שהתוספות כתבו מזה בפרק כל הבשר ואגב סיים לכתוב גם את זה שכתב התוספות שם בפרק כל הבשר השייך לדינים הללו: [ב] **ורב אלפס פירש שעשה בהן שינוי כו'.** ז"ל בית יוסף והרשב"א כתב ואם שינה בצורת הפת ועשה כעכין קטנים כעין השור מותרת שהרואה יודע שלא שינו צורתו אלא להיכר בעלמא וישאל ויאמרו לו עכ"ל בית יוסף נראה מדבריו שהוא סובר שצריך לעשות עוגות קטנים וגם לצייר עליהן בצורות וק"ק מנ"ל לומר כן ואפשר לומר שהוא מבאר כן דברי הרי"ף שקשה ליה על פירוש הרי"ף ועל פירוש רש"י אם רצו חכמים לומר שמותר לעשות עוגה קטנה כפירוש רש"י למה נתנו שיעור דוקא כעין תורא ע"כ פירש שרצו לומר שצריך לצייר עליו צורות כעין שור כפירוש הרי"ף ולפי שגם לפירוש זה קשה למה דוקא צורות כעין שור לכן ביאר הוא גם כפירוש רש"י ור"ל דתרוייהו צריכין ולכן אתי שפיר דנתנו חכמים שיעור כעין תורא שהוא דבר שמרומז בו תרוייהו שיהא קטן ושיהא בו צורות לסימן גם נראה דלפירוש רש"י כהאי גוונא אסור שהרי הוא פירש שלא לש אלא עוגה קטנה ור"ל שאינו לש אלא דבר מועט שנאכל מהרה הא לעשות הרבה עוגות קטנות ס"ל דאסור משא"כ להרי"ף והרשב"א וק"ל. כתוב בהגהות שערי דורא בשם מהרא"י ז"ל דהני שני פירושים אליבא דהלכתא סליקו דתרוייהו סברות יפות הן וכתב עוד היתר פשוט שאותן לחמין שעושין לכבוד שבת לחם משנה אופין אותן שנים עם הפשטיד"א לכתחלה משום דדבר מועט הוא ונאכל מהר בשבת והוי כעין תורא עד כאן:

חדושי הגהות

צז [מ] **בגמרא** אימא אין טשין ובדרישה הגיה גם בטור של"ל אין טשין:

הגהות והערות

בד"ה אין טחין התנור כי שם מקומו הראוי. וכן בד"מ הארוך הביאו בפיסקא ההיא. ועיין דרישה שיישב הגירסא הישנה (ר' יעקב בכרך מגיה דפוס קעניגסבערג):

נאסר [יח] ולא דמי להא דכתבתי דאין מחזיקין ריעותא דשאני הכא הואיל דודאי הדיחן [יט] ורגילות להדיחו בחמין הוי כאלו ראינו שהודחו לכן הכלים נאסרין ויש להחזיקין בודאי כלים אסורים:

כלל וסימן ס׳

בדיני אפיית פת עם בשר או חלב או טישת התנור ובדיני העמדתן זה אצל זה

ובו ד׳ דינים

א אמרינן פרק דם חטאת ופרק כל שעה אין טשין התנור באליה [א] ואם טש כל

מנחת יעקב

[יח] **ולא דמי להא דכתבתי.** כוונתו אמ״ש הרב לעיל כלל נ״ח דין ט״ו, וע״ש בס״ק כ״ט:

[יט] **ורגילות להדיחו בחמין.** ע״ל כלל נ״ח ס״ק כ״ט אף שכתבתי שם דלדעת הג״ה ש״ד ואו״ה אף ברגילי׳ להדיח בכלי ראשון גם כן לא מחזקינן איסורא ואמרינן שלא הודח עם האיסור ביחד שאני התם דמיירי שנמצא כך בבית ומהיכי תיתי נחזוק איסור שהודח יחד מה שאין כן בבית עכו״ם כיון שידעינן בודאי שהודח אם כן מסתמא הודח עם כלים של איסור, וק״ל:

כלל וסי׳ ס׳.

[א] **ואם טש כל הפת אסורה.** אע״ג דיש ס׳ נגד השומן מ״מ כיון שאיסור עומד במקומו שהרי הוא במקום דביקת הפת לתנור לכך כל הפת כולו אסורה אבל היכא שנתבטל בתוך הקמח שרי והא לא דמי לאין מבטלין איסור לכתחלה דכשנתערב היתר בהיתר הוא כ״כ בתשובת מהר״י מטראני חלק י״ד סימן י״א אכן בתשובת צמח צדק סי׳ פ׳ האריך להוכיח דכה״ג כיון שסופו לאכול עם בשר אף דהשתא היתר הוא היא בכלל דאין מבטלין איסור לכתחלה, ע״ש דבריו באריכות, וכן משמע להדיא באו״ה כלל מ׳ דין י״ז ועיין בא״ח סי׳ תנ״ג ובב״ח שם ובשיורי כנסת הגדולה בהגהות בית יוסף הביא בזה מחלוקת הפוסקים וכתב עוד שם בתשו׳ צמח צדק דמהאי טעמא דאין מבטלין איסור לכתחלה יש לאסור ביין לבן שרובו אין מראיתו לבן ממש וצלול מחמת רקבון שהיה בענבים ונראה להם דבר זה להפסד מרובה דלא ימצא קוני׳ על היין כיון שאינו נחמד למראה והם יודעים לעשות סגולה שמערבין מעט חלב בחמה ומעט חלב חטה ומשימין לתוך יין ועל ידי כן נראה היין לבן וצלול והורה שם לאסור מהאי טעמא כיון שסופו לשתות עם בשר א״כ אסו׳ לבטל איסור לכתחלה, ע״ש דבריו באורך, וצ״ל דלא דמי למ״ש הרב לעיל כלל מ״ו דין ח׳ גבי דבש דמותר לחממו ולסננו ואין כאן מבטל איסור לכתחלה כיון דאין כוונתינו אלא לתקן הדבש וכ״כ הרב לעיל כלל מ״ז דין ב׳. וכן נתבאר בטור א״ח סי׳ תנ״ג וכ״פ בתשו׳ צ״צ עצמו בסי׳ נ״א לענין היתר לעשות יין שרף מפירות מתולעים, ע״ש, וא״כ הכא ג״כ אין כוונתו רק לתקן היין יש לומר דשאני התם דבשעה שמחמם הדבש או כשעושה היין שרף וכדומה אינו חפץ כלל בתולעים וטעמו רק שחפץ בדבש עצמו וכן ביין שרף אינו חפץ כלל בתולע וטעמו רק בטעם הפרי משא״כ כאן כשנותן החלב לסוך היין הוא חפץ בחלב עצמו להשים תוך היין א״כ שפיר מקרי מבטל איסור לכתחלה ולפי אותו דעה שהובא בא״ח סי׳ תקי״ג בב״י שם דמידי דלחזותא עבידי לא בטיל א״כ פשיטא שיש לאסור היין אפי׳ בדיעבד מטעם דלא

הפת אסורה אפילו לאכלו לבדה אלא א״כ הסיק התנור תחלה יפה שאז פולט הכל [ג] אפילו הוא של חרס במה דברי׳ אמורים בתנור שהסיקו מבפנים אבל בוכיא שהסיקו מבחוץ אסור אלא א״כ מלאו גחלים מבפנים עד שיתלבן וכ״כ הטור סימן צ״ד וכתב שם הב״י דכן הוא הסכמת המפרשים דלא סגי בקנוח התנור ודלא כהר״ן פרק כל שעה דף רל״ו ופכ״ה דף תשי״ו דקנוח מהני וכת׳ בית יוסף עוד ואם עביד כעין תורא מהני כמו שמהני אם לש העיסה בחלב וכ״כ הרמב״ם והרשב״א ז״ל:

ב אין לשין העיסה בחלב או בבשר ואם לש כל הפת כולו אסור אפילו לאכלו במלח או לבדו או במינו [ג] שמא יבא לאכלו שלא במינו וכן אמרינן בגמרא פכ״ה

מנחת יעקב

בטיל והוה כאלו החלב הרבה בתוכו ושמא יבא לאכלו עם בשר, ועיין לקמן כלל וסימן ע״ד, ועוד טעם לאסור מטעם דאסור להונות ולגנוב דעת הבריות בכיוצא בזה וכמבואר בטור חושן משפט ובש״ע בסי׳ רכ״ח דאסור לשרות הבשר במים כדי שיראה לבן ושמן (ומטעם זה לא יפה עושים מוכרי יין שמערבין מים עם דבש או צוקר כדי למתק׳ ועליה׳ נאמר סבאך מהול במי׳ אם לא שמוחזק וידוע שרוב׳ עושים כן כמבואר בח״מ שם), וצ״ע שלא הרגיש בכל חששי איסורי׳ אלו בתשוב׳ צ״צ שם:

[ג] **אפילו הוא של חרס.** וכן איתא להדיא בש״ס דזבחי׳ דף צ״ה ובפסחי׳ ד׳ ל׳ והוא מוסכ׳ מכל הפוסקי׳ ואע״ג דקי״ל דכלי חרס אינו יוצא מידי דפיו לעולם היינו דוקא בקדרות וכה״ג דחס עלייהו דלמא פקעי משא״כ בתנור גדול. וכן פסק הטור ג״כ בא״ח סי׳ תנ״א וכמבואר בב״י שם ואפי׳ בקדרות של כלי חרס ג״כ יוצא מידי דפיו על ידי חזרות כבשונות אף שזה מקרי פנים חדשות כמבואר בתו׳ דזבחי׳ ופ׳ כל שעה ד״ל ובע״ז פ״ב דל״ד ע״א ד״ה שאינו וכמו שכתב הרב לקמן כלל פ״ה דין א׳ והא דכתבו התוס׳ בפסחי׳ בפ׳ אין מעמידין שם וז״ל ודוקא בקדרה של חרס דאין דרכן בהיסק כי מחזיר להו בכבשן שייך למימר אלו אחרי׳ הם ובתנור וכיריי׳ שאיסורן בא ע״י היסק אין יוצא בחזרו אותן לכבשן ולא נקרא כלי אחר עכ״ל לאו למימרא דאינו יוצא האיסור מידי דופיו דהא אפילו ע״י היסק שרי הש״ס דזבחי׳ ובפסחי׳ וכ״ש ע״י החזרת כבשונות ממש אלא דהתוספ׳ מקשין שם לענין טומאה אמאי אמרה התורה התנור וכיריי׳ יותץ הא יש להם תקנה ע״י החזרת כבשונות דאז מקרי תנו׳ חדש ואזלו הטומאה ועל זה מתרצי׳ התוס׳ דאע״ג דלענין שאר כלי חרס מקרי פנים חדשות לענין איסור מכל מקום שאני תנו׳ כיון שאיסורו בא על ידי היס׳ אינו יוצא בחזירתן לכבשן האש ולא נקרא כלי אחר פי׳ לענין עכו״ם ולענין טומאה כיון דכל דרכו על ידי היסק זה פשוט ומוכרח בתוספות שם ובש״ס וכן כתב מהרש״א בחידושיו בפסחי׳ וכן משמע להדיא מתוספות דזבחי׳ דף צ״ו ד״ה אלא וכל זה נראה לי פשוט וברור ודלא כהב״ח בא״ח סימן תנ״ח ששגג בזה והבין שדעת התוס׳ שתנור כלי חרס אין לו תקנה לענין שום איסור אפילו ע״י החזרת כבשונות וכ״ש ע״י היסק ובאמת זה אינו והוא נגד סוגיא דש״ס דזבחי׳ ופסחי׳ דמבואר להדיא דמהני היסק ומה שפסק הרב בא״ח סי׳ תנ״א סעיף כ״ב בהג״ה דתנור של בית החורף דינו ככלי חרס משמע דאינו יוצא מידי דופיו ומוצא הדין הוא מתשובת מהרי״ו סי׳ קצ״ג צריך לומר דחומרא בעלמא היא לכתחלה לענין חמץ בפסח וכ״כ בתשו׳ מהר״מ מלובלין סי׳ ק״ו וכ״פ שם בעט״ז להקל וכ״פ בנחלת צבי ס״ק כ״א כן נ״ל ברור, ודו״ק:

[ג] **שמא יבא לאכלו שלא במינו.** ואין להקשות א״כ בצנון דמבואר לקמן כלל וסי׳ ס״א שחיישינן שמא שמנונות על הסכין ואסור

אלא יפל מזה זה אל מזה ואין לו מי שיקימו. [ז] אל כל אחיו אל כל מי שיש בו חומץ. [ח] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [ט] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [י] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [יא] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [יב] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [יג] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [יד] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [טו] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [טז] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [יז] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [יח] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [יט] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [כ] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [כא] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [כב] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [כג] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [כד] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [כה] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [כו] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [כז] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [כח] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [כט] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [ל] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [לא] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [לב] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [לג] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [לד] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [לה] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [לו] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [לז] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [לח] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [לט] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [מ] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [מא] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [מב] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [מג] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [מד] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [מה] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [מו] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [מז] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [מח] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [מט] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [נ] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [נא] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [נב] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [נג] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [נד] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [נה] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [נו] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [נז] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [נח] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [נט] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [ס] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [סא] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [סב] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [סג] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [סד] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [סה] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [סו] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [סז] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [סח] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [סט] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [ע] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [עא] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [עב] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [עג] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [עד] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [עה] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [עו] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [עז] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [עח] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [עט] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [פ] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [פא] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [פב] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [פג] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [פד] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [פה] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [פו] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [פז] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [פח] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [פט] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [צ] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [צא] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [צב] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [צג] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [צד] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [צה] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [צו] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [צז] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [צח] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [צט] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [ק] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קא] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קב] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קג] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קד] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קה] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קו] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קז] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קח] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קט] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קי] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קיא] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קיב] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קיג] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קיד] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קטו] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קטז] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קטח] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קט] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קכ] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קכא] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קכב] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קכג] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קכד] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קכה] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קכו] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קכז] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קכח] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קכט] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קל] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קלא] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קלב] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קלג] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קלד] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קלה] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קלו] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קלז] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קלח] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קלט] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קמ] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קמא] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קמב] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קמג] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קמד] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קמה] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קמו] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קמז] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קמח] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קמט] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קנ] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קנא] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קנב] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קנג] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קנד] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קנה] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קנו] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קנז] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קנח] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קנט] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קס] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קסא] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קסב] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קסג] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קסד] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קסה] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קסו] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קסז] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קסח] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קסט] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קע] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קעא] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קעב] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קעג] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קעד] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קעה] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קעו] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קעז] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קעח] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קעט] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קפ] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קפא] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קפב] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קפג] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קפד] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קפה] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קפו] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קפז] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קפח] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קפט] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קצ] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קצא] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קצב] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קצג] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קצד] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קצה] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קצו] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קצז] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קצח] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קצט] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קר] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קרא] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קרב] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קרג] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קרד] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קרה] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קרו] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קרז] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קרח] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קרט] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קש] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קשא] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קשב] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קשג] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קשד] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קשה] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קשו] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קשז] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קשח] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קשט] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קת] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קתא] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קתב] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קתג] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קתד] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קתה] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קתו] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קתז] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קתח] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קתט] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קי] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קיא] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קיב] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קיג] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קיד] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קטו] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קטז] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קטח] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קט] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קכ] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קכא] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קכב] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קכג] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קכד] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קכה] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קכו] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קכז] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קכח] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קכט] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קל] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קלא] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קלב] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קלג] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קלד] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קלה] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קלו] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קלז] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קלח] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קלט] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קמ] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קמא] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קמב] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קמג] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קמד] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קמה] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קמו] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קמז] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קמח] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קמט] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קנ] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קנא] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קנב] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קנג] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קנד] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קנה] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קנו] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קנז] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קנח] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קנט] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קס] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קסא] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קסב] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קסג] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קסד] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קסה] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קסו] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קסז] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קסח] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קסט] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קע] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קעא] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קעב] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קעג] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קעד] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קעה] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קעו] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קעז] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קעח] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קעט] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קפ] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קפא] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קפב] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קפג] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קפד] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קפה] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קפו] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קפז] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קפח] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קפט] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קצ] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קצא] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קצב] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קצג] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קצד] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קצה] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קצו] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קצז] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קצח] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קצט] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קר] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קרא] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קרב] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קרג] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קרד] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קרה] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קרו] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קרז] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קרח] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קרט] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קש] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קשא] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קשב] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קשג] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קשד] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קשה] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קשו] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קשז] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קשח] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קשט] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קת] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קתא] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קתב] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קתג] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קתד] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קתה] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קתו] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קתז] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קתח] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ. [קתט] אל כל מוחל לחיותו אל כל מי שיש בו חומץ.

אם לבסוף הכתב הרחב תגיע לרב

הרב יוסף לוי

בס"ד

שבת ר"ה תרפ"ח

ידידי הרב הגאון מוהר"ר יוסף לוי שליט"א

אם לבסוף הכתב הרחב תגיע לרב, אבקש ממך לשלחו אלי. אני מבטיח לך שאחזיר לך אותו בלי שום פגם. אבל אם לא

כג) שחתך אחר הלפת שרי. לכאורה משמע מלשון זה דלכתחלה אסור לחתוך בו צנון לאכלו עם (בשר) [חלב] אע״פ שכבר חתך בו לפת וכדכתב בתורת חטאת שם (דין י) בשם איסור והיתר האריך (שם דין ג) אבל מהרש״ל באיסור והיתר שלו ובספרו בעלמא יא ולא עוד אלא אפילו (יז) צנון כג) שחתך אחר הלפת יב שרי בהדחה כמו הלפת לפי שטעם הלפת משונה ומבטל טעם הנפלט מהסכין:

הגה [טז] יג ודוקא לפת שטעמו משונה אבל ירק או לחם ושאר דבריס לא [יז] ואפילו בלפת אין להתיר לחתוך צנון רק פעם אחת אבל לא הרבה פעמים אם לא שחתך כל פעם לפת בין החיכת צנון לצנון (נ״י בשם סמ״ג):

סימן צז

שלא ללוש עיסה בחלב.

ובו ג׳ סעיפים:

א (א) א אין לשין (א) עיסה בחלב (א) שמא יבוא לאכלה עם בשר ואם לש כל (ב) הפת אסור א). אפילו לאכלה (ב) לבדה א) ואם ג היה דבר מועט כדי אכילה בבת אחת [א] ג ב) או (ג) ששינה צורת הפת שתהא ניכרת ג) שלא יאכל בה בשר מותר ד כיוצא בו אין אופין פת בתנור שטחו באליה ואם אפאו דינו כעיסה שנילושה בחלב:

הגה ולכן נוהגין לנוס פת עם חלב בחג השבועות גם בשומן לכבוד שבת כי כל זה מחשב כדבר מועט גם כי צורתן משונה משאר פת וכל שכן פלאד״ן או פשטיד״ג דמותרין (הגהות ס״ד) ב) [ב] (ד) ואין לאפות שום פת עם (ג) פלאד״ן או פשטיד״ג

ב (ג) ג א אפילו לאכלה לבדה. גזירה שמא יאכלנה עם בשר: ב) ואין לאפות כו׳. פירוש לכתחלה אין לאפות שום פת עם פלאד״ן או פשטי״ד המגור משופע או שהפת למעלה מן הפשטי״ד לא מחזקינן איסורא דשמא זב כיון דאפילו זב לא זב תחת הפת עצמו אבל אי מחזינן דזב מן הפשטי״ד לחוץ אפילו אינו זב תחת הפת עצמו אלא הפת רחוק מן הפשטי״ד הפת אסור אף דיעבד וכדאיתא בהגהות אשר״י והגהת שערי דורא (סי׳ לה אות ג) והגהת איסור והיתר האריך בלל ל״ו (סי׳ ג) בשם אור זרוע (פסקי ע״ז סי׳ רנז) כל זה מוכח בתורת חטאת בלל ל״ו דין ט׳ ע״ש ובסימני תורת חטאת ודו״ק וטעם לדבר נ״ל משום דמסקינן לן אי ביטול מפעפע בכל הכלי או לא וכמ״ש בסימן ל״ב ס״ק י״ח והלכך היכא דלא חזינן דזב איכא הפת אסור אף דיעבד אם לא זב ואת״ל זב שמא לא פעפע בכולו אבל כשהמגור משופע מסתמא זב תחת הפת עצמו וכן כשחזינן דזב ליכא אלא חדא הפיקא כנ״ל ודוק (ה) ואע״ג דלפירוש השני קשה אמאי קישות גריר הא אינו חריף כלל אבל לפירוש ראשון ניחא משום דקישות רך הוא ואי אפשר בהדחה דכל שכן שמבליע בהדחה לכך צריך גרירה (עד כאן): (ליקוט) הדחה. היינו בשאין מקונח וזה לשון תורת הבית פירש רש״י משום שמנונית שקרוש כו׳ וקשה דליפתא אמאי שרי ופירוש אחר פירש רש״י משום חורפיה ואינו מחוור דמכל מקום נ״ט בר נ״ט הוא ופירוש ראשון עיקר והא דקאמר דליפתא שרי הדחה מיהא בעי כו׳ עיין שם (עד כאן):

ג (ד) [*לאכלו כך שרי. יש לעיין מהיא דלעיל סימן ל״ח ס״ג עיי״ש]:

צז (ד) [*שלא יאכל בה בשר מותר. ד׳ המג״י בשם מהרי״ע דוקא היכי שיש לחוש עם בשר ממש אבל בדבר דאין לחוש רק שאכלם אחר בשר או גזיה אין לחוש כולי האי]:

באר היטב

(יז) צנון. כתב הש״ך לכאורה משמע מלשון זה דלכתחילה אסור לחתוך בו צנון לאכלו עם בשר אע״פ שכבר חתך בו לפת אבל מהרש״ל חולק ומתיר אפילו לכתחילה ואין להקשות כיון דהצנון עכ״פ בעי הדחה ניחוש דילמא משתלי ואכיל עם בשר בלא הדחה כדאסרינן בר״ס צ״א להניח בשר בקערה של איסור ע״ש דשאני הכא דהדחה גופה היא רק חומרא בעלמא ואף אם יאכל כך אין בו איסור לכך לא חיישינן דלמא וכו׳ אי נמי דשם מיד כשהניחו בקערה צריך הדחה משא״כ כאן יכול להיות שיאכל אותו כך ולא עם בשר דאז אין צריך הדחה כלל מיהו ודאי לחתוך לכתחילה לפת כדי לחתוך אח״כ צנון משמע בש״ס ופוסקים דאסור עכ״ל:

צז (א) עיסה. כתב בט״ז מזה נ״ל דמדוכה שדכין בה בשמים ומשתמשין הבשמים הן עם בשר הן עם חלב ופעם אחת דכו שם שום עם מרק של שומן אווז ואח״כ מחזירין אותו הרוטב על האווז נ״ל שאותה מדוכה אסורה לדוך בה בשמים עוד אפילו לאכלן בבשר שמא יבוא לאכול בחלב וצריכה הכשר דוקא ואפילו דיעבד

באר הגולה

יא) שם בגמרא:

יב עור וכן כתב הרשב״א:

יג עור בשם ספר התרומה:

צז א) בריתא פסחים דף ל׳ והמילו הרי״ף והרא״ש בפ״ב דחולין:

ב) משקנת הגמרא וכפירש״י שם:

ג) כפירוש הרמב״ם בפ״ט מהמ״א והרשב״א בתורת הבית [ורי״ף]:

ד) שם בבריתא:

דגול מרבבה

[ה] משא״כ כאן דאם רוצה לאכלו וכו׳. וע״ע בסימן ל״ח סעיף ג׳ ובש״ך שם ס״ק ד׳ ואולי בלחם יש להתמיר יותר ועיין בסימן שלח״ז בש״ך ס״ק ב׳ שכתב בהדיא דבפת לא תשיב ספיקא כיון שרגיל לאכול פת עם כל מיני אוכלין:

גליון מהרש״א

יח ואין להקשות כו׳ ניחוש לכתחלה. עיין ט״ז סימן צ״א סס״ק א׳:

צז א אין לשין עיסה. ואפילו ליתן בתוכו דבר מועט אסור דהוי כמבטל איסור לכתחלה דכיון שאסרו ליתן חלב לתוך העיסה הרי העיסה עם חלב כמו בשר עוף עם חלב תשובות צמח צדק סימן פ׳ ומן הטעם זה אסר שם לתקן היין שיהיה לו מראה לבן צלול על ידי שיתנו בתוכו קצת חלב בהמה וקצת חלב חטה ועיין גליון ש״ך סוף סימן:

ב או ששינה צורת הפת. משמע דוקא כשכל צורתן משונה אבל אין תקנה לעשות בה אחר אפיה סימן כגון לחתוך בו אותיות חלב פן לא ישגיח בסימן ולא כנראה מתשובות דת אש סוף סימן י״ב ואולי גם הוא ז״ל לא כתבו אלא לרווחא דמלתא בגידון דידיה שהיה מעט חלב ובא מכח ממה נפשך אי היו פתים גדולים נתבטל ואי קטנים הוה מועט כדי אכילה בבת אחת:

ביאור הגר״א

[טז] ודוקא כו׳. וכפירוש התורת הבית וטור ושלחן ערוך לפי כו׳ ולהכי נקט ליפתא: [יז] ואפילו כו׳ אם כו׳. רש״י שם ד״ה ואי ערבן כו׳ אחת כו׳ וז״ש בגמרא ואי פתך בהו כו׳ ר״ל ערבן:

צז [א] (ליקוט) או ששינה. כפירוש הרי״ף בפרק כל הבשר: [ב] ואין לאפות כו׳ ואם כו׳. מתגור שטחו (דסעיף ב׳) [דף ל׳ ב׳] (עד כאן):

חידושי רע״ק

יא) [*לאכלו כך שרי. יש לעיין מהיא דלעיל סימן ל״ח ס״ג עיי״ש]:

צז ד) [*שלא יאכל בה בשר מותר. ד׳ המג״י בשם מהרי״ע דוקא היכי שיש לחוש עם בשר ממש אבל בדבר דאין לחוש רק שאכלם אחר בשר או גזיה אין לחוש כולי האי]:

באר הגר״א

(סעיף א) (א) שמא יבא לאכלה עם בשר כו׳. מזה נראה לי במדוכה שדוכין בה בשמים ומשתמשין הבשמים הן עם בשר והן עם חלב ופעם אחת דכו שם שום עם מרק של שומן אווז ואחר כך מחזירין אותו הרוטב על האווז נ״ל שאותה מדוכה אסורה לדוך בה עוד בשמים אפילו לאכול בבשר שמא יבוא לאכול בחלב וצריכה הכשר דוקא ואפילו דיעבד אם כן נלע״ד פשוט (א):

באר היטב

אסור בלא הכשר כמו הפת בכאן ולא דמי למ"ש בסימן צ"ר ס"ג דתבלין שנדוכו במדוכה של בשר אסור בחלב אבל עם בשר מותר דשם מיירי שהמדוכה מיוחדת לבשר דוקא ואין לטעות שם עכ"ל (ופרי חדש חולק ומתיר ע"ש): (ב) **לבדה.** גזירה שמא יאכלו עם בשר: (ג) **פלאד"ן.** כתב הש"ך ולכתחלה אין לאפות שום פת עם פלאד"ן או פשטיד"א בתנור אפילו רחב ואינו משופע אבל בדיעבד אם אין התנור משופע או שהפת למעלה מהפשטיד"א לא מחזקינן איסורא אבל אי חזינן דזב מהפשטיד"א לחוץ אפילו אינו זב תחת הפת אלא הפת רחוק מהפשטיד"א הפת אסור אף דיעבד ולא אמרינן דהוי ספק ספיקא ספק זב תחתיו או לא ואת"ל זב שמא לא יאכלו

פתחי תשובה

צז (א) **אין לשין.** עיין בתשובת צמח צדק סימן פ' בענין אם מותר לתת חלב לתוך היין כדי שיהא לבן וצלול ע"ש ועיין בנחלת צבי: (ב) **הפת אסור.** עיין בספר לבושי שרד ס"ק קל"ח לענין אם נתערב ככר זה בככרות אחרות ע"ש היטב ועיין פרמ"ג בשפ"ד סק"א שכתב דיש לעיין אם לש פת עם חלב בשוגג שלא ידע שזה אסור או נפל בשוגג חלב מי אסור או לא קנסו כ"א היכא שעבר במזיד ומסתימת הפוסקים משמע אף בשוגג אסור עכ"ד ועיין בנחלת צבי בזה: (ג) **ששינה צורת הפת.** עיין בתשובת מהרי"ט ח"ב סימן י"ח שכתב דאין מועיל שינוי רק בגיתו אבל לעשות הפת מרובה למכור בשוק אסור דאורחים לא יכירו בשינוי ואף על סמך ההודעה אסור דמי"שינו שמא ישכח מלהודיע ע"ש. ועיין תוס' דעת (מהדורים ס"ק ה, מיאורים ס"ק ג) שכתב עוד דשינוי אין מועיל רק בששינה בשעת אפיה דלא היה עליו איסור כלל אבל לעשות שינוי אחר שכבר נאסר אינו מועיל וכן לחלקו להרבה בני אדם שיגיע לכל אחד דבר מועט אסור כיון שכבר נאסר

משבצות זהב

צז (**א**) **שמא.** עיין ט"ז. הנה מה שכתב דמדוכה נעשית בשר אף ששומן אין חריף מכל מקום על ידי חורפא דתבלין וחוזק הדיבה נבלע השומן גם כן במכתש וזה אמת ויציב עיין רשב"א [סימן] תמ"ו ויבואר לקמן בסימן ק"ג סעיף ו'. ואף שהפרי חדש בסימן צ"ו אות כ' [כתב] בחולע שאתך בפירי חריף אין הבכין צריך נעילה דאין החולע חריף לא דמי לכאן. גם הב"ח מתמיה שם ואף דהתורת חטאת כלל נ"א (דין ג) כתב דאין צריך בכין נעילה היינו דחולע פגום הוא. והפרי חדש כאן אות א' חולק עליו א). אמנם הכנסת הגדולה בטור אות ב' [כתב] בט"ז וכן הפרי חדש אות א' והיינו היכא לפי שעה אבל אם ייחדוה לבשר ויחד נמי מכתש חולב שרי כן משמע מפרי חדש, וכן יראה להקל דהט"ז לא מייירי אלא ברולה לכתוש לפי שעה לבשר להכשירו אחר כך אז להניח כך ואם יצטרך לחלב ישאל משכינו כהאי גוונא אסור. ומה שכתב הפרי חדש שם צריך עיון דודאי אף בהדחה אסור דנ"ט בר נ"ט ואינו בן יומו לא מהני בדבר חריף עיין סימן נ"ה (סעיף ב בהג"ה): **והנה** אי היכא שיש נגד החלב אי שרי לכתחלה לעשות כן דעת הצמח צדק בסימן פ' לאסור ב) דהוי כמבטל איסור לכתחילה כיון דדרך הפת ויין להשתמש עם בשר וחלב וכנסת הגדולה בהגהות הטור אות ג' המיר יין לערב בו מעט חלב

שפתי דעת

כג) שהתך. עיין ש"ך. ומלשון הר"ב שכתב לחתוך צנון "לחתוך בין כל פעם וכו' אין ראיה מז) דהכי קאמר לחתוך ולאכול דיעבד, ולדינא העלה דאף לכתחלה שרי. ומיהו לחתוך לפת כדי לחתוך צנון אסור שכן משמע בש"ס ואם התך דליפתא שרי משמע הא לכתחלה אסור. וכבר כתבנו (בס"ק הקודם) דבסכין של גוי אסור לכתחלה, עכ"פ נפקא מינה בין ב' החירוצים של הש"ך מז):

צז א) אפילו לאכלה לבדה. גזירה שמא יבוא לאכלה עם בשר, ש"ך. והוא הדין בשומן אווז וכיוצא אף דהוה רק דרבנן מכל מקום לא הוי גזירה לגזירה דקרוב לטעות שעל הלחם יחיה האדם ודרכו לאכול עם בשר וחלב. ובשמים עיין בט"ז (ס"ק א) ועיין פרי חדש (ס"ק א) ובמנחת יעקב כלל ל"ו ד) מה שתמה[ו] על הט"ז ועיין מה שכתבתי בט"ז מזה ולא קשה מידי. ובין אי שרי לערב חלב חטה עיין צמח צדק סימן פ' ובהלכות פסח יבואר ה). אותן לחמין שמשימין הרבה שומן בהם עד שניכר השומן בהם שרי דאין ליטעות, וכן אם עשה איזה שינוי בפת שרי: **ואם** פת מועט נמי שרי ומה הוא דבר מועט בשולחן ערוך משמע כדי אכילה בבת אחת. אמנם בתורת חטאת כלל ס' דין ב' כל ליומיה הוה דבר מועט וכן משמע בלבוש דלא כב"ח (ס"א) שכתב בשבת אוכלין בשר, ומשמעות התורת חטאת דהוי דבר מועט כל שאוכל בו ביום ולא ישאר למחרתו לא ישכח. מה שכתב הכרתי ופלתי (ס"ק א) בשם זקינו הגאון אין לעשות מעשה כן לחלק להרבה בעלי בתים, דאם לא כן הא דאם טש כל הפת אסורה יחלק כו'. יש לעיין ז) אם לש פת עם חלב בשוגג שלא ידע מאיסור זה או נפל בשוגג חלב מי אסור או לא קנסו כי אם היכא שעבר במזיד אאיסורא דרבנן לא בשוגג ועיין סימן צ"ט (ס"ה). ומסתימת הפוסקים משמע אף עם חלב צריך לומר דלא חשיב הרב האי שמא לא יאכלו לספיקא כיון דהרגילות הוא לאכול פת עם כל מיני אוכלין קרוב הדבר לאכלו ג"כ עם חלב ולפ"ז מ"ש הרב בהג"ה כאן ואם זב תחתיו ר"ל דזב תחת הפשטיד"א אפילו רחוק מן הפת ודלא כב"ח וע"ש וכתב הט"ז וז"ל נשאלתי באשה שאפתה פלאדי"ן של גבינה בתנור על גבי קרקע שלו בלא כלי ואחר כך שמו שם קדירה של בשר ורותחת על אותו המקום שהיה הפלאדי"ן והשבתי שאין כאן איסור דחרסית של תנור שבלעו מן החלב לא גרע מקדירה שמבשלין בתוכו חלב ונגעה בקדירה של בשר דאין שם איסור כמ"ש הפוסקים בשתי קדירות שנגעו זו בזו ורמ"א מביאו בסימן צ"ב ס"ח וכאן שהחמיר במחבת

פתחי תשובה

ועשה נגלה ע"ש וכן דעת הפרי מגדים (שפ"ד ס"ק ג ד"ה ואם) דלא כהרכתי ופלתי (פלתי ס"ק ג, כרתי ס"ק ג) בשם שקיבו. וכתב עוד בתשובת מהרי"ט שם דהא לאסור אם ליכא שינוי דוקא היכא דאיכא חשש שיאכלו עם גבינה מיחד אבל היכא דליכא למיחש להכי כמו אותם הממולאים במיני מתיקה שאין דרך לאכלן עם גבינה מותר לגמרי אותם עם שומן ולא חיישינן שמא אחריהם יאכל גבינה דדיינו במה שאסרו ואין לנו לגזור גזירה אחרת עליה ע"ש עוד טעמים לזה: (ד) **ואין לאפות.** עיין בתשובת פני אריה סוף סימן מ"ח שכתב דפת שנאפה עם עיסה שאין בה שומן בעין אלא טעם בלוע אפילו נגע בה ע"י לח רותח מותר אין עם בשר בין עם חלב דנ"ט בר נ"ט הוא אלא דלכתחלה אסור כמ"ש הרמ"א לעיל סימן ל"ה ס"ב בהגהה אבל בדיעבד אם נתנו לתוך החלב מותר לאוכלו ועם בשר מותר לאוכלו אפילו לכתחלה ולא גזרינן שמא יאכלנו בחלב כיון דבדיעבד אף אם אכלו בחלב לאו איסורא קאכיל ע"ש ועיין לעיל סימן ל"ה סק"א:

משבצות זהב

והסכים עמו מהר"ר יוסף אישקאפה יעוין שם. נמצינו למידין לערב לכתחלה מעט חלב בפת כדי לאכול עם בשר לגולל עלמא לאסור עיין סימן ל"ט בש"ך אות כ"ב ומנחת יעקב כלל פ"ה אות (ס"ב) [מ"ב] ואפילו לאכול כך יראה לאסור, כי פליגי לתקן היין דמשום הפסד הוי דיעבד הצמח לדק אוסר והכנסת הגדולה מתיר: **ואם** אפו פת בתנור שטמו בשומן המבושל בסעיף ג' לאסור אפילו במילאה אין להקשות ליטעמיה עיין ש"ך [סימן] ל"ו אות ה' וההיא משוב דיעבד דאפילו במילאה אסור יש לומר דמהאי טעמא הוא דעבד לכתחילה הוה כמבטל איסור בדיעבד ומהר"י מטרלאי (סיו"ד סימן יח) (שהובא בכנסת הגדולה ג' שהוא מורו הרב יודה בכאן לכתחילה), ולפי זה אם בשוגג ג) שלא ידע שטמו התנור וכיולא ואפה פת יש לומר דמהאי טעמיה ואפילו לאוכלו עם בשר אז עם חלב שרי כבסימן ל"ט שם. ועם זה יתישב הוהא דרבה בר אהילאי פסחים [דף] ל' דמקשה מברייתא, דודאי לכתחילה לעשות כן אסור אף על ידי טעמיה ועיין כרתי ופלתי ג' יע"ש. ומיהו בלא טעמיה אף שיש שיש בפת נגד השומן אפילו הכי כדי נטילה מיהו אסור עיין ש"ך בסימן ק"ה אות ט"ו ומנחת יעקב כלל ס' אות ג' בשם מהר"י מטרלאי:

בתשובת בשוגג אסור כל שלא שינה צורת הפת וצריך עיון: הרדב"ז כ"י (ח"ג סימן תרו) הביאו הפרי חדש בסימן פ"ז אות ז' על הסוקא"ר שמבשלין עם חלב וגותנין תרי למאה והשיב דהחלב מתמעט על ידי אור ויש ששים בסוקא"ר ומותר עם הבשר יע"ש, והיינו בקדירה חדשה שאין בו איסור בשר בחלב בעת הבישול הא לאו הכי מיד נעשה נבילה וכן כתב הפרי חדש שם ופשוט הוא. **ומיהו משום חלב של גוי יש לעיין ביה** וי"ל ז) **דלאיסור והיתר** הארוך חלב גוי לא בעינן ששים רק רוב ואף דלדידן (סימן קטו ס"א בהג"ה) ששים בעינן מכל מקום חתיכה נעשה נבילה בשאר איסורין ובפרט בלח יש להקל עיין סימן צ"ב (ס"ד בהג"ה) וכל שכן עתה שאין מצוי חלב טמא, ובסימן קט"ו יבואר בעזה"י: **ב) ואין לאפות.** עיין ש"ך. וביאור דבריו לכתחלה אין לאפות בשום ענין אפילו תנור גדול מאד עיין סימן ק"ח (ס"א בהג"ה) דחיישינן שמא יזוב על הפת ואף דאיכא ספיקי טובא מכל מקום אין לעשות בידים ספק ספיקא עיין סימן ק"י (דיני ס"ס המחודשים אות ז). ובדיעבד אי לא ראינו זב ואין התנור משופע שרי עם החלב דאיכא ספק ספיקא שמא לא זב כלל ואם תמצי לומר זב שמא אין מפעפע בכל התנור (והוה ספק ספיקא כיון דשמא לא זב כלל רק מקומו יבש וכולו להיתרא) אבל בזב או משופע הוי כזב אסור, דליכא כי אם חדא ספיקא שמא אין מפעפע בכל התנור, דשמא לא יאכלנו עם חלב לא חשיב ספיקא. ובט"ז (ס"ק ב) כתבנו דהוה נותן טעם בר נותן טעם עיין כרתי ופלתי (ס"ק ב). וי"ל דעם חלב אסור ודאי לים של שלמה (חולין פ"ח סימן סג) דאוסר בנצלו ולהר"ב (סימן צה ס"ב בהג"ה) גם כן אסור עם חלב דהוה לכתחלה, ומכל מקום אף עם בשר או מילחא אסור דהוה כגורם נותן טעם בר נותן טעם לכתחילה

הגהות והערות

ט) **וכעין** זה חלקתי בסימן סט ס"ק פט כצ"ל. נ"ל דהאי וכעין זה צ"ל אחר אי נמי דכעין חילוק זה חילק נמי לעיל אבל כעין חילוק ראשון לא חילק לעיל כלל ועיין בט"ז ריש סימן צא. (ישמח משה):

צז א) **ובאו"כ** הפת אין לברך כמו באו"ח סימן קצו באיסור דרבנן ועיין פרמ"ג באשל אברהם סימן קסח ס"ק טז. (הגהות ליו"ד בשו"ת צור יעקב):

ציונים והגהות על פמ"ג

מו) **עיין** מגד שמיס ובליקוטי שושניס:

מז) **עיין** מגד שמיס:

צז א) **עיין** מנחת יעקב כלל ס ס"ק ג:

ב) **עיין** אורח חיים סימן תמז מגן אברהם ס"ק מה ונאשל אברהם שם, ובמק יעקב ס"ק לד:

ג) **עיין** שפ"ד ס"ק ג סוף ד"ה ואם:

ד) **שם** לא נמצא כלום מזה, ואולי כוונתו להמנחת יעקב בכלל ס ס"ק ג:

ה) **עיין** במשב"ז ס"ק ג ובהערות שם:

ו) **עיין** במשב"ז ס"ק ג ד"ה ואם, ובס"ק ד, ועיין בנחלת צבי ובמשמרת שלום:

ז) **עיין** באיסור והיתר הארוך כלל מז דין ז דכתב דכעיין ששים, ורק בגבינה של גויים סגי ברוב, ול"ע:

באר הגולה

ה שם בברייתא ולמעלה שם בגמרא:

ו טור בשם הרשב"א בתוספת המיר בשם הגאונים ובשם ר"מ כרב וכדתני רב בהגא וכו' ובעובדא דרבא שם בפסחים דף ע"ו:

ז טור וכ"כ בתמ"ג בשם רבינו יעקב וסמ"ק והגמי"י

בפ"ט מהמ"א:

ח כ"כ הטוס' שם והגהות אשר"י בפרק בתרא דעבודה זרה והמרדכי והגמי"י פרק ט"ו מהמ"א:

גליון מהרש"א

ג **שמא לא חשיב האי דשמא לא.** לענ"ד י"ל עוד כיון דכבר אסרו ללוש עם חלב וא"כ מה לי שלא יאכלנו מ"מ איסור דרבנן ודאי רבע עליה וא"כ בדרבנן בחד ספק סגי י"ל דדומה לגבינות של גוים שאסרו מפני חשש איסור דאורייתא והוי כודאי איסור ובעינן תרי ספיקי חוץ מזה כמ"ש בפרי חדש בקיצור דיני ספק ספיקא אות ל"ט ועיין גליון ריש צ':

ד **חיישינן שמא הלכה.** עיין סימן צ"ה בסוף הג"ה שבסעיף ג': ה **מפני שאי אפשר לתנור להתקנה.** דוקא תנור אבל קערה וקדירה מתקנת יפה ט"ז צ"ה סק"ד:

ו **המחזיק שנים עשר עשרונים.** היינו קרקעית התנור יחזיק פת עבה טפח מעיסה של י"ב עשרונים ועיין תשובות יד אליהו סימן כ"ה כתב דדי אם כל החלל באורך ורוחב וגובה מחזיק כל כך:

הגהות והערות

ב) **גזור** מלשון הגמרא (פסחים עד ע"ב) טפל ליה בר גוזלא לרב ופירש בערוך (ערך טפל) פירוש הדביק הגוזל בין שתי בציקות עכ"ל וכתב רש"י שם טפליה בעיסה שקורין פשטיד"א עכ"ל, וכן פירש היעב"ץ בהגהותיו לטור:

דבהגהת מיקור והיתר הארוך שם כתב בשם מור זרוע דבלא ראה דזב מיכא בלאו הכי קפק ספיקא קפק זב מו לא ואמ"ל זב שמא לא יאכלו עם חלב עכ"ל ג שמא לא תשיב האי דשמא לא יאכלו עם חלב להרב ספיקא כלל כיון דהרגילות הוא לאכול פת עם כל מיני מאכלים קרוב הדבר לאכלו ג"כ עם חלב ולפ"ז מ"ש הרב בהג"ה כאן ואם זב תחתיו ר"ל זב תחת הפשטי"ד אפילו רחוק מן הפת וכן מוכרח לפרש לשון זה שהביא בתורת חטאת שם בשם הגהת מיקור והיתר הארוך ע"ש ודוק והכ"מ (פ"ג) כתב וז"ל ודלא כמ"ש בהג"ה שלמן ערוך דלא נאסר הפת אלא בשזב תחתיו ממש והבין כך מהגהות אשר"י הביאו בית יוסף (קנג: ד"ה וכמוב) ולא דק עכ"ל ולא עיין בתורת חטאת כי המעיין שם יראה שהרב מביא בשם הגהות אשר"י בהדיא להפך דאפילו אינו זב תחת הפת אסור וכן פסק בסימני תורת חטאת שם ומוכח שם דעת הרב כאשר כתבתי:

(סעיף ג) **ג) ודגים שצלאן כו'.** לא איירי כאן אלא מדין איסור אבל מסכנתא לא מיירי וזה יתבאר בר"ס קי"ו בס"ד ע"ש: **ד) אסור לאכלן בחלב.** ואע"ג דלקמן ר"ס כ"ח פ"ח אם אלו אשר בשר נבילה בתנור אחד אפילו קטן מותר בדיעבד הכא כיון דאפשר לאכלו בלא חלב הוי כלכתחלה ועיין לקמן סימן ק"ח וסימן קי"ו מדין סכנה: ה) **עשרונים.** וכל עשרון הוא שיעור חלה מרבעים ושלש ביצים וחומש ביצה:

(ב) **ואם זב תחתיו.** לא בעינן שיהא גרמא השומן תחת הפת ממש אלא כל שמתפשט חוץ לפשטיד"א (ה) ובגלא בתנור ד מייתינן שמא הלכה הבליעה עד הפת כן משמע בהגהת אשיר"י (ע"ז פ"ה סי' מ): **(ג) ואפילו הוא במחבת.** נשאלתי באשה שאפתה פלאדי"ן של גבינה בתנור על קרקע שלו בלא כלי ואחר כך שמה שם קדירה של בשר רותחת על אותו המקום שהיה הפלאדי"ן. לן והשבתי שאין כאן איסור דמרכסי של תנור שבלעו מן החלב לא גרע מקדירה שמבשלין בתוכה חלב ונגעה בקדירה של בשר דאין שם איסור כמ"ש הפוסקים בשמי קדרות שנוגעות זו בזו ורמ"א מביאו סימן ל"ב סעיף ח' וכאן שהמיר במחבת היינו לכתחלה דוקא:

(סעיף ב) **(ד) עד שיסיקנו מבפנים.** הא דלא קני בקיטום ה מפני שאי אפשר לתנור להתקנה יפה והוה השמנונית בעין עד שיוסק כ"כ בתוספות (קיא: ד"ה הלכתא) וכ"כ הר"ן בפרק כל שעה (מ. ד"ה מפני) ובפרק כ"ה (מא. דיבור ראשון) ואין להקשות מזה על מה שכתבתי קודם לזה דקרקע של תנור הוה כבליעה בקדירה וכאן משמע דהוה איסור בעין ג) דשאני כאן שהשמנונית עצמה מטיח ממנה בתנור ואינו מתקנת יפה משא"כ בפלאדי"ן דלעיל שאין שם שומן בעין כלל בתנור אלא בליעה מן הפלאדי"ן דודאי לא נכחיש חוש הראות בתנור ואותו לחות לחות אינו מתקנת יפה בתנור משא"כ בפלאדי"ן דלעיל שאין שם שומן בעין כלל בתנור אלא בליעה מן הפלאדי"ן ובגרא זאת כתבה בהגהת אשר"י פרק כל הבשר (פי' כה) בהג"ה המתחלת טלה או מלגגולת כו' וז"ל אבל בפשטיד"א אנו רואין שאינו פולט כלל אלא מקומו יבש כו' עכ"ל ואין להקשות ממה שכתב רמ"א סעיף א' שמא יזוב תחתיו דמשמע שיש איסור בעין תחת הפלאדי"ן לא קשיא דודאי לא נכחיש חוש הראות שמקומו יבש ומו דהא מרוייהו הנך דיעים הם של הגהת אשר"י בשם אור זרוע (פסקי ע"ז פי' רמז) אלא פשוט דתחת פלאדי"ן אין זב תחתיו כמו שאנו רואין תמיד אלא דלפעמים אירע שזב וכ"כ בהגהת אשר"י (ע"ז פ"ה פי' מ) שמעתיק בית יוסף כאן (קנג: ד"ה וכמוב) וז"ל טוב ליזהר דילמא זב וכו' משמע דאינו ודאי זב (ז): **(ה) ואפילו אם הוא של בוכיא.** פירוש הוא אלא כמין שפיתות קדירה ואופין בו בפנים וקאמר דגם אפילו היסק לא מהני אם מסיקו בחוץ:

נקודות הכסף

צז ג) **והשבתי שאין כאן איסור וכו'.** ולי נ"ע בזה דלא דמי לשתי קדרות דהתם האיסור הוא בלוע בקדירה אבל הכא האיסור מבחוץ על התנור: ד) **דשאני כאן שהשמנונית כו'.** לא היה צריך לזה דהא הכא אין אופין לכתחלה קמני ועוד דשאני פת שהוא מאכל עצמו מקדרה וק"ל:

ביאור הגר"א

[ג] **ואפילו כו'.** גמרא שם: [ד] **פת כו'.** עיין ש"ך כיון שאפשר בענין אחר הוי לכתחלה ועיין סימן ק"ח: (ליקוט) **פת כו'.** דתני רב כהנא כו' ואפילו לוי מודה דלוי לא קאמר אלא דיעבד דהא שצלאו קאמר. רי"ף בפרק גיד הנשה ועיין סימן ק"ח: [ה] **והני מילי כו'.** תוספות דעבודה זרה ס"ו עמוד ב' ואפילו לרב עיין שם: [ו] **ואם הצלי כו'.** כמ"ש בפרק כיצד צולין (פסחים ע"ו עמוד ב') כעין שתי קדרות ובעבודה זרה שם בחבית סתומה דמותר אפילו בפת חמה לר' יהודה וכן לר' יוסי בחטים (עד כאן):

באר היטב

ב ה תנור (ו) **שטחו באליה אין אופין בו פת (ד) עד שיסיקנו (ד) מבפנים עד שיתלבן (ה) [ג] ואפילו אם הוא של בוכיא** (פירוש כלי חרס שמסיקין תחתיו ואופין עליו עוגות) **אין לו היתר על ידי היסק מבחוץ:**

ג [ד] ו **פת שאפאה עם הצלי ג) ודגים שצלאן בתנור אחד עם הבשר ד) אסור לאכלם** (ה) **בחלב** [ה] ז **והני מילי בתנור קטן אבל בתנור גדול** (ז) ו **המחזיק שנים עשר ה) עשרונים ופיו פתוח מותר** [ו] ח **ואם הצלי מכוסה וכן פשטיד"א שמכוסה הנקב שבו מותר אפילו בתנור צר** (ועיין לקמן סימן ק"ח כילד נוהגין):

היינו דהיינו שמא יזוב מן השומן אל הפת (ב) ומש (ה) זב תחתיו דינו כאלו נילוש עמו (נ"י בשם הגהות אשיר"י) ונוהגין לשוס ב) הטפילה בפי התנור (נ"י בשם הגהת ס"ד) (ג) ואפילו הוא במחבת נוהגין להחמיר לכתחלה:

(ד) ו תנור באליה אינו אוסר אלא אם כן נבלע בו בשר אבל אם הוא בלוע בו בשר

ביאורים

או שלשה זיתים מכל מקום חוזר וניער ונאסר דחמץ בפסח במשהו אך הא קשיא על הא דהשבלי לקט דניחוש שמא פלט מקצת בחתיכת הזית הראשון ובלע היתר כנגדו ונעשה נבלה וחוזר ואוסר ההיתר שנאסר בכל פעם את ההיתר האחר דהא מהאי טעמא אם תחב כף אפילו באלף קדרות נאסרו כולם וכמ"ש הש"ך בסימן ק"ה ס"ק ל' ע"ש דהא הסכין ג"כ בולע ע"י דוחקא וחריף כמ"ש לעיל בס"ק ו' בשם המגן אברהם ע"ש ונראה כיון דהרבה פוסקים סבירא ליה דלא אמרינן חתיכה נעשה נבלה כל שאינו דרך בישול כיון דחתיכה נעשה נבלה בשאר איסורין משום לתא דבשר בחלב הוא כמ"ש הש"ך בסוף סימן כ"ב (ס"ק י) וגם הרבה פוסקים סבירא ליה דאין אומרים בדבר הבלוע חתיכה נעשה נבלה כמבואר בסימן צ"ח (סעיף ה) ובסימן צ"ד בט"ז ס"ק ו' ע"ש משום הכי לא חיישינן לזה וגם אין לחוש ולומר דילמא אחר שנעשה הזית נבלה בלע הסכין טעם נבלה של הזית (ג) דטעם הבלוע אינו יוצא בלא רוטב כי אם בשמן ובכל כלי הולכין אחר רוב תשמישו ורוב תשמישן אינו בשמן וגם חתיכה נעשה נבלה בשאר איסורין במקום שאינו דרך בישול חומרא גדולה הוא לא מחמירין כל כך לחוש לחששות רבות. ומטעם זה נראה לי באם גירר מלח בסכין חלב ומלח בשר דאין צריך קליפה כדין כל מליחה דאף דאיכא ששים בעי קליפה דאמרינן דבטל טעם הסכין בגרירה הראשונה והשניה כמו בלימונ"ש דהכא ובמקום שאינו יודע מקום הקליפה בטל ברוב כמו בסימן ק"ה (סעיף ה בפר"ח שם) ומכל מקום צ"ע. ועיין עוד במ"ש בסימן תמ"ז באורח חיים (אות ח, ט"ז):

צז (סעיף א) **(א) עיסה.** עיין ט"ז ס"ק א' עד דמיירי שהמדוכה מיוחדת לבשר. לכאורה תמוה דמה בכך כיון שהחבלין אינן ניכרים אם הם של בשר אתי למיטעי. ונראה דהנה מצד החבלין אין איסור כיון דמועטין הן שדוכין כדי ליתן לתוך בשר הוי כפת מועט דמותר ובתבלין מרובין באמת אסור אפילו במדוכה מיוחדת רק שהאיסור מצד המדוכה אפילו במועטין דכלי שמוחזק שאינו של בשר ולא של חלב דומיא דמדוכה נאסר כשנעשה של בשר כשלא סימנו לבשר דהא יכול לבוא לידי איסור לזמן מרובה ודוקא מדוכה שדרכו לדוך בו בשמים ופלפלין דלא שייך בו נ"ט בר נ"ט ולא נותן טעם לפגם ולעולם יאסר כשישתמש בו לחלב דמי לפת מרובה ואסור להשתמש בו בלא סימן וכשנשתמש בו נאסר כמו שכתב הצמח צדק בתשובה סימן פ' אבל שאר כלים כיון שאחר מעת לעת אינו נאסר וגם נ"ט בר נ"ט הוא ולא יאסר מה שישתמש בו וגם לאחר מעת לעת הוי נ"ט לפגם דמי לפת מועט דמותר ולדעת הט"ז עשו שלא כדין במה שהחזירו השומן והחבלין על האווז וכשמסמן המדוכה לבשר ודאי דהותר והפרי חדש (ס"ק א) והמנחת יעקב (כלל ס' ס"ק ג) חולקין וכתבו דדוקא בפת גזרו רבנן ולא בשאר דברים וכן נראה עיקר:

(ב) כל הפת אסור. עיין צמח צדק סימן פ' דאם נפל אח"כ מפת זה לירקות אסורין ע"ש ואין דבריו מוכרחין ועיין מהרי"ט חלק יו"ד סימן ח' דבעינן דוקא שיהיה בפחות מששים דלא כהצמח צדק שכתב דהוי כמבטל איסור לכתחלה:

(ג) כדי אכילה בבת אחת. עיין תורת חטאת כלל ל"ו (דין ט) דכל ליומיא מקרי בבת אחת ע"ש. ובאם שינה הפת דמותר אין מותר רק בביתו אבל לעשות הפת מרובה למכור בשוק אסור דאורחים לא יכירו בשינוי ואף על סמך ההודעה אסור דחיישינן שמא ישכח מלהודיע כמו דחיישינן כשאינו עושה שינוי שמא ישכח ויאכל בבשר. כן מוכח במהרי"ט. וגם השינוי אינו מועיל רק כששינה בשעת אפיה דלא היה עליו איסור כלל אבל לעשות שינוי אחר שכבר נאסר אינו מועיל וכן לחלקו להרבה בני אדם שיגיע לכל אחד דבר מועט אסור כיון שכבר נאסר ונעשה נבלה:

חידושים

(שם בהג"ה) **(ד) שמא יזוב.** עיין ט"ז ס"ק ב' וש"ך ס"ק ב' דבודאי זב אפילו בכל הכלי וכו'. ולכאורה תמוה דמה בכך שהלך הפיעפוע בכל הכלי הא התוספות הקשו אהא דתנור הא הוי נ"ט בר נ"ט ותירצו דאי אפשר להתקנח יפה ואם כן במקום דליכא שומן רק דחיישינן לטעם שמתפשט בכל הכלי שוב הוי נ"ט בר נ"ט. וכן הקשה הכרתי ופלתי (ס"ק ב) ועוד תמוה דאם חיישינן להבלוע שמפעפע בכל הכלי א"כ אפילו בלא זב ג"כ יאסר דהא דרך העיסה ג"כ יהיב טעמא דהא שמן הוא ומפעפע מהחתיכה לכלי והבליעה הולכת בכל הכלי וכי אם יפול פשטיד"א על קדרה של חלב לא יאסר המאכל שבתוכה. [א] אבל אחר העיון לא קשה מידי דכבר כתבתי לעיל בסימן צ"ה (ס"ק א) דבשעת בישול לא שייך נ"ט בר נ"ט דכמו שיש חילוק בחתיכה כשנפל עליה איסור קודם בישול הטעם נסרך בחתיכה ואסורה אפילו בישלה אח"כ בששים וכשנפל עליה איסור בעודה ברוטב הבישול מחלק בשוה וכן הדין בכלי חרס לדעת הט"ז בסימן צ"ב ס"ק י"ט דאף דלא מהני הגעלה לכלי חרס היינו כשכבר נסרך הטעם בתוכה אבל בשעת בישול כשנפל כנגד הרוטב דעת הט"ז שם דהקדרה מותרת דחשבינן הקדרה כחלק מן המאכל ומתפשט בשוה ע"ש. ואפילו שלא כנגד הרוטב היה הקדרה מותרת אם היה אמרינן דבישול מפעפע בכל הכלי רק דחיישינן שמא אינו מפעפע בכל הכלי ואם כן מכל שכן נגד איסור דיש לומר דבשעת בישול כשנפל איסור על הקדרה עם מאכל דיש לחשוב הקדרה כחלק מן המאכל והאיסור נתחלק בשוה ולא הוי נ"ט בר נ"ט דדוקא שהבלוע נסתרך כבר בקדרה כשמפליט אח"כ אינו יוצא כל הטעם והוי נ"ט בר נ"ט מה שאין כן בשעת בישול דנתחלק בשוה וזה דוקא כשזב דהוי כבישול ממש יש לספק ולומר דמפעפע בכל הכלי. ולענין קושיא הב' שהקשיתי דאפילו בלא זב יאסר דהא הטעם מפעפע דרך העיסה לכלי ומפעפע בכל הכלי ואין לתרץ בזה דדוקא בבישול מפעפע בכל הכלי אבל לא באפייה כמ"ש המגן אברהם באו"ח סימן תס"ז ס"ק ל"ו ע"ש דזה אינו דטעם המגן אברהם הוא כיון דצלי אינו אוסר בכל מקום רק כדי נטילה אינו מתפשט אף בכלי יותר מכדי נטילה אבל בשמן דסיים המגן אברהם שם בעצמו דמתפשט בכל הכלי ע"ש והכא בשמן מיירי. לכן נראה דהעיקר כמ"ש לקמן בסימן ק"ה (ס"ק טו) דטעם הבלוע בחתיכה אינו מפליט ומבליע בכלי שהוא קשה וכמו שאין הבלוע הולך מכלי לכלי בלא רוטב אפילו כשהבלוע שמן כן אין הבלוע הולך מחתיכה לכלי בלא רוטב אף כשהבלוע שמן דיותר יוצא טעם הבלוע מכלי ממה שיוצא מהחתיכה כמבואר בסימן ק"ה (סעיף ז בהג"ה) ואפילו הכי אין הכלי מקבל טעם מכלי ואפילו בשמן ועל כרחך הטעם דאין מפליט ומבליע בכלי שהוא קשה כעין שכתב הש"ך בסימן צ"ה ס"ק כ' ע"ש מכל שכן שאין הכלי מקבל טעם בלוע מחתיכה אפילו בשמן ומשום הכי בעינן זב דוקא והא דאוסר המגן אברהם שם בסימן תס"ז ס"ק ל"ו על כרחך מיירי שנגע גוף החטה בשפוד וכיון שהחטה נתפטם מהתרנגולת הוי כאלו הוא שמן ומפעפע בכל הכלי. ולפי זה מה שכתב המגן אברהם בסימן תמ"ז ס"ק ב' גבי מצות המשוחים בשמן דאינו אוסר רק מצות הנוגעות במקום שנתכפלה מיירי שלא נגעה בתנור דכשנגעו בתנור נאסרו אפילו אותן שאינן נוגעות כמו שאוסר כל התרנגולת אפילו אותן שאינן נוגעות מחמת שנאסרו מהשפוד שפעפע בכל הכלי והכי נמי נאסרו מהתנור כיון שנתפשט הבלוע בכל התנור כנ"ל:

(ה) הטפלה. היינו הפשטיד"א ודוקא כשהוא בכלי שאין חשש לשמא יזוב רק משום ריחא אבל בלא כלי דאיכא חשש ג"כ לשמא יזוב אפילו בפי התנור אסור דהא התנור כולו רותח וחיישינן שמא הבלוע מפעפע בכל הכלי כמ"ש הש"ך בס"ק ב' וכ"כ המנחת יעקב כלל ל"ו (ס"ק כז):

(סעיף ב) **(ו) שטחו באליה.** [ב] עיין מהרי"ט חלק יו"ד סימן ח' דאפילו

חידושים

(שם בהג"ה) **[ו] שמא יזוב.** אבל בדיעבד אם אין התנור מטופע או שהפת למעלה מהפשטיד"א לא מחזקינן איסור: **[ז] ואם זב.** אפילו רחוק מהפת חייסינן שמא פיעפע בכל הכלי ולא הוי קפק קפיקא לומר דשמא לא יאכלו עם הבשר פעפוע בכל הכלי ואם תמצא לומר שפיעפע בכל הכלי שמא לא יאכלו עם הבשר דזה לא מציב קפק דדרכו לאכול פת עם כל דבר ש"ך. וכתב עוד [הט"ז] נאשה שאפתה פלאדי"ן על התנור בלא כלי ואמר כך העמידה עליו כלי (חלב) [בשר] דמותר דהוי כשתי קדרות נוגעין והנקודות הכסף מולק דהוי כאיסור בעין ונאסר הקדרה. ועיין איורים (סק"ד):

(סעיף ב) **[ח] שטחו.** ואפילו בפתות מששים וכן כשנפל חלב על פת מרובה נאסר. ועיין איורים (סק"ו):

צז (סעיף א) **[א] עיסה.** ואם דכו במדוכה בשמים עם חלב ואמר כך דכו בו בשמים נאסרו דחייסינן שמא יאכלם עם בשר וגריך הבשר או שיסמנו למדוכה לחלב. ט"ז והפ"מ (פ"ק ח) והמנחת יעקב (כלל ס ס"ק ג) מתירין וכן עיקר. ועיין איורים (פ"ק ח): **[ב] כל הפת אסור.** ואם נפל הפת אחר כך לירקות אסורין הירקות. לחמ לדק סימן פ' ועיין איורים ס"ק ב' דמותר ודוקא שהיה בפחות מששים נגד החלב הוא דאסור המחבר: **[ג] לבדה.** גזרה שמא יאכל עם בשר: **[ד] בבת אחת.** היינו כדי אכילה ליום אחד: **[ה] ששינה.** ודוקא ששינה בשעת אפיה אבל אח"כ אינו מועיל שינוי לפת מרובה כיון שכבר נאסר וכן אינו מועיל לחלקו להרבה ב"ח שיגיע לכל אחד דבר מועט אסור כיון שכבר נאסר וגם אינו מועיל שינוי רק בבית אבל למכור בשוק אינו מועיל שינוי דחייסינן שמא יאכל מלהודיע:

אמרי ברוך

צז [א] **אבל אחר העיון לא קשה מידי דכבר כתבתי.** נ"ב סתירה לזה מדברי האיסור והיתר הארוך כלל ל"ט סעיף ו': [ב] עיין מהרי"ט חיו"ד סימן

חידושי רע"ק

(ג) **דטעם הבלוע אינו יוצא בלא רוטב.** והא דלא חייסינן דלמחר שנעשה הזית נבלה חזר ונבלע מהזית בסכין וחוזר ואוסר האחרים היינו כיון דהטעם הבלוע אינו יוצא מהזית ממילא אין הנאסר יכול לאסור וכו' ומכל מקום יש לדון דאולי נבלע בסכין בשר בחלב ובה כיון שהזית נעשה נבלה מבשר בחלב דייסינן ליה כבשר בחלב עצמו. יוצא מהזית ממילא אין הנאסר יכול לאסור וכו'. עיין בש"ך סימן ק"ה סעיף קטן י"ז:

עיין בש"ך סימן צ"ד ס"ק כ"ב ובשר בחלב לא אמרינן אין הנאסר יכול לאסור וכו'. עיין בש"ך סימן ק"ה סעיף קטן י"ז:

[יט] בגרידה בלבד. והוא פחות מקליפה שהקליפה צריך שתהא גסה קצת כדי שתוכל להטבל כולו כאחד מה שאין כן בגרילה, הר"ן [חולין מא, ו ד"ה ודוקא]. ועיין מה שכתבתי בס"ק י"ג ע"ש: **[כ] שחתך אחר הלפת.** משמע דלכתחילה אסור לחתוך בו צנון לאכלו עם (בשר) [חלב] אף על פי שכבר חתך בו לפת, וכן כתב בתורת חטאת [כלל פא דין י] בשם האיסור והיתר המרוך [כלל לא דין ג]. ומהרש"ל [יש של שלמה חולין פ"ח סימן מא] חולק ומתיר אפילו לכתחילה דהכי משמע מלשון הבית יוסף [עמוד רמ ד"ה ומ"ש], ש"ך [ס"ק כג], וכן נראה לי עיקר. והכי מוכח לישנא דש"ס [חולין קיב, א] דגבי קלחי לפתא נקט לישנא דשרי וסייס ואי פתך בהו בליפתא שפיר דמי, ולישנא דשפיר דמי משמע שאם כבר חתך הלפת מותר לחתוך בו צנון לכתחילה לאכלו עם בשר. ואע"ג דאסור לגרוס עוטן טעם בר עוטן טעם דהיתירא וכמו שכתבתי בריש סימן ל"ה [ס"ק א] ע"ש, מכל מקום שאני הכא שהופג ונתבטל טעם הבלוע בסכין בטעם הלפת, ומיהו לכולי עלמא לחתוך לכתחילה לפת כדי לחתוך בו אחר כך צנון אסיר. ואי קשיא דכיון דהצנון בעי הדחה ניחוש דילמא משתלי ואכיל עם בשר בלא הדחה וכדאמרינן בריש סימן ל"א [סעיף ב], כבר תירץ הש"ך [שם] דשאני הכא דאם רואה לאכלו כך שרי הילכך לא חייש דילמא משתלי ואכיל עם בשר, אי נמי הדחה דהכא הוא חומרא בעלמא דהא כבר נתבטל הטעם בלפת. ודע שדעת הרשב"א [תורת הבית הקצר בית ד שער א ד, א] דלא קאי האי דפתך בהו ליפתא אלא אסילקא ולא אדבר חריף ולפי שהלפתות מוגעים בתמיקותם כח המשיכה מן הסילקא ע"כ. אבל דעת ספר התרומה [סימן ס] והטור ושאר פוסקים דאף אדבר חריף קאי ומשמע להו דמתיקות הלפת מבטל החריפות גם כן, וכן עיקר. בספר ב"ח [עמוד רלט ד"ה וכתב מהרש"ל] הבית בשם מהרש"ל [מכוונות ועטרת שלמה סימן מז סוף ס"ק א] שאם חתך פרי והיה בו תולע וחלק התולע בסכין לשנים אם הוא פרי חריף בלע שפיר אגב דוחקא דסכינא וצריך קליפה סביב חתך התולע ובודאי בסכין אין בו שום משש איסור ע"כ. ומהרי"ל [הלכות איסור והיתר אות ס] כתב שהסכין שחתך בו התולע צריך נעילה עשרה פעמים בקרקע קשה [עכ"ל]. ולא ראיתי נוהגין כן אלא מקצתו היטב ודיו ע"כ [לשון תורת חטאת כלל נא סוף דין ג]. ובספר ב"ח השיג על זה דבודאי צריך נעילה אלא גרע מבית השחיטה דהוי רותח והכי נמי התולע בהדי דוחקא דסכינא ותורפיה לצון שנאסר מן התולע נדבק בסכין ולפיכך הסכין צריך נעילה והפרי צריך קליפה עכ"ל. ואני אומר דבודאי אין טעם התולע נבלע בסכין שאם הפרי חריף אין התולע חריף על ידי כך ואין כאן אלא דוחקא דסכינא לחודיה וכיון דכן אין בליעה בסכין וכמו שכתבו התוספות [ד"ה אגב] והרשב"א [ד"ה ומאן] בפרק קמא דחולין דף ח' [ע"ב] וכתבתיו לעיל בסימן ס"ט ס"ק ד' ע"ש דדוחקא דסכינא לחודיה אינו כלום. ומכל מקום הפרי נאסר כדי קליפה לדעת הרא"ש [שם פ"ח סימן לא] וכדי נטילת מקום לפסק המחבר סביבות המקום שישנו שם התולע. ואפשר דאף לדעת המחבר סגי ליה בכדי קליפה משום דטעם הנפלט מהתולע הוי מועט ודמי לסיכה דאמרינן בפרק כילד [פסחים עו, א]:

צז [א] שמא יבוא לאכלה עם בשר בו'. כתב הט"ז [ס"ק א] מזה נראה לי במדוכה שדכין בה בשמים להשמש בהם הן עם בשר והן עם חלב ופעם אחת דכו שם שום עם שומן אווז, נראה לי שאותה מדוכה אסורה לדוך בה בשמים אפילו לאכול בשר שמא יבוא לאכול בחלב ואפילו דיעבד אסור בלא הכשר כמו הפת דכאן, ולא דמי למה שכתוב בסימן ל"ו סעיף ג' תבלין שנדוכו במדוכה של בשר אסור לאכלן בחלב אבל עם בשר מותר, דשם מיירי שהמדוכות מיוחדות לבשר דוקא ואין לטעות עכ"ל. ולא נהירא דשאני הכא דאתם לאתם עשוי לאכול עם בשר ועם חלב ואין דרך לייחד לאתם לחלב לבדו ולאתם לבשר לבדו ולפיכך יש לגזור שמא יבוא לאכלה עם בשר, אבל דברים אחרים כגון מדוכה וכיוצא שיש מהם מיוחדין לבשר ומהם מיוחדין לחלב וכן כשדכין התבלין דכין התבלין שרוצין לאכול עם בשר במדוכה של חלב לבדו אע"פ שהוא ממחילה לא ייחדה לא לבשר ולא לחלב אלא היתה מיוחדת לבשמים לבד מכל מקום כשחוזר ומיחדה לבשר לבד מיזהר זהיר בה, ואם בחנו לחוש לבשמים אף אנו נחוש לכלים ונאסור להגעיל כלי מיוחד לבשר לעשותו של חלב שהרי בכלי נמי ליכא היכר ושכח ויבשל בו בשר כמו עד עכשיו, אלא איני רואה לדברים אלו עיקר ואין לנו לגזור גזרות מדעתינו בדבר שלא מזכר בתלמוד אולי יסכח שיחד הכלי לבשר ויבוא לאכול התבלין בחלב כיון שאין לו דמיון לדין זה עם דין המוחכר בתלמוד. הרב מהרי"ט [ח"ב] בחלק השיך ליו"ד בסימן י"ח נשאל על כעכין במקום שהשמן ביוקר ולשין אותם בשומן האליה ומכרים בחנות כך אם יש לאוסרן או לא. ומה שנראה לי בדין זה הוא שאם בחנו לחוש לאחד מבני העיר אולי יבשל ויאכלם עם גבינה ליכא למיחש להכי דכיון שנהגו כך בני העיר ומתפרסם המנהג ביניהם הרי דין אלו הכעכים כאותם שעושין בבית דאי עבדינהו כעין תורא שפיר דמי והני נמי הוו דכוותיהו, ואע"פ שנתחלת קביעות המנהג נעשה באיסור עד שנתפרסם הענין מכל מקום השתא מיהא היתרא הוי להא השתא ליכא למיחש למידי, ודמיא לההיא שכתב המחבר באו"ח סימן רמ"ג [סעיף ב] אפילו מרחץ או תנור אם השכירם שנה אחר שנה ונתפרסם הדבר ע"י כך שאין דרכו לשכור פועלים אלא להשכירם מותר עד כאן, וזו דכוותה. ומכל מקום משמע דאיכא לאחרי ופרחי דאתו מעלמא דאיכא לא ידעי שדרך בני העיר לנוח אותם באליה ויבואו לאכלם עם גבינה, וכמו שכתב הרב המזכר אבל אירע מקלה בזה שהרבה עניים שבאו מחוץ שלא היו יודעים במנהג המדינה אכלו אותם בגבינה. ולא דמי לההיא דפרק במה מדליקין [שבת כג, א] בחצר שיש לה שני פתחים מרוח אחת שאין צריך להדליק אלא בפתח אחד משום דליכא משום דבני מתא אע"ג דאיכא משום דעלמא אלא דלא חיישינן לחשד דעלמא, דשאני התם שאין שם משום איסור כלל שלפי האמת הרי מקיים מצות חנוכה אלא דאינשי דעלמא משום שאינו מקיימה ומשום הכי לא איכפת לן לחשד דעלמא, אבל במידי דאיכא משום דאיסורא פשיטא שיש לנו לחוש אף לאורחים דאתו מעלמא להרים מכשול מלפניהם. ומכל מקום כתב הרב המזכר שאם אין משיגין בתוכו אלא דבר מועט של שומן אליה יש להתיר לאוכלו עם גבינה שהרי נתבטל בששים עם הקמח עד כאן. ועיין מה שכתבתי בשם תשובת רדב"ז [ח"ג סימן תרו] בסימן פ"ו ס"ק ז' ע"ש ולקמן בסימן ל"ט ס"ק כ"ב ע"ש. עוד כתב הרב המזכר [מהרי"ט שם] דגלוסקאות של אלמש"ו אף שיהיה בהם אליה בכדי נתינת טעם מותרים לפי שאין דרך לאכלם עם גבינה מאחר שממולאים מיני מתיקה, ועוד האריך בזה ע"ש: **[ב] כי כל זה מחשב כדבר מועט בו'.** יש סמך לדבר בפרק כל כתבי [שם קיט, א] רבה בר רב הונא איקלע לבי רבה בר רב נחמן קריב ליה תלת סאוי טחיי. ופירש רש"י [ד"ה טחיי] לקיקין טחין פניהם בשומן אליה ע"כ. ולכבוד שבת עשאום כדאיתא התם: **[ג] ואין לאפות בו'.** פירוש לכתחילה אין לאפות שום פת עם פשטי"ד בתנור אפילו רחב ואינו משופע דחיישינן שמא יזוב ממנו אל הפת אבל בדיעבד אם אין התנור משופע או שהפת למעלה מן הפשטי"ד לא ממזקינן איסורא דשמא זב כיון דאפילו זב לא זב תחת הפת עצמו, אבל אי מזיגן דזב מן הפשטי"ד לתוך אפילו אינו זב תחת הפת עצמו אלא הפת רחוק מן (התנור) [הפשטי"ד] הפת אסור אף דיעבד וכדאיתא בהגהות אשר"י [ענוהה זהה פ"ה סימן מ], ש"ך [ס"ק ב] וע"ש. כתב הרוקח בסימן תס"ט יש שאוסרים אם מוליאתא של בשר נשברה ויוצא השומן ונדבק בפת ורוצים לאכול הפת. ואינו נראה לי דדוקא חלב שנלוש בעיסה שאינו מיכר אבל מיכר לעין לא יבוא לידי קלקול עד כאן. וכן עיקר שאם השמנונית הוי דבר מועט שנבלע בפת ולא מינכר אסיר באכילה אבל אם השמנונית מיכר והרי הוא על פני הפת אין כאן בית מיטוש ושרי באכילה:

אבל שאר דברים שאינם (טו) מריפין כגון תפוחים או [טו] לפתות יבשים וכדומה נוהגין בהן היתר כמו בלימוני"ם ואין להחמיר כלל:

ה חתך קישואים בסכין של בשר מותר לאכלם בחלב

(בגרידה) **[יט]** (טז) **[בגרידה]** [טז] **בלבד** (שיגרוד) [שיגרוד] מקום החתך ואם חתך בו (יז) **לפת אפילו גרידה** אינו צריך אלא הדחה בעלמא ולא עוד אלא אפילו [יז] **צנון** **[כ]** (יח) **שחתך אחר הלפת שרי בהדחה כמו הלפת לפי** שטעם הלפת משונה ומבטל טעם הנפלט מהסכין: הגה ודוקא לפת שטעמו משונה אבל ירק או לחם ושאר דברים לא ואפילו בלפת אין להתיר לחתוך צנון רק פעם אחת אבל לא הרבה פעמים אם לא שחתך כל פעם לפת בין חתיכת צנון לצנון:

סימן צז

שלא ללוש עיסה בחלב. ובו ג' סעיפים:

א אין לשין (א) [א] עיסה (א) **בחלב [א] שמא יבוא לאכלה עם בשר ואם לש** (ב) [ב] כל הפת (ב) **אסור אפילו לאכלה** [ג] **לבדה ואם היה דבר מועט** (ג) **כדי אכילה** [ד] **בכת אחת או** [ה] **ששינה צורת הפת שתהא ניכרת שלא יאכל בה בשר מותר כיוצא בו אין אופין פת בתנור שטחו באליה ואם אפאו דינו כעיסה שנילושה בחלב: הגה** ולכן נוהגין לנוח פת עם חלב בחג השבועות גם בשומן לכבוד שבת **[ב]** כי כל זה מחשב כדבר מועט גם כי צורתן משונה משאר פת וכל שכן פלאד"ן או פשטיד"א דמותרין **[ג]** ואין לאפות שום פת עם פלאד"ן או פשטיד"א בתנור דחיישינן (ד) [ד] שמא יזוב מן

ואילו כוונת הגמרא אפילו באינו בן יומו, הוי ליה לגמרא להודיענו דלא נימא דוקא דומיא דקערה. ולכך ס"ל תרתי פעולות לא אמרינן בחורפא, לשויה שבח, וגם לנ"ט בר נ"ט [כולי האי] לא אמרינן, דכל כך אין לו כח. ואתי שפיר, ולק"מ מלקמן סימן ק"ג, דשם אין צריך [לשויה טעם גמור] לנותן טעם בר נותן טעם, דהוי איסורא:

(סעיף ד') [ו] **הרבה וכו'.** פירוש דרך משל הסכין הוא זית, ונטילת מקוש מן ק' לימונ"ש הוא ס' זתים,[10] א"כ לא נאסרו על כבתך רק ק', דאלו נתן ביותר היה נתבטל בהם, וא"כ דלא נאסרו רק ק', וכאן יש ר"א לימונ"ש, א"כ נתבטל יבש ביבש חד בתרי. ואתי שפיר, ואין צריך לדוחק הש"ך (ס"ק כ'). ולכך בזיתים דאינו כל כך הרבה, באמת אסור, ולק"מ. ועיין מ"ש באו"ח סי' תמ"ז (סעיף ח' ט"ז ס"ק י"ד מג"א ס"ק ל"ח). ומה שהקשה בשל"ה (שער האותיות דף נ"ה בלל ס"א, הובא במגנא יעקב בלל ס"א ס"ק כ"ו עיי"ש) דלמא פלט וחזר ובלע ונעשה נבלה. [אלו קושיא היא], דהא יש לסמוך אדעת האומרים[11] בלוע לא נעשה נבלה, וגם חורפא אינו יותר מקדש וסילקו דיורה, דמבלע ולא פלט (ק"ח ע"ב), והיינו כמ"ש התוספות (פס ד"ה שנפל) דאינו עושה ב' פעולות, אף בזה כן. והעיקר דסמכינן דבאיסור בלוע לא אמרינן נעשה נבלה, כדעת התרומת הדשן (סי' קפ"ג) לחלק בין אוכל לכלי, ודוק:

השיעור כדי לבטל התערובת ברוב

בלוע אם נ"נ

צז (סעיף א') [א] **ואם אפו דינו כדין שנתבשל עם חלב.** והנה אם טעם הפת ולית ביה טעם חלב נראה ג"כ דאסור,[1] דאם לא אסרה רבנן לפת (פסחים ס"ז ע"ב)] דלא אסרה תורה אלא בת יומא, ולא חיישינן דישתמש בו דבר חריף:

אין בו טעם חלב או איבא ס'

צז (סעיף א') (א) **אין לשין.** ומדוכה שדכין בו תבלין בין לבשר ובין לחלב, ודכו בו בשר, אסור לדוך בו עוד בשמים טרם הגעלה, אפילו לדוך בו בשמים לבשר, ט"ז (ס"ק ח'). ופרי חדש (ס"ק ח') השיג דאין להוסיף על גזרת חז"ל.

(ב) **ואם לש וכו'.** פה בעיר וכל גלילות, הנחתומים אופים כל פת חטים עם חלב, ומחיתי בבואי הנה לאכול כל פת גלוסקאות, כפת שאפה באליה. ובעו"ה פורצים בו, כי הוא דבר שאין רוב ציבור יכול לקיים בו, והיתר שלהם [ד]גמרא (פסחים ל' ע"א -ב') איירי במקרה, אבל עירנו שידוע לכל, ואין נחתום שאינו אופה בחלב, וכל הפת נעשה כך, א"כ כיון שידוע לרבים, תו ליכא טעות וחששא, דהכל יודעים דהוא נעשה בחלב. ואף כי מהרי"ט (ח"ב) בחלק יו"ד סימן י"ח דחה סברא זו, אוחזים בו מבלי שומעים קול מוחה. ומחמת חלב שחלבו עכו"ם ואין רואה, סמכו עצמן אפרי חדש (סי' קט"ו סק"ק ו') דבמקום דחלב טמא ביוקר הן מחלב טהור, לא חיישינן. והירא וחרד לדבר ה' ישמור נפשו, ויזכה ללחם שמים. (ג) **ואם היה דבר מועט.** ועיין מה שכתבתי פלתי (ס"ק ח') [ד]זקני הגאון הורה לחלק הפת לבתים, לכל בית פת אחד, והוי דבר מועט, ע"ש. (ד) **באליה וכו'.** אם טעם הפת ואין בו טעם אליה עיין מה שכתבתי פלתי (ס"ק ח') דיש להחמיר. ואם הפת ששים נגד האליה מותר, כן הורה הרב המוסמך מהרי"ט ז"ל (שם):

ד. מי לימוני"ש שמביאים העובדי כוכבים וכן חתיכות דג מליח שמביאים העובדי כוכבים בחביות מותרים: הגה מפני שמביאים [ו]הרבה ביחד ואף אם נאסרו מקצתן שנתתכו בראשונה עם סכין עובד כוכבים נתבטלו באחרים הנתתכים אחר כן שאינן נאסרין כי כבר נתבטל טעם הסכין בראשונים ולכן כולם מותרים וכל כיוצא בזה (בית יוסף בשם שבולי לקט) ולכן אוכלים בקצת מקומות הכרוב שקורין קומפש"ט אע"ג דפרוס ותחוב ויש מקומות שמחמירין בזה ואין לשנות המנהג (מהרי"ו סי' מ"ט) אבל שאר דברים שאינם חריפין כגון תפוחים או לפתות יבשים וכדומה נוהגין בהן היתר כמו בלימוני"ש ואין להחמיר כלל (באורך):

ה. חתך קישואים בסכין של בשר מותר לאכלם בחלב בגרידה בלבד שיגרוד ממקום החתך ואם חתך בו לפת אפי' גרידה אינו צריך אלא הדחה בעלמא ולא עוד אלא אפילו צנון שחתך אחר הלפת שרי בהדחה כמו הלפת לפי שטעם הלפת משונה ומבטל טעם הנפלט מהסכין: הגה ודוקא לפת שטעמו משונה אבל ירק או אם ואמר דברים לא ואפי' בלפת אין להתיר לחתוך צנון רק פעם אחת אבל לא הרבה פעמים אם לא שחתך כל פעם לפת בין חתיכת צנון לצנון (ב"י בשם סמ"ג):

סימן צז

שלא ללוש עיסה בחלב. ובו ג' סעיפים:

א. (א) אין לשין עיסה בחלב שמא יבוא לאכלה עם בשר (ב) ואם לש כל הפת אסור אפי' לאכלה לבדה (ג) ואם היה דבר מועט כדי אכילה בבת אחת או ששינה צורת הפת שתהא ניכרת שלא יאכל בה בשר מותר כיוצא בו אין אופין פת בתנור שטחו (ד) באליה [א] ואם אפאו דינו כעיסה שנילושה בחלב: הגה ולכן

ועיין בדרכי תשובה סוף ס"ק מ"ה מה שהעיר בעצם דין זה.

10. יעוין בש"ך סי' ק"ה ס"ק ל' (ברוך טעם)

11. במנחת יעקב כלל ס"א ס"ק כ"ו מקשה דנימא שבלע הסכין מהלימונע שנעשה נבילה, וע"ז לא שייך תרוצו של המחבר במ"ש דבלוע [לא] נעשית נבילה. גם במ"ש דאינו עושה ב' פעולות אינו מיושב, דדלמא אחר שפלט הסכין כל בליעתו מכבר, קלט בליעה מן הלימונע מה שנעשה נבילה בהתחלת חתוכו (ברוך טעם)

1. וכן העלה מעצמו בחוו"ד ביאורים ס"ק ו' מראייה שכתב רבינו. אמנם במשב"ז ס"ק ד' כתב דיש לומר דהא דאסרה רבה אף בליכא טעמא, הוא משום דטחו בה טיחיא לכתחלה, ולכתחלה ודאי דאסור לעשות כן דהוי כמבטל איסור בידים, אבל אה"נ בשוגג או שלא ידע שטחו התנור וכיוצא יש לומר דמהני טעימה אפילו לאכלו עם חלב.

ל׳ ע״ח, זבחים ל״ה ע״ב), לטעם טעמיה, דהא טעימה זו דהיתרא ונמסר לכל אדם. וליכא למימר דבאמת טעם וטעם ביה טעימת דחלב, א״כ מה תיובתא מברייתא, הא שור שחוט לפניך דיש בו טעם חלב, ומה יועיל בו תיובתא ופירוק. ועל כרחך ל״ל דהואיל משום גזרה [הוא], אמרינן אף זו בכלל גזרה, אפילו אין בו טעם חלב, אולי לפעמים יתן טעם, ומ״מ יאכלנו. ולפ״ז יש לפקפק על פסקי מהרי״ט מיו״ד (מ״ב סי׳ י״ח) דפסק אם החלב בעיסה נתבטל בס׳ מותר. דהא אפילו טעימה לא מהני, ומאי שנא טעימה דהיתרא או ס׳. ואולי ס״ל לחלק[2] בתנור לפעמים נותן טעם ולפעמים אינו נותן טעם, ואסרוהו משום לא פלוג. אבל אם נותן בו רק מעט חלב,[3] לומר אטו דיתן הרבה, לא גזרינן. ואף שסברא קלושה הוא זה, באיסור דרבנן, כבר הורה זקן. אבל עכ״פ אטעימה ליכא לסמוך: ושמעתי שזקני אבי אמי הגאון המפורסם מהור״ר ליב לונץ ז״ל הורה בפת שזבה תחתיו חלב, שכולו אסור, ולוה לחלקם לבתים לכל בעל בית בכר אחד, ולא״כ אמי שנא מאלו אפה תחלה דבר מעט דמותר, ה״ה בית בכל בית רק דבר מועט, דתו איכא היכרא, ול״ע. ואם יש מקום עוד לידד להקל[4] כדאי לסמוך עליו:

נוהגין לנוח פת עם חלב בחג השבועות גם בשומן לכבוד שבת כי כל זה מחשב כדבר מועט גם כי נותן משונה משאר פת וכ״ש פלאד״ן או פשטיד״א דמותרין (הגהות ש״ד) ואין לאפות שום פת עם פלאד״ן או פשטיד״א בתנור דמיינינן שמא יזוב מן

דעת יהונתן

ובבינת אדם שער או״ה אות נ׳ מיישב דלעולם הא דאסר רבה היינו עד שיטעום ולא יהא בו טעם, והא דפריך מברייתא הוא משום דקתני משיסיק מותר דמשמע דמשיסיק מותר בלא טעימה. ולפי״ד יש לומר דכל שטעם ולית ביה טעם מותר לאכלו אפילו עם חלב, אך הואיל ויצא מפי רבינו לאסור נראה לו כעין פשר שלא להתיר אלא לאכלו לבדו, וכן פסק שם בחכמת אדם כלל נ׳ סעיף ד׳.

ובבית מאיר סימן זה האריך לחלוק על רבינו דודאי אין לאסור בשטעם ולית ביה טעם בשר, עיי״ש, ולענין הקושיא מהא דאסר רבה לפת מיישב שם בדרך הב׳ כדרך שכתב הבינת אדם הנ״ל, ועוד מיישב שם דרבה דאסר היינו דדרש דאסור לאפות בו לעולם כדין קדירה שבישל בה בשר דאסור לבשל בה חלב על סמך שיטעום אח״כ, ומי שיעבור ויאפה בו יהא דינו כמבטל איסור לכתחלה דלא אהני מעשיו והפת יהא אסור אפילו בטעימה, ועל זה מקשה הגמרא דמהברייתא מוכח דהיסק מהני כהגעלה ואין צריך לטעימה.

ובשו״ת בית אפרים (יו״ד סימן ל״ז ד״ה ונחזור) כתב על ראיית רבינו והחוו״ד מהא דאסר רבה לפת וז״ל ולפי דבריהם קשה בכל נ״ט בר נ״ט נימא דיבדוק על ידי טעימה שאם הטעם נרגש הא קמן שיש כאן טעם כעיקר. ועכצ״ל דבנ״ט בר נ״ט נקלש הטעם ואע״פ שמרגישין אותו קיוהא בעלמא הוא ולא חיישינן ליה, וכן יש לומר בכל כלים שמגעילין אותם שוב לא חיישינן אף אם אח״כ נרגש קצת טעם כו׳ דקיוהא בעלמא הוא. ולכך מקשה שפיר על רבה דאוסר לעולם אף הפת שנאפה אחר הסקת התנור כו׳ מברייתא דמשמע דמשיוסק התנור שרי והיינו אף שנרגש קצת הטעם דקיוהא בעלמא הוא עכ״ל. ולדינא מסיק שם דבליכא נתינת טעם הפת אין לאסור שכן משמע ברש״י פסחים ל׳ ע״א ד״ה דטחו וכן מפורש באו״ה כלל ל״ט דין י״ח ומכל שכן שאין להחמיר שלא לאכלו לבדו.

ועיין בשו״ת צמח צדק (החדש) יו״ד סימן ס״ט דעכ״פ כשיש רק ספק אם זב חלב תחת הככרות יש להתיר על ידי טעימה שיטעמו שאין בו טעם חלב, דאף רבינו לא אסר אלא מחמת גזירה אולי לפעמים יתן טעם, ולא שייך לגזור אלא כשלשו במתכוין עם חלב או אפילו בשוגג אם ודאי זב חלב תחתיו דקנסו שוגג אטו מזיד, אבל בשיש ספק שמא לא זב כלל תחת הככרות יש להתירו על ידי טעימה ואין בו טעם לאכלו עם חלב ולא עם בשר.

2. יעו״ש במהרי״ט שכתב בזה״ל ומההיא דאין טשין כו׳ באליה אין ראיה, דהתם האיסור עומד במקומו ולא נתבטל שהרי הוא במקום דביקות הפת לתנור לכך אמר כל הפת כולה אסורה עכ״ל. ואפשר כוונתו דבלש בחלב מועט שכבר נתבטל בעת הלישה ואין האיסור עומד בפני עצמו, משא״כ כשדבוק שומן מה בתנור ומעמידים שם לחם לאפות, שמה שנשאר על התנור אין לו ביטול, על כן גזרו חכמים שגם הנפלט ממנו להפת לא יובטל [ועי׳ בהגהות רבינו שעל שו״ת מהרי״ט שנדפסו בס׳ זכר שלמה שציין לעי׳ בפלתי כאן] (ברוך טעם)

3. יעוין בצמח צדק סי׳ פ׳ שמאריך בטעם איסור אף במעט חלב. [לתת לתוך היין שיהא נראה לבן וצלול, ויסוד טעם איסורו הוא משום דמבטל איסור לכתחלה] ואיזה מדבריו שם לא מחוורים (ברוך טעם). [מיהו בכנה״ג (הגה״ט אות ג׳) דעתו להתיר לערב מעט חלב ביין כדי לתקנו אם יש ס׳ ביין נגד החלב, ומביא סיוע לשיטתו מדברי מורו המהרי״ט שם. ועיין במשב״ז ס״ק א׳ דלערב לכתחלה מעט חלב בפת כדי לאכלו עם בשר לכולי עלמא אסור, כי פליגי לתקן היין במקום הפסד דהוי כדיעבד הצ״צ אוסר וכנה״ג מתיר. ויש להעיר על דבריו דבכנה״ג שם הזכיר דבתשובה הארוך בזה להתיר, וכנראה דהכוונה למה שכתב בשו״ת בעי חיי (יו״ד סמן קל״א) המובא בדרכי תשובה ס״ק ל״א דהוכיח בראיות דשרי אף לכתחלה לערב מעט חלב במים באופן שיש ס׳ בעיסה נגד החלב ולאפות בו פת אפילו לאכלו עם בשר. הרי מפורש בדבריו דדעתו להתיר לערב לכתחלה מעט חלב בפת אפילו לאכלו עם בשר, וצ״ע].

4. הנה בשפ״ד ס״ק א׳ דעתו דאין לעשות מעשה כן לחלק להרבה בעלי בתים, ורא״ה מהא דפסחים ל׳ ע״א דאמרינן דאם לש העיסה בחלב כל הפת כולה אסורה כו׳, ואת״ל דמהני לחלק כו׳, למה כל הפת אסורה, יחלק כו׳. וכן דעת החוו״ד (ביאורים ס״ק ג׳ חידושים ס״ק ה׳) דלא מהני לחלקו להרבה בני אדם שיגיע לכל אחד דבר מועט כיון שכבר נאסר ונעשה נבלה. ועיין בשו״ת כתב סופר (יו״ד סוף סימן ס״א) שמוסיף לדייק מדברי גמרא פסחים הנ״ל לאסור, מדקאמר ״כל״ הפת ״כולו״ אסור, והוה ליה למימר סתם הפת אסור, על כרחך דבא לומר דכיון שלש הרבה לעצמו נאסר הפת ואפילו מעט ממנו אסור, וממילא דלא מהני לחלקו לבתים הרבה. אמנם עיין בשו״ת כתב סופר שם ובבינת אדם שער או״ה אות נ״א וביד יהודה ס״ק ג׳ שמתנבאים בסגנון אחד ליישב הקושיא מגמרא פסחים הנ״ל על דברי זקינו של רבינו, דבגמרא מיירי שלש העיסה בחלב במזיד [ואפילו לא ידע דאסור לעשותו מ״מ בכוונה הבליע בו החלב] לכן כיון שעבר על גזירת חז״ל נאסר הפת ושוב אין לו היתר, משא״כ בנידון זקינו של רבינו שזב חלב תחת הפת ולא נעשה בגרמתו כלל לא חל עליו שם איסור, אלא דצריכין אנו להזהר שלא יאכלנו באופן שיוכל לבוא לידי מכשול, לכך מהני מה שמחלקן לכמה בעלי בתים ומגיע לכל אחד רק דבר מועט.

ולדינא עיין בחכמת אדם כלל נ׳ סעיף ה׳ שהתיר לחלקו לכמה בעלי בתים רק בזב מאליו ובהפסד מרובה בצירוף שיעשה סימן על הפת דהיינו לבשר יתחוב עצם ולחלב ימשוח בגבינה. וביד יהודה ס״ק ג׳ קצר ס״ק ד׳ התיר בזב מאליו, בהיכר לחוד, או לחלקו לכמה בעלי בתים לחוד.

אבאם. ,,לעל, ,,מי, ,,מם זשבתשבם בם ,,מ זו,,מבם בם ,,מם ,,מבו ,,מבו ,,מבו

שזיכתה בודאי כאלו היה רואה עין בעין שזיכתה אעפ"י שבאמת לא
ראה מידי מכל מקום הוא מתאמץ לומר שלא יהיו מפקפקים בדבריו
כלל כי יודע לו מאותן עניינים ששמע שודאי זיכתה : ואף על גב
דאינו יכול להגיד לנו אופן עניני ביאוף שיהא משמע לנו מאותן
הדברים שזיכתה בודאי כדמשמע ליה מכל מקום הוא יודע בעצמו
מה ששמע מהעוויים הסם שלא היה אלא זונה ממש וכיון שהוא בכי
האי גונא נראה לי שצריך להוציאה בכח לגלות ידי שמים לי מהימן
ליה ככי תרי • ועצעת דמסברת הוא דהרי אנו רואים שהעד הזה
מתאמץ בדבר לומר שזיכתה ודאי ומה לו ולגרה זו ישיר ויביר דבריו
כהויתן מה ששמע קול תנועה והרגשה גדולה ושגראה וגדמה לו
שזיכתה ממש והב"ד יפסקו כפי ראות עיניהם ולמה יהיו מפקפקים
להתפעל ולהתאמץ לומר שידוע לו בודאי שזיכתה ושלא יהיו מפקפקים
בזה אלא על כרחך נריכין אנו לומר שטושה כן מפני שקנאת ה'
נאמות תעשה זאת שיודע הוא האמת והאמת יורה דרכו : או
שעושה כן להכעיס לאוסרה על בעלה : וכיון דהכי הוא אם כן
שפיר קאמרינן אי מהימן ליה האי עד כבי תרי שצריך להוציאה
משום דאי האי עד מהימן ליה ככי תרי אז לא מצדינן אותו
שיעשה כן להכעיס שהרי מהימן ליה אלא שאומר כן על לד האמת
לכך צריך הוא להוציאה ועצעת דמסתבר הוא :

וכי תימא מנלן האי מילתא למימר כיון דהאי עד מתאמץ לומר
שזיכתה בודאי אף על גב דלא ראה אמרינן שהעד עושה
כן מפני שהאמת כך הוא ולכך אי מהימן ליה ככי תרי מייב
להוציאה דילמא עדיין לא נפיק האי עד מן בדתאי ואית לן
למימר אף על גב דהוא מגלים בדעתו שזיכתה בודאי מתמת
העניינים ששמע מניאוף דילמא הכל בדתאי הוא והוא סובר
שזיכתה ולכך מקנא קנאת ד' לצבאות ואומר כן שזיכתה
בודאי ומתאמץ בדבר ואפשר שאינו כן כיון דלא ראה ממש ודילמא
אינו יכול להעיד שזיכתה בודאי אלא דוקא כשראה ולא כשידע
ולא ראה וכמו שפסק הטור בס"מ סימן מ"ם בגמל האומר כיון
הגמלים דלא אזלינן בתר אומדא כתכמים ודלא כרב אחא וכן
פסק בתשוב' מהר"י קלן סוי' קכ"ט ענף ב' באחד שה מזה עם
אחת דינים לן למיזל בתר אומדא יעויין שם כי מאריך • ועוביא
דאפילו בדיני ממונות לא אזלינן בתר אומדא :

ודא דמסתא אלמוד בכתה דוכתין דאזלינן בתר אומדא כהיא
דרבי אליעזר בן עזריה דרים פרק אף על פי דף נ"ה
דלא כתב לה אלא על מנת לכותבה וכו' ומשביע מרע שכתב כל
נכסיו ולא שייר כלום אם עומד מוזר : וכן בדוכתין טובא הייגו
דוקא היכא שהמעשה הוא מצורר אלא הדיינים אלא שהם מפקפקים
בשומדן דעת האומן או המוכר או המגרש אתם הוא דאזלינן בתר
אומדא אבל היכא דלא נאחדר בוא המעשה אלא הדיינים כי ההוא
דגמל אוחר בין הגמלים דאין ידוע לנו אם אותו או לא ודאי
דבהא פליגי רבנן עליה דרב אחא ומכירא להו דלא אזלינן בתר
אומדא ואין קיימת לן בתכמים כמו שפסק הטור ס"מ סימן מ"ם
ואם כן היאך אנינו למימר בגדון דידן לסמוך על העד במה
שאמר על פי אומד דעתו הא לא קשי לא כלל דאית לן לאוכיח
אף על גב דקיימת לן דלא אזלינן בתר אומדא אבל מקום איכא
גונא דעדיף מאומדא ומתפיים עדות העד בידיעה אפילו בלא
ראיה :

וראיה כדורה מהא דאיתא פרק שטושות העדות דף ל"ג רבי
יוסי הגלילי אומר הרי הוא אומר והוא עד אז ראה אז
ידע בעדות המתקיימת בראיה בלא ידיעה ובידיעה בלא ראיה
הכתוב מדבר : ראיה בלא ידיעה כיצד מנה בניתיך בני פלוני
וגלוני וכו' ופירש רש"י ואין לך עדות כזו בלא זו אלא בתכיעת
מנון כדמפרש ואזיל ע"כ הרי מבואר דעדות מתקיים בידיעה בלא
ראיה • וכן פסק הטור ס"מ סימן נ' בגמל ומסוגיא דשבועות
משמע דאפילו לדיני נפשות מתקיים העדות ובידיעה בלא ראיה

דאף על גב דהוא קרא דשמיעת קול לא מני מיירי בדיני נפשות
מדכתיב אז ראה אז ידע ובראייה בלא ידיעה לא אשכחן בנפשות
מכל מקום גוף הגדת העדות אפשר דמתקיים בידיעה בלא ראיה
כיון דאשכחן בדיני נפשות דפריך הפס דף ל"ד אמר ליה רב פפא
לאביי לימא רבי יוסי הגלילי לית ליה דרב אחא
דתניא רב אחא אומר גמל האומר בין הגמלים זנמלא גמל הרוא
בלדו בידוע שזה הרגו דאי אית ליה דרב אחא בדיני נפשות אמי
משכחת לה כרבי שמעון בן שטח דתניא אמר רבי שמעון בן שטח
אראה בכמה אם לא ראיתי אחר שרץ אחר מחירו לאורבה ולאי
אחריו ומצאתי שייף בידו ודם מנטפף והרוג מפרפר ואמרתי לו
רשע מי הרגו לזה אז אני אי אתה אבל מה אעשה שאין דמך מסור
בידי שהרי אמרה תורה על פי שנים עדים יומת המת אלא המקום
יפרע ממנך ואי אפילו תימא אים ליה דרב אחא בשלמא ידיעה
בלא ראייה משכחת לה אלא ראייה בלא ידיעה היכי משכחת לה
וכו' ע"כ הרי מבואר דמתקיים העדות בידיעה בלא ראיה אפילו
בדיני נפשות כיון דאפשר הוא כגון בעובדא דרבי שמעון בן שטח
אלא דהכוא קרא דשמיעת קול היינו שבועת העדות לא מני מיירי
בדיני נפשות כיון דלא אשכח דמתקיים גם בראייה בלא ידיעה אבל
גוף העדות בהגדתם מתקיים בידיעה בלא ראייה אפילו בדיני נפשות
כך נראה לכאורה לפי סוגיא זו דשבועות דף ל"ד :

אלא שבסנהדרין פרק אחד דיני ממונות דף ל"ז מסיק דעל
פי אומר כהך דרבי שמעון בן שטח אין העדים יכולין
להעיד דאגן אתם כיצד מאיימין עליהם שמא תאמרו מאומד יכו' ואני עלה
בגמרא אמו רבנן כיצד מאיימין אומר להם שמא כך ראיתם אלא
אחר שבירו לאורבה ולאתם אחרו ומצאתם שייף בידו ודמי מטפטף
והרוג מפרפר אם כך ראיתם לא ראיתי אחר שרץ אחר מחירו
לאורבה וכו' הרי מסיק דעל פי האומר כהך דרבי שמעון בן שטח
אין העדות מתקיים • אבל מכל מקום איכא גונא אחרינא דעדיף
מאומד דרבי שמעון בן שטח דיכולין העדים להעיד בידיעה אף
על פי בלא ראו בהאוא דפרק כל הנשבעין דף מ"ו בגמרא שעלתה
לו נשיכה בגנו וכו' וכמו שפסק הטור ס"מ סימן נ' ואם כן הוא
הדין בעדות אשה אמי מתקיים העדות בידיעה אפילו בלא ראיה
אי הוה הידיעה בגונא דעדיף מאומד דר' שמעון בן שטח :

וליכא למימר דילמא הא דמתקיים העדות בידיעה בלא ראייה
הייגו דוקא בדיני ממונות כגון הוא דגמל וכדפסק
הטור ס"מ סימן נ' אבל לא בדיני נפשות ובעדות אשה כדיני נפשות
אפשר לה הא ליתא דמונם דאין מילוק בין דיני ממונות לדיני
נפשות מפרק שבועת העדות דף ל"ד מהא דפריך לימא ר' יוסי
הגלילי לית ליה דרב אחא וכו' דאי אית ליה בדיני נפשות אמי
משכחת לה כרבי שמעון בן שטח וכו' דדיני ממונות ודיני
נפשות שוים הם בזה וכן משמע התם מהתוספות דנור המתחיל
דאי אית ליה וכו' שכתבו ול"ל מבמב הכא וכו' וכן בסוף הדבור
וז"ל אבל עוד תימה וכו' : וכן מסוגיא דסנהדרין פרק אחד
דיני ממונות דף ל"ז לפי מאי דמסיק התם דמתיתין אתיא
אפילו לרבנן וכמו שהאריך בחשובת קלון שורש קכ"ט ענף ב'
דאין מילוק בין דיני ממונות לדיני נפשות לענין דאין הולכין
אחר אומדא ומומלא כמשמ דבמקום שיכולין העדים להעיד
בידיעה אפילו בלא ראייה נבון נמבאל דעדיף מאומד דרבי
שמעון בן שטח ומי אין מילוק בין דיני ממונות לדיני נפשות ולא
כן יכולין להעיד גם בעדות אשה ובכי האי גונא בידיעה בלא
ראיה :

ועוד אפילו אם תמצא אמר דיש מילוק בין דין נפשות לדיני
ממונות מכל מקום יש לנו להעיד בעדות אשה מטוס דבעד ת
ממון תשבינן לה אף על גב דהשבחת כל הפוסקים דעדות אשה

לריכה דריסה וחקירה לאו מטוס דבנפשות חשבינן לה
אלא מטוס דע"פ הדין אפי' דיני ממונו' לריכידרים
וחקיר' אלא כדי שלא מנעול דלא לא בעי דריסה וחקיר' הכא לא
שייך זה וכן כתב הרב ב"י לדברי המרדכי דמביא לי' דעדות אשה
מלטרפין אפילו לא ראו כאחד אלא זה שמרים הה ערבים והיינו מטוס
דאמתון מדמיון לה והכי קיימא לן וכן פסק בס"ע ובהג"ה פ"ה
סימן י"א ועיין בב"י בס"ה סימן י"ל וכיון דעדות אשה כעדות
מנון חשבינן לה כפיר מתקיימת עדותם בידיעה אפילו בלא ראיה
ואפילו להרי"ף בנתיון פרק מי שאחזו שכתב אמתיתין לא תתייחד
וכו' דאוהו שנים שתייחד עמה לריכה היתנו גם וכו' אמ' בשמרים
ואחד בין הערבים זה היה מעשה ואמרו אין מלטרפין ע"כ וכתב
הר"ן עליה אע"ג דלגבי ממון קי"ל כפרק זה בורר הבלואה אחר
הבואה מלטרפין לגבי אישות דשייך בדיני נפשות בב"א בעינן
להו הרי שבב עדות נשים כדיני נפשות וכן
הרשב"א בחשובה הביאו ב"י בסימן י"א כתב וז"ל לעיקר הדין
ולהלכה למעשה כך נראה לי באמת דעדי קידושין אין לריכין
דריסה וחקירה דשמא מיהת לאו אדיני נפשות קא מסהדי וכו'
והאוא דפרק היו בודקין לא ידענא מאי קא דייק מינה דהאיש
לאו בעדי קידושין הוא אלא באו עדים ואמרו נערה המאורסה זו
זנתה ועדות זו לריכה דריסה וחקירה דבמשמשות קא מסהדי ע"כ
הרי שבב עדות אשה לדיני נפשות מכל מקום נראה לי אפילו
לדידהו היינו דוקא בדין אדם לאוסרה על בעלה חשבינן לה
לדיני נפשות הן לענין שלריכים דריסה וחקירה והן שלריכים לראות
בכח אחת אבל לענין שלא יהא אחד אבל בעל ודאי אי מהימן
ליה האי עד כבי תרי ומסתיר בכי האי גונא בכנדון דידן שכך מקום
בלבו שזיכתה ודאי לריך לגלות ידי שמים ולנראה :

ויש לי להביא ראיה לזה ממה שכתב בתשובת מיימוני להלכות
מהבאתי לעיל שכתב הרב המעתיק מהבאה מעשה דכהן אחד וכו'
לדברי מיא מי' מהבאי עובדא דמייתי בשילטי גדרים וקאמר דילמא
נתנה עיניה באחר הכי ממי דילמא נתנה עיניה באחר והשמיע קול
חשמים כדי שיוציאהה דאם לא נאמר כן אלא נאסור אותה עליו
אם כן מה הוכילו חבמים בתקנתם דאפשר לעיניה אתנה באחר
כל הנתנה עיניה באחר חוכל למנות לה דוק ליפטר מבעלה בדרך
הזה אמנם אם שמע באחות ענין שבאה לו בלבו ודאי וברור אלא
היה דבר אחר אלא חשמים מלילה לו מלקייתה ואף על פי שאין
בית דין יכולים לכופו להוציאה הוא אלא ידי שמים ויגרש לן ויצא
מדון ולא נרע לו מאלו אמר לו אדם אחר ודעתו סומכת שאחר
זנתה שלריך להוציאה כדאמר שמואל להחיא סמיא וכו' עכ"ל :

הרי כתב בהדיא אם שמע הבעל באחות ענין שנראה אלו ודאי
וברור שזיכתה חייב להוציאה הוא הדין נמי בנדון דידן שבעד
שמע כך מר שברור לו משמיעת קול שזיכתה בודאי חייב להוציאה
אי מהימן ליה ככי תרי דמאי שבא עד שמהימן ליה אי הוא פעמו
דכשם שהוא עלמו לא ראה אלא שמע ומל ידי אותו שמיעה תקוע
בלבו שזיכתה בודאי חייב להוציאה הוא הדין נמי בעד אי
מהימן ליה לתקוע בלב העד ההוא שזיכתה בודאי חייב להוציאה
ואומ'אי שאפי'מה"ר"ם דהתיר בחשב כהן מורה בכה"ג היכא דתקוע
בלבו שחייב להוציאה:כמ"ש המעתיק והא דהתיר מהר"ם בא"ב בחשב
ולא יבר לחלק בכך אם הוא תקוע בלבו היינו משום דהחם הכוחל
היה מפסיק ולא שמע אלא דרך הכותל שהיה נוטה אזנו לשמוע ואי
אפשר לשמוע כל כך ברור אבל בנדון דידן דהאי עד היה שוכב
בחותו מדר עמון סתוך לעמי שהיתה בחשה אחת ודי פלוני שוכבת
שם והיה שומע שפיר ומעיד על דבר ברור שחשוב בלבו שזיכתה
בודאי דבר פשוט הוא אי מהימן ליה ככי תרי בחייב להוציאה •
ובשמעתין בבי הלי נוגע לא מיקרי מעיד מאומד דעדיף זה מאומד

דרבי שמעון בן שטח ודומה זה לבאי דנחבל שעלתה לו נשיכה בגבו
שמתקיים עדותו בידיעה אפילו בלא ראיה :

ומכל שכן אם הוא כאחר הגיד אמרו של העד הזה שזיכתה
של רבי פלוני אמרה לו שנים היא ראתה בה מה שאין נאות
לה ושיתה נותנת שבח והודיה לאל יתברך שיתפרסם הדבר אף על
פי שלא הגיד כך בפני בית דין בתורת עדות כיון שבבר העיד אמרו
בבית דין ואין נפקותא בעדותו וגם האשה הזאת לא בחתה של הבית
דין להגיד מכל מקום מתוייב הבעל לקבל עדותה של אחותו ואם היא
נאמנת לו ככי תרי חייב להוציא אם שאחו דאין חילוק בין עד קרוב
לשאינו קרוב ואפילו עדות אשה הבכי אינה בחשובה מיימוני
להלכות אישות המתחלת ומנו נעבור אלוים וכו' בסוף אומה
תשובה יעויין שם :

ומהתם מבואר דמהימן ליה ככי תרי דקאמרינן היינו שמהימן
ליה בלאו הכי בכל הענינים ולא שיהא נאמן ליה דוקא
בהאי מילתא לפי תוקר הענין מהדברים המבוארים שראה הוא בה
לו שמע אלא שצריך שיהא בעיניו בחזקה נאמן מעולם בכל מילי
וזהו הסכמת כל הפוסקים בתשובה קלון שורש פ"ב מבואר והביאו
בהגיה ס"ע מ"א סימן קפ"ו :

שאלה פ'

נשאלתי על יין לבן שרוצו אין מראיתו לבן ממש ולגול בשבה
הזאת מחמת דקבון שהיה בענבים ונראה להם דבר
זה להפסד מרוב דלא יצאלו קונים על היין כיון שאינו נחמד למראה
והם יודעים לעשות סגולה שמעבירן מעט חלב בהמה ומעט חלב
אמה ומשימין לתוך היין ועל ידי כן נראה היין לבן ולגול אי שרי
למעבד כך או לא דכיון שמותן מן היין כשאוכלין בשר לאו שפיר
דמי למעבד כך או דילמא כיון דאין נותנין בו אלא מעט ויש בו
יותר משמים אמרינן הואיל ונתבטל נתבטל ושרי לשתותו אחר כך
כשאוכלין בשר וכן יש להתפקח ממאמר חלב אמה משום דהוה מתן
בפסח או אמרינן כיון דנתבטל נתבטל או לא :

הנה לפי שנתבב להם זה להפסד מרובה הייתי מגדר על כל
הגדרים לעצות היתר לזה ולא עלתה בידי מהא דאיתא
פרק כל שעה דף ל' ודף ל"ו אין לשין את הבצק בחלב ולא לש
כל הפת אמורה מפני הגל עביהה וכו' הרי אמרו לאכול הפת
אפילו לבדו גזירה שמא יאכלו עם הבשר הכא נמי מיישבין בין
שמא ישתנו בשעורה עם הבשר ושפי אינה למיסק בין מבחם
דפתם לחם לא משהי ליה אלא לימים אבל יין מהרי ליה נפרשים
ושנים מיישבין עפי דילמא מנשי שים בו חבב :

אע"ג דהתם בבריתא דאין לבין מיירי שמתן בו חלב הרבה
עד כדי נתינת טעם ודילמא דוקא התם דאית ביה טעם
חלב אתם הוא דמיישבין שמא יאכלנו עם הבשר ויאכל בשר בחלב
אבל הכא שאינו נותן בין אלא מעט חלב והוא בטל ביותר מששים
ואם כן אפילו אם ישתנו אחר כך עם הבשר לאו כלום הוא כיון דלית
ביה טעם חלב דבשר נחבטל מישרי שרי ובעיסה נוקא אי אוה
נותן מעט חלב לתוכו בכדי שאין בו נתינת טעם משרי שרי כיון
דלא אתי לידי בשר בחלב דכמו שרי נלום עיסה בחלב אם
העיסה היא קטנה שדרכה לאכול מיד לפירוש רש"י • התם דף
ל"ו אמא דמסיק רבינא אי עביד לה בעין חורל שרי הכי נמי
שרי לערב מעט חלב בפת כיון דלא אתי לידי נתינת טעם • הא
ליתא דכיון דאסרה לערב חלב בפת אם יש בו בכדי נתינת טעם
אסור לערב לכתחלה אפילו מעט חלב אף על פי שאין בו כדי
נתינת טעם משום דהוה מבטל איסור לכתחלה וקיימא לן דאין
מבטלין איסור לכתחלה אפילו דרבנן ואפילו איסור מועט :

ולא דמי לפת מועט בעין חורל שאוכל אותו מיד דשרי משום
דפת מועט לא היה בכלל גזירה דלא נזרו אלא על פת

מרובה דמשרי ליה ותיישי דילמא ממני ויאכלנה עם הבשר אבל
פת מונח לא נזרו דהרי יאכל אותו מיד אבל פת מרובה דנזרו
עליו אבל לערב בו חלב אם יש בו בכדי נתינת טעם והוא מכוון
לערב בתוכו עכו"ם אבל אם אין בו נתינת טעם הרי הוא מבטל איסור
לכתחלה ואסור דמאי אבל איסור דרבנן זה מבל איסורא דרבנן
דבשר עוף בחלב דמדרבנן הוא וחרי ודאי לא אסרו אלא אם יש
בו בכדי נתינת טעם ואפילו הכי אסור ליתן לכתחלה מעט בשר
עוף בחלב אף על פי שאין בו בכדי נתינת טעם משום דהוה
מבטל איסור לכתחלה • הכי נמי בעיסה כיון שאסרו ליתן חלב לתוך
העיסה אם יש בה בכדי נתינת טעם הרי חלב עם העיסה הוה
כמו חלב עם בשר העוף ואסור ליתן לכתחלה אפי' מעט חלב לתוכו
משום דזה מיקרי מבטל איסור :

ולא תימא דלא מיקרי זה מבטל איסור כיון שאין כאן איסור
דחלב בפת לאו משום איסורא הוא הא ליתא דכיון שאסור
ליתן לתוכו חלב מהא דאין לבין עיסה בחלב הרי יש כאן איסור
חלב בעיסה אלא שהוא מכוון ליתן מעט לתוכו הרי מכוון לבטל
האיסור • דמה לי שאסרו ליתן בשר עוף בחלב או עיסה בחלב
וכשם דבשר עוף בחלב לא אסרו אלא בכדי נתינת טעם ואפילו
הכי אסור ליתן מעט אף על פי שאין בו נתינת טעם משום
דמיקרי מבטל איסור • הכי נמי עיסה בחלב אע"ג דלא אסרו
אלא בכדי נתינת טעם אפילו הכי אסור ליתן מעט לתוכו אף
על פי שאין בו נתינת טעם • משום דמיקרי מבטל איסור • וזה
נראה לי ברור :

ולא תקשה מהא דכתב המרדכי בשם ר"ת שהגיע בני
עירו לערב קיתון של מים ביין כדי שאם יתפרץ בתוכו
אחר כך יין נסך שיתבטל במים הבישם ב"י בי"ד ריש סימן
קל"ד • וכן הסכימו הרבה מהאחרונים • וכן כתב ב"י האם
בסוף סימן קל"ד והשיג על מה שכתב הרשב"א בתשובה נזה
לאיסור הרי מותר לערב לכתחלה מים כדי שיתבטל איסור אחר
כך והיינו משום כיון דהשתא לאו איסורא הוא דרי ולא מיקרי
מבטל איסור ואם כן הוא הדין נמי הכא כיון דהשתא ליכא
איסורא במעט חלב בפת לא מיקרי ביטול איסור לא דמי דהתם
שאני דלא איתמזג איסורא כלל דמי יימר שיפול לתוכו יין נסך
לכך דרי ליתן לכתחלה לתוך יתר מים כדי שיתבטל אחר כך יין
נסך אם יפול שם כיון דהשתא לא איתמזג איסורא ולא מיקרי
מבטל איסור אבל בנ"ד עיסה בחלב דאיתמזג איסורא שרגילין
לאכול עם הבשר ובשביל כן אסרו ליתן חלב בעיסה אלא שהוא
מכוון ליתן מעט חלב לתוכו כדי שיתבטל מיקרי שפיר מבטל
איסור :

ואית לי להגיה דאיה לזה דאסור לכתחלה ליתן מעט חלב בפת
ס"ע"ג בעא מיניה רב דימי מרב נחמן מהו לאתוקי כדא דמלחא
בני כדא דכמחא אמר ליה אסור • דמלא מלי אמר ליה דרי ומאי
שנא לכי תיכול עלה כורא דמלחא מאי טעמא האי איתא איסורא
בעינא • והאי ליתא לאיסורא בעינא • פירש רש"י כמחא כותח
מי חיטין שמא יפול מן הכותח במלח והוא לא ידע ויעלה ממנו
קדרות בשר • דאלא מלי דרך לתת אומן לתוך האבשיל מי חיטין
שמא יפול מן הכותח לתוכן ויזקור ויזקור ויזקר ממנו לתבשיל וכו' האי
כותח הוסל במלח נראה וניכר מפני שהוא עב ולא בטיל אבל
כותח הוסל בתוכן ליתא בעינא וטעמא נמי לא יהיב בותח בתוכן
עכ"ל רש"י • והיינו משום דבטיל בששים דהכי כתב הרב ב"י
בהדיא בשם רש"י בעור י"ד סימן ק"ה ע"ש • סוגיא זו מוכחת
דפשיטא להו דלא חיישינן שמא יפול מהכותח הרבה לתוך המלח או
לתוך האבל עד שיהא בו נתינת טעם • ולא מיבעיא להו אלא לי
חיישינן שמא יפול מעט לתוכו ודאי לאו הכי קשיא היאך פשיט

דאבל שרי משום דליתא בעינא ומעטו בטל • הא איכא למיחש
דילמא יפול לתוכו הרבה עד שיהא כדי נתינת טעם אבל על
כרחך דהא לא קמבעיא ליה דפשיטא ליה דלא חיישינן שיפול לתוכו
הרבה ולא קמבעיא ליה אלא אי חיישינן שמא יפול לתוכו מעט
וכיון דהכי הוא שמע מינה דאסור ליתן לכתחלה מעט כותח
בחלב אע"ג דמתבטל בתוכו בששים וקמבעיא ליה אי שרי לאתוקי
כותח נגי כדא דחלא או לא אי חיישינן דילמא יפול לתוכו והוי
כלכתחלה ואסור או לא חיישינן • ופשיט ליה דשרי משום דמתבטל
והוי אינו כלכתחלה דאי לאו הכי אלא דהוי שרי ליתן לכתחלה
מעט כותח בחלב כיון שמתבטל בתוכו והשתא לאו איסורא איכא
מאי קמבעיא ליה אי שרי לאתוקי • הא אפילו ליתן לתוכו שרי
אם הוא דבר המתבטל • אלא על כרחך דאסור ליתן לכתחלה
אפילו מועט שמתבטל בתוכו • אף על גב דהשתא לאו איסורא
הוא כיון דרגיל לתת מומן לתבשיל של בשר • וקא מיבעיא ליה
אי שרי לאתוקי לגביה או לא משום דחיישינן שיפול לתוכו והוי
כלכתחלה או לא חיישינן דלא הוי כלכתחלה ופשיט ליה דשרי •

דרי סומכנו דאסור ליתן לכתחלה כותח לתוך אלא אפילו מועט
שמתבטל בתוכו אף על פי דהשתא ליכא איסורא כיון
דרגילין לתת אלא לתבשיל של בשר הכי נמי בחלב מועט לתוך
הפת או לתוך היין נמי אסור ליתן לכתחלה אף על גב שמתבטל
בתוכו וליכא השתא איסורא כיון דרגילין לאכול עם הבשר :

וכן משמע נמי מהא דכתב האיסור והיתר האחרון הביאו בס"ע
הרב בהג"ה סימן ק"ע ובס"ם כלל פ"ה דין י"ח וז"ל כתב
ח"ו האחרון כלל כ"ד אם נפל חלב נזיק לתוך מים ונתבטל ואחר
כך נפלו לתוך בשר אף על פי שאין בבשר לבטל החלב לא אמרינן
דהחלב מוזר וניעור ואוסר הבשר עכ"ל הרי לא התיר אלא
בדיעבד אם נפל חלב לתוך מים ונתבטל אבל ליתן לכתחלה חלב
לתוך מים אפילו מועט שיתבטל ולאחר כך מן המים אל הבשר
ודאי דאסור אע"ג דמעט חלב מתבטל במים וליכא השתא איסורא
כלל אפ"ה אסור לכתחלה :

ואע"ג דמסייע התם וכתב וז"ל ופשוט הוא וכו' ואם כן אפילו
לכתחלה נמי שרי לאו למימרא דאפילו לכתחלה שרי
לתת חלב מועט לתוך המים אלא לומר דאם כבר נפל חלב מועט
לתוך המים ונתבטל בזאוו מותר לכתחלה ליתן מן המים לתוך
הבשר ולאפוקי דרמשמע מא"ו התרוך דלא שרי אלא אם כבר
נתנו לתוך הבשר ומכל מקום מיירי שבבר נפל חלב מועט לתוך
המים בדיעבד אבל לתת לכתחלה חלב מועט לתוך המים וליתן
אח"כ לתוך הבשר ודאי דאסור וכן הוא בהדיא לקמן בסמחות
שפירד הרב בס"ח דהאי לכתחלה היינו שלכתחלה מותר לתת מן
המי' לתוך הבשר כיון שבבר בדיעבד נפל לתוכו חלב אבל ליתן לכתחלה
חלב לתוך המים לא שרי :

וכיון דהוכחנו דאסור ליתן חלב בעיסה אפילו מעט וכן לתוך
המים או לתוך אלא משום דהתם חלב בטל מבטל איסור לכתחלה
הוא הדין נמי חלב ביין אסור ליתן לתוכו אפילו מעט חלב
שיתבטל בתוכו נמי אסור דביין נמי איכא למיחש דילמא שתנו
עם בשר והוי כמבטל איסור לכתחל' :

וליכא למימר דילמא שתנו חלב לתוך הין המלב בעיסה או
במים או בחלא משום דהתם חלב בעיסה או במים
או בחלא אי סוה יהיב הרבה לתוכו היה נותן עשם לבר אסור
ליתן אפילו מעט משום מבטל איסור לכתחלה וחיישינן דילמא
יתן אח"כ הרבה לתוכו בכדי שיתן טעם אבל בדבר שלעולם לא
יוכל לבא לידי נתינת טעם אפילו אי יהיב הרבה לתוכו כגון חלב
ביין דלפנם הוא כמו שכתב הרב בהג"ה ס"ע מי"ד סימן ק"ג
סעיף ד' דילמא שרי ליתן לתוכו אפילו לכתחלה כיון דהשתא
ליכא איסורא בנתינת חלב ליין ומעטו נמי לפנם הוא דילמא שרי
ולא

ולא מיקרי מבטל איסור כיון דלעולם לא יכול לבא לידי נתינת
טעם ויש לדמות הא מילתא להא דכתב הטור בי"ד סימן קכ"ב
בשם הרשב"א וז"ל איסור מועט שנפלא בכלי אם דרכו של אותו
כלי שלא להשתמש בו פחות מועט בכלי שיתן זה טעם בחיות
וכו' הרי זה מותר להשתמש בו לכתחלה אע"פ שהוא בן יומו
לפי שאי אפשר לבא לידי נתינת טעם ולא מיקרי מבטל איסור לכתחלה
אע"כ ה"ה נמי חלב ביין כיון דא"א לבא לידי נתינת טעם דילמא
תשובה מסתלק תנאי ודאי דאסור לעשות
מהמותר תמציתם של חול דלא נמחבקת אלא אי
מהני ביה תנאי אבל בלא תנאי משמע דודאי אסור • והא ליתא
אלא דמותר לעשות מהמותר תמציתם של חול אפילו בדלא התנה
מעיקרא משום דקיימא לן האמנה לאו מילתא היא כדבא בפרק
נגמר הדין דף מ"ד ובדוכתי טובא פרק מי שמתו ובפרק הקומץ
וכמו שפסק הטור א"ח סימן מ"ב :

ואע"ג דב"י סוף נגמר הדין כתב דאם נעבד הקלף לשמה
אסור להשתמש בו חול • והכי"מ הרב בהג"ה ס"ע ס"י
מ"ב היינו דוקא בקלף דהוי גוף קדושה אחת הוא דהוי האמנה
מילתא אבל רצועות של תפילין דאין אלא תשמישי קדושה כדאית'
בגמרא פרק בני העיר דף כ"ו תנו רבנן תשמישי מצה נזרקין
תשמישי קדושה נגנזין וכו' ואלו הן תשמישי קדושה דלוסקמתי
ספרים וכו' ונרתיק של תפילין ורצועותיהן הרי מבואר דרצועות
לא הוו אלא תשמישי קדושה ולא גוף קדושה ושם בתוס' בד"ה
תשמישי קדושה וכו' מייתי דוכתי טובא דמשמע מהתם דרצועות
לא הוו אלא תשמישי קדושה ולכך האמנה לאו מילתא היא • כמו
שכתב ב"י בסיפא התם דבתשמישי קדושה האמנה לאו מילתא היא :

וכי תימא דילמא דוקא לדידיה בב"י סוף פרק נגמר הדין
דבבירא ליה דרצועות לא בעי עבוד לשמה אבל הוא הוא דלא הוי
האמנה מילתא שכתב וז"ל אבל רצועות של תפילין לא בעי עבוד
לשמה דמשמשים ניהו והאמנה במשמשים לאו מילתא היא עכ"ל
הרי חלי הטעם כיון דלא בעי עבוד לשמה לכך לא הוי האמנה
מילתא אבל לדידן דבבירא לן דרצועות בעי עבוד לשמה כמו
שפסק הטור א"ח סימן ל"ג שמא יש לחתמיר דהאמנה מילתא היא
דהוה בגוף קדושה כיון שצריך עבוד לשמה בקלף :

הא לאו מילתא הוא דליתא יוכיחו דבעי נמי לשמה בדאיתא
בגמרא וכמו שפסק הטור סימן י"ח ואפילו הכי לא הוי
בגוף המצוה אלא תשמישי קדושה וגזרקין הוא הדין נמי רצועות
תפילין אף על גב דבעי עבוד לשמה אבל מקום לא הוה בגוף
קדושה אלא בתשמישי קדושה ובתשמישי קדושה האמנה לאו מילתא
היא ולכך מותר לעשות תמציתם של חול במה שנתייר מן העור
שנעבדה לרצועות של תפילין בדלא התנה מעיקרא :

ועוד דאיה דמותר לעשות ביותר העור תמציתם של חול מסודר
לעיל ביה זוזי כדאיתא בברכות פרק מי שמתו דף כ"ג ובפרק
נגמר הדין דף מ"ח וכן פסק הטור בסימן מ"ב דסודר בהאי הייהו
נרתיק של תפילין ורצועות של תפילין ונרתיק דין אחד להם דתרוייהו
תשמישי קדושה הם כדאיתא בגמרא פרק בני העיר דף כ"ו ואלו
הן תשמישי קדושה דלוסקמתי ספרים וכו' ונרתיק של תפילין
ורצועותיהן וכו' הרי תחשיב נרתיק ורצועותיהן דתרוייהו תשמישי
קדושה הם וכיון דנרתיק היינו סודר הרי לעיל ביה זוזי משום
האמנה לאו מילתא היא הוא הדין נמי רצועות של תפילין מותר
לעשות במה שנתייר דבר של חול משום דבתשמישי קדושה האמנה
לאו מילתא היא :

ומכל שכן כשהוא מתחבר בשעת העיבוד דאמרי ומותר
לעשות במותר תמציתם של חול ולא זו בעור הרצועות
דמותר על ידי תנאי אלא אף זו בקלף עצמו מהני תנאי דבר
כאן לא כתב כ"י בסוף נגמר הדין בקלף דאסור להשתמש בו חול
אלא היכא דלא אתני עליה מעיקרא ובבירא ליה כיון דגוף הקדושה
הוא האמנה מילתא היא אבל אי אתני מעיקרא ודאי דאתני מהני
ומעשה דמשחבר הוא דהרי עיקר איסורא דידיה אינו אלא משום
דלזמנה לגוף קדושה לכותבה עליה לשם קדושה ואם הוא מלחה
דיהא יכול להשתמש בו חול הרי כשלים להזמנה דידיה והוה
כהומקן

(23)

בר נ״ט הוא מבואר בספר התרומה הביאו הב״י סימן צ״ו דהוציא דין זה מדברי רש״י בצנון שחתכו בסכין של בשר דאסור לאכלו בכותח והקשה רש״י הא הוי נ״ט בר נ״ט ותירץ כיון דהוה חריף בלע טפי מדגים הרותחים ע״ש פירוש דבריו הא דאמרו נ״ט בר נ״ט רוצה לומר דטעם הראשון נכנס קצת ממנו אל הכלי וחוזר ויוצא קצת מהטעם שבכלי אל המאכל על כן נקלש הטעם ונתמעט אבל דבר חריף בולע כל מה שבתוך הכלי נמצא דעל כל פנים אף בדבר חריף ליכא נ״ט בר נ״ט דטעם השני יצא כולו אל הדבר החריף רק חד נ״ט איכא דהא מתחלה לא נכנס רק קצת טעם אל הכלי ולפ״ד בנידון דידן יש כאן נ״ט בר נ״ט מן הבשר לסכין טעם אחד שנכנס קצת לסכין ומן הסכין יצא כל מה שהיה בתוכו אל הזנגביל וזה נ״ט אחד וחזר ויצא מהזנגביל אל המדוכה טעם שני ודהתירא ודאי לא יצא כל הטעם מהזנגביל אל המכתשת דדוקא להיפך אמרינן דדבר חריף מוציא כל הטעם מן הכלי אבל מכל מקום אינו מבליע בכלי רק קצת טעם דבזה שוה דבר חריף לשאר דברים דהא סתמא אמרו דגים שנתבשלו בקדירה של בשר מותר לאכלן בכותח ואף שהבשר נתבשל תחלה עם דברים חריפים מרובים אפילו הכי מותרים הדגים שנתבשלו אחר כך באותה קדירה לאכלן בכותח מזה מוכח דדבר חריף אינו מבליע כל הטעם רק קצת ממנו לפי זה הוא הדין בזנגביל שנתחך בסכין של בשר ודכו אותו במדוכה הוי נ״ט בר נ״ט טעם אחד אל הסכין והזנגביל וטעם השני מן הזנגביל אל המדוכה והוי טעם שני בהיתר לכך אף שחזרו ודכו במדוכה זו בשמים מותרים לאכלן בחלב והשתא אתי שפיר הא דכתב הש״ך ריש סימן קכ״ב בדין דבר חריף שבשלו בקדירה של בשר בת יומא ואחר מעת לעת שבשלו בו בשר בשלו בו חלב אף שהוא בן יומו משעה שבשלו בו דבר החריף מותר ולכאורה קשה הרי דבר החריף שנתבשל בו עושהו כממש ולפי מ״ש ניחא דהוי נ״ט בר נ״ט מן הבשר לקדירה ולדבר החריף טעם אחד ומן הדבר החריף מה שחזר לקדירה הוי טעם שני והוי נ״ט בר נ״ט דהתירא והא דנקט האיסור והיתר הארוך שם שאינו בן יומו משום דנקט אליבא דכולי עלמא לאפוקי בזה איכא פלוגתא דלאור זרוע דנ״ט בר נ״ט אסור בבישול גם זה אסור וזה דבר ברור עכ״ל: (אבן העזר)

(שם בהג״ה) **ויש אומרים אפילו אינו בן יומו.** (ואפילו מקונח ועיין פרי חדש) יראה לי דלא כתב הרמ״א דעה זו דס״ל שתי חומרות דדברים חריפים זולת צנון. חומרא דגרע מנתבשל ואסור אפילו בנ״ט בר נ״ט וגם חומרא דחורפא משוי ליה לשבח. רק לחוש לה לכתחלה אבל בדיעבד כגון במידי דשכיח שחתכו בצלים בסכין חולבת ונתנום בקדירה של בשר דמסתמא הסכין אינו בן יומו מבליעת כלי ראשון כדקיימא לן סתם כלים אינם בני יומן. ובפרט סכין חולבת שרוב תשמישו בצונן. ומצד מה דשמנונית סתמא על פניו. זה לע״ד תמיד בטל בששים תוך הקדירה אם כן ודאי בדיעבד שרי. דהא אנן מתירין דיעבד נ״ט בר נ״ט אפילו בבישול ועיין פרי חדש ס״ק ב׳ ומכל שכן סתם סכין אינו בן יומו דלא להחמיר בתרי חומרות הנ״ל ולכן אפילו אין ששים נגד הסכין נמי בדיעבד שרי: (בית מאיר)

(ש״ך יט) **ועוד דיהב טעמא משום טעם ממש הנבלע שם.** נ״ב צריך עיון דטעם זה צריך שלא להתיר מטעם נ״ט בר נ״ט ועין ס״ק ב׳ ועיין פרי מגדים: (נמוקי רי״ב)

בן יומו כו׳ אפילו אינו בן יומו אסור. י״ל דשם הוי גם דוחק סכין ובסימן ק״ג הוי של איסור דלא שייך בו נ״ט בר נ״ט וכאן מיירי בהיתר. ועוד דבסימן ק״ג מיירי בבישול כמ״ש הש״ך שם: (צבי לצדיק)

א״כ (מסיק) ה״ה הכא. נ״ב איני יודע למה שמסיק ס״ק י״ד להתיר זנגוויל יבש אפילו נחתך ודאי בסכינים אינו בן יומו אם כן מאי שנא פלפלים יבשים וע״כ צריך לומר דמיירי כשנדוכו הפלפלים בתערובות דבר לח דומיא דנעשה המדוכה תחלה של בשר ע״י דיכה של בשר בתערובות פלפלין: (בית מאיר)

(סעיף ד) **מי לימוני״ש כו׳ מותרין כו׳.** המחבר יפה פסק שמותרים משום דאזיל לטעמיה שכתבתי בס״ק ט״ז שסובר שאין החורפא משוי לבלוע בסכין לשבח ועוד כתבתי בסימן צ״ד ס״ק כ״ה שסתם סכין הוה ליה כשאר כלים דעלמא דקיימא לן דסתם כלים אינם בן יומן אלא דסתם סכין יש שמנונית טוח על פניו ולפיכך מותרין הלימוני״ש שהרי השמנונית שעל פני הסכין נתקנח בשנים ושלשה לימוני״ש ראשונים שחתך והבלוע בסכין הוה ליה נותן טעם לפגם משום דסתם כלים אינן בני יומן שאין החורפא משוי ליה לשבח אבל על ההג״ה ודאי יש לתמוה שהרי איהו סובר בכמה דוכתי שהחורפא משוי ליה לכלי שאינו בן יומו טעם לשבח וכמו שכתב לעיל בס״ג בשם יש אומרים ולעיל בסימן צ״ה סוף סימן ב׳ וסימן קכ״ב ס״ג. ואם כן מה בכך שנתקנח השמנונית סוף סוף החורפא משוי ליה לבלוע בסכין מושבח ואוסר. והא ודאי קושיא היא וכבר השיגו הב״ח:

ועוד קשה שהרי ההג״ה גופיה כתב לעיל בסעיף א׳ שאם חתכן דק דק צריך לשער ששים נגד כל הצנון ולא אמרינן שנתקנח השמנונית בחתיכות ראשונות שחתך דומיא דהכא והכי נמי משמע ממה שנתבאר בסוף הסימן דצנון שחתך אחר לפת שרי וכתב הגה״ה דדוקא לפת שטעמו משונה אבל ירק או לחם ושאר דברים לא אלמא לא אמרינן שמתקנח השמנונית והטור נמי כתב באורח חיים בסימן תמ״ז זיתים שכבשן בשאר ימות השנה ולא נזהר בהם חורפיה דזית עושה אותו כבן יומו וחזרו הזיתים כולם חמץ.

וגם המחבר והגה״ה כתבו לקמן בסימן קי״ד ס״ח שזיתים כבושים של גוים חתוכים בסכין שלהם אסורים ואמאי והלא מעיקר דינא הוה לן למשרינהו מפני שטעם הסכין בטל בזית ראשון ושני ושאר הזיתים הוה ליה כדין יבש ביבש דחד בתרי בטיל וצריך עיון ליישב כל זה דמוכח לכאורה דהוי היפך דין הלימוני״ש המוזכר בכאן וצריך לדחוק ולומר דס״ל דאע״ג שכתב המחבר לעיל בסמוך דפירות חמוצים ודגים מלוחים דינם שוה לחתך ביה צנון לא השוה אותם אלא לענין להצריכם נטילת מקום אבל לא לשוויה לכלי שאינו בן יומו נותן טעם לשבח ולפיכך כיון שלא הוזכר דין זה בש״ס אלא גבי קורט של חלתית ורבים מהמפרשים סבורים שאין למדים ממנו לשאר דברים חריפים אע״ג דלא קי״ל הכי אלא דהוא הדין לשאר דברים חריפים הני מילי דברים שהם חריפים ביותר כמו צנון וזיתים וכיוצא בהם אבל לימוני״ש וחתיכות דג אף על פי שהם חריפים אין כח בחריפותן להשביח איסור פגום הבלוע בסכין וכן תירץ הש״ך:

ומיהו לענין דינא כל זה אינו מחוור והאמת יורה דרכו שדין זה של לימוני״ש פליג אכל הנך דינים שהזכרתי ואין להתירם כלל לפי שהחורפא משוי ליה לבלוע בסכין מושבח ואין כאן נ״ט בר נ״ט דהיתירא שהרי הסכין הוא של גוים וכן דעת הב״ח ועיקר. ובלאו הכי לא סמכינן אמאי דכתיבנא שמתקנח השמנונית בלימוני״ש הראשונים שחותך. שהרי הרשב״א בחידושיו דפ״ק דחולין כתב שסתם סכין שמנונית קרוש עליו הוקשה לו מההיא דפרק אין מעמידין דקורט של חלתית אסור דמפסקי ליה בסכינא דארמאי. ואע״ג דאמר מר נותן טעם לפגם שרי הכא אסור דחורפיה דחלתית מחליא ליה אלמא אפילו בסתם סכינים שייך נותן טעם לפגם והוצרך לתרץ בשם [רבו] הר״ר יונה דסתם חנוני מקנח כליו והשתא קשה דמאי קושיא דאע״ג דסתם סכין שמנונית קרוש על פניו מכל מקום מתקנח השמנונית בקורטים ראשונים שחותך בסכין ובטילי ברובא כדין יבש ביבש והוי נותן טעם לפגם. ולהכי איצטריך הש״ס לשנויי דחורפא דחלתית מחליא ליה ולהכי אסור. וגם הר״ן הביא תירוץ הר״ר יונה שם ומשמע ודאי דסבירא להו דליתא להאי סברא שמתקנח הסכין בראשונים שחותך אלא שהשמנונית מתחלק מעט מעט בכל קורט וקורט ובדברים של גוים לא הלכו בהם אחר נתינת טעם כדי שלא יפרוצו וכיון דהרשב״א ורבו והר״ן מחמירין בזה הכי נקטינן: (פרי חדש)

לימוני״ש שהביא הגוי מותר מפני שמביאים הרבה ביחד ואף אם נאסר מקצתן כו׳ נתבטלו באחרים כו׳. והקשה בספר של״ה אמאי לא יאמר בכל אחת חתיכה עצמה נעשית נבלה ואח״כ בלע הסכין מן הנחתכין ואוסר כל הנחתכין בסכין י״ל דלא אמרינן בחורפא רק מבליע או מפליט אבל מפליט ומבליע כאחת לא אמרינן ואם כן אם נאסרו הנחתכים שוב אין לו כח להבליע בסכין ואם כן שפיר יש לפסוק כפסק הש״ע: (מטה יהונתן)

(שם בהג״ה) **ויש מקומות שמחמירין כו׳.** אפשר הא דהמנהג יותר להחמיר בכרוב מבשאר דברים. משום שיש עוד שיש בהם תולעים שאין מנקין אותה מהם רק בישראל וא״כ לא קשה קושית הט״ז: (צבי לצדיק)

(ש״ך כ) **כדאמרינן בעירובין כו׳.** נ״ב עיין תוספות עירובין י״ח ב׳ ד״ה מרורין ותוספות פסחים ל״ו ד״ה מה מרור וצע״ג: (נמוקי רי״ב)

צז (סעיף א) **אין לשין עיסה בחלב כו׳.** עיין בתשובת צמח צדק סימן פ׳ שנשאל אודות יין לבן שאינו לבן ממש וצלול מפני רקבון שהיה בענבים בשנה ההיא ולא ימצאו קונים על היין כיון שאינו נחמד למראה ויש סגולה לזה שמערבין מעט חלב בהמה עם חלב חטה ומשימין לתוך היין ועל ידי זה נראה היין לבן וצלול אם מותר לעשות כן והשיב לאיסור משני טעמים. טעם האחד הוא מצד חלב בהמה שנותנין לתוכו ואיכא למגזר שישתה ממנו עם בשר כמו שאסור ללוש עיסה בחלב כדאיתא ביו״ד סימן צ״ז ואף שנתבטל בששים מכל מקום הוי ליה מבטל איסור לכתחלה דמאי שנא איסור דרבנן זה מכל איסור דרבנן כמו שאסרו ליתן מעט בשר עוף בחלב אף אם אין בו נותן טעם. הכי נמי בחלב בעיסה או ביין כיון שאסרו זה הוא הדין אפילו אין בו נ״ט משום מבטל איסור. טעם השני הוא משום החלב חטה דאיכא למיחש שישתה ממנו בפסח ואף שנתבטל מכל מקום הוי ליה מבטל איסור וגם המחבר לדבריו דס״ל דאסור ליתן אפילו מעט חלב בעיסה מחמת מבטל איסור צריך לומר דמ״ש רש״י בגמרא דפסחים דף למ״ד אהא דאמר התם ההוא תנורא דטחו ביה טיחיא אסרה רבא בר אהילאי למיכליה לריפתא ופירש רש״י שומן נתנו בקרקעיתו ונותן טעם בלחם עכ״ל דלהכי פירש רש״י ונותן טעם כיון דהוה בדיעבד אבל אין הכי נמי דלכתחלה אסור אפילו אינו נותן טעם משום מבטל איסור. ועל כרחך איירי שהיה בשוגג מה דטחו ביה טיחיא כגון שלא ידעו שזה אסור דאי לאו הכי הוי מבטל איסור במזיד דאיתא לקמן סימן צ״ט סעיף ו׳ דאפילו באיסור של דבריהם אסור למבטל עצמו ואסור גם כן למוכרו לישראל אחר עיין שם בש״ך. וכן בגמרא שם דאמר דלהכי אסרא דילמא אתי למיכלא בכותח צ״ל דלהכי אמר דילמא כו׳ ולא אמר משום קנס כיון דבשוגג איירי. (עיין בתוספות שם בד״ה דילמא) ואם כן זכינו לדין דאפילו אם לש פת עם חלב בשוגג שלא ידע שזה אסור או

נפל בשוגג חלב אם יש בו בנותן טעם דאסור ונפשט ספיקו של הפרי מגדים בשפתי דעת סק"א:

מיהו כל זה אי אמרינן דבזה שייך מבטל איסור כדעת הצמח צדק אבל באמת לעניות דעתי לא נראה כן דמ"ש הצמח צדק דמאי שנא איסור דרבנן זה מכל איסור דרבנן. שנא ושנא הוא דהכא כל מה שאסרו הוא סייג כדי שלא יאכל עם בשר ולהכי היכא דאיכא היכר כגון ששינה צורת הפת מותר כיון שלא יבא לאיסור ואם כן הכא כיון שאף אם יאכל לא יבא לאיסור בשר בחלב לא גזרו כלל בזה. מה שאין כן בבשר עוף בחלב שאסרו בסתם. וקצת משמע כן בתוספות בחולין דף קי"ב ד"ה והלכתא ע"ש ודו"ק. וכן מצאתי להדיא בתשובת מהר"י טראני חלק ב' סימן י"ח דאין בזה משום מבטל איסור ע"ש:

ומה שהביא הצמח צדק ראיה דזה מקרי מבטל איסור מדברי התורת חטאת שכתב דאם נפל חלב למים ונתבטל בששים מותר ליתן לתוך הבשר משמע דלתת חלב מועט לכתחלה לתוך המים וליתן אחר כך לתוך הבשר אסור עד כאן דבריו. לפי עניות דעתי אין הנדון דומה לראיה דיש לומר דבזה הדין אמת שאסור כיון שלכתחלה נותן על מנת שיתנו עם בשר מה לי אם נותן לבשר או לדבר אחר ואותו דבר אחר נותן לבשר כיון שמכוין שיתוסף בקדרת בשר מהחלב אבל הכא יש לומר דשרי כיון שאינו נותן לכתחלה על מנת שיאכל עם הבשר אלא שיש חשש לאסור מטעם שמא יאכל עם בשר יש לנו לומר דדוקא היכא שיבא איסור מזה אסור אבל באם אפילו יאכל עם בשר לא יבא איסור לא שייך כאן גזירה כלל. ובזה יש לדחות גם כן לפי עניות דעתי מה שהביא הצמח צדק ראיה מקודם לזה דזה הוי מבטל איסור ממה דאיתא בחולין דף קי"ב מהו לאנוחי כדא דמלחא גבי כדא דכמכא אמר ליה אסור דחלא מאי אמר ליה שרי ע"ש וע"כ ליכא למיחש שיפול הרבה עד שלא יהא ששים דאם כן למה פשיט דחלא שרי משום דליתא בעיניה הא זה לא מהני כיון דנותן טעם. אלא ודאי דלהא לא חיישינן ואם כן מאי מבעיא ליה מהו לאנוחי הא אפילו ליתן לתוכו שרי אלא ודאי דאסור עכ"ד ולפמ"ש דבנותן לכתחלה על מנת שיתנו עם בשר ודאי אסור אם כן יש לומר דשם איירי שמניח החלא עם הכותח על מנת להשתמש אח"כ מתוכו לבשר מה שאין כן הכא ועיין ברש"י שם. ובלאו הכי נראה לי דאין ראיה כלל מזה דיש לומר דהא גופא מבעיא ליה אי חיישינן שיפול לתוכו הרבה עד שלא יהא ששים ופשיט ליה דשרי דלא חיישינן לזה ופריך מאי שנא רוצה לומר דאם כן דלא חיישינן לזה מאי טעמא דאסור במלחא ומשני האי איתא כו' ואם כן יש לומר דאין הכי נמי דביותר מששים דליכא נותן טעם פשיטא ליה דשרי אפילו לתת לתוכו לכתחלה כן נ"ל. ואם כן כיון שהעלינו דאין בזה משום מבטל איסור לכתחלה. נראה דבנדון זה ביין לבן שרי לעשות סגולה הנ"ל אם מייחד היין שלא על פסח כגון שמטילו בגיגית של שכר דאז ליכא למיחש שישתה ממנו בפסח. ועוד נראה לי דאפילו אם נניח להצמח צדק סברתו ואסור ליתן לכתחלה אפילו מעט חלב בעיסה מכל מקום שרי לעשות סגולה הנ"ל להיין דיש לומר דדוקא בפת שרגילות הוא לאכול גם כן עם בשר בזה גזרו עיין בש"ך ס"ק כ' ולא בדברים אחרים כגון הכא ביין לא גזרו כלל בזה ועיין ברמ"א לקמן סימן ק"ג ס"ד. וכן מצאתי בפרי חדש דדוקא בפת גזרו ולא בשאר דברים. ובאמת משמע כן ברש"י חולין שם שפירש אהא דאמר התם חלא מאי ופירש רש"י דדרך לתת חומץ לתבשיל ע"ש משמע דאם לא היה דרך ליתן לתוך התבשיל לא אסרינן מטעם שמא יתן לתבשיל:

וראיתי במגן אברהם בסימן תמ"ז ס"ק מ"ה שהביא דברי הצמח צדק הנ"ל בקיצור וכתב עליו דזה לא הוי מבטל איסור כיון שאין כוונתו אלא לתקן היין כמ"ש בי"ד סימן פ"ד גבי דבש ומכל מקום אם ידוע אותו יין לא ישתה ממנו בפסח דשמא נשאר קצת [חלב חיטה] בעין אבל משום חששא כו' עד כאן דבריו ולפענ"ד נראה דאי משום הא לא איריא דהרי בתשובת נודע ביהודה חי"ד סימן כ"ו בהג"ה כתב דהא דשרי באין כוונתו דוקא אם הוא כבר מעורב אבל לערב לכתחלה אסור אפילו באין כוונתו ע"ש ואם כן לא מהני כאן הא דאין כוונתו (מיהו לעניות דעתי דין זה דהנודע ביהודה אינו מוסכם וכתבתי מזה לעיל סימן פ"ד) שוב מצאתי שהנודע ביהודה עצמו במהדורא תנינא סימן נ"ו ונ"ז כתב כן. גם המנחת יעקב כתב בכלל ס' ס"ק א' דלא דמי זה לדבש. אך הא כתבנו דבלאו הכי שרי כאן דאין בזה משום מבטל איסור:

והנה במנחת יעקב כלל ס' ס"ק א' כתב דעוד יש טעם לאסור לעשות סגולה הנ"ל להיין מטעם דאסור להונות ולגנוב דעת הבריות בכיוצא בזה כמ"ש בחושן משפט סימן רכ"ח [סעיף ט'] דאסור לשרות הבשר במים כדי שיראה לבן ושמן ע"ש ולעד"נ דכאן שרי בודאי חדא דהרי הסמ"ע שם ס"ק ט"ז כתב דאם המנהג כן מותר דאין מאנה בו כיון דהכל יודעים שדרך הקצבים לשרותו ע"ש וכן כתב המנחת יעקב שם אחר זה גבי יין שמערבין בו מי דבש ואם כן הכי נמי כיון שכל היינות בשנה הזאת אינם יפים ואם יהא מותר לעשות סגולה זו יעשו כולם הוי המנהג כן. ועוד נראה לי דדוקא גבי בשר שאילו היה יודע שהבשר כחוש לא היה קונה אותו או לא היה נותן לו כל כך הוי מאנה מה שאין כן הכא אפשר אף אם היה יודע הקונה שנעשה על ידי סגולה זו לא ימנע מלקנותו כיון שהוא טוב במראה ומה איכפת ליה אם הוא נחמד למראה מחמת עצמו או מחמת דבר אחר. עוד כתב המנחת יעקב שם דלאותה דעה שהובאה בב"י באורח חיים סימן תקי"ג דמידי דלחזותא עביד לא בטיל אם כן פשיטא שיש לאסור היין אפילו בדיעבד מטעם דלא בטיל והוי כאילו החלב הרבה בתוכו ושמא יבא לאוכלו עם בשר ע"ש. הנה המנחת יעקב עצמו בכלל ע"ד סק"ה פסק דמידי דלחזותא בטיל ע"ש אם כן בודאי שרי ואף לדעת הש"ך בסימן ק"ב סק"ה דלא בטיל מכל מקום הכא נראה דודאי בטיל כיון שסגולה זו אי אפשר להעשות אלא ע"י חלב בהמה וחלב חטה יש לומר דדמי לדבר המעמיד שהוא גם כן לא בטיל וכתב הרמ"א לעיל סוף סימן פ"ז דאם היה גם כן מעמיד היתר הוי זה וזה גורם ומותר אי איכא ששים נגד האיסור ע"ש. (ואם כן הוא הדין הכא בטל החלב בהמה אם הוא באופן שכתבנו לעיל שמטילו בגיגית של שכר כו') ועל פי האמור אי לאו דמסתפינא הייתי אומר להלכה דשרי לעשות סגולה זו להיין בלי פקפוק בפרט אם הוא הפסד מרובה: (נחלת צבי)

אין אופין פת בתנור כו'. וכתב בשאילת יעב"ץ ח"א סימן ק"ג שהוא היה מונע בביתו להחם בתנור של חרס מאכלי חלב אחר שנשתמש בחמין מאכלי בשר ולא מחמת שיש לחוש לבליעה דאין חוששין מכלי אל כלי כמ"ש הט"ז סימן צ"ז באשה שאפתה פלאדי"ן כו' וכ"כ בסימן צ"ב וגם בט"ז אורח חיים ובמגן אברהם סימן תנ"א שאפילו בפסח הקילו עכ"ל אך המניעה מטעם שלא יבא לידי מכשול להשים מאכלים בלי כלי וכהאי גוונא התנור בולע ומבליע דכלי חרס אינו יוצא מידי דפיו מיהו בשעת הדחק וצורך קצת אין למנוע להשתמש בכלי ובתנור של ברזל שבאשכנז אין צריך להחמיר כלל דמיד מתלבן ע"י היסק והוא הכשרו אפילו נשפך עליו דבר לח כל שכן שאינו אלא ספק והרוצה להחמיר לעצמו דשמא ישיבו מאכל בלא כלי מיד שנשפך הדבר האוסרו ולא נתלבן עדיין מכל מקום בדוכתא דלא רגילי לחמם מאכלים בלי הפסק אין להחמיר כלל ותדע שהרי מעשים בכל יום שמבשלים בשר בתנור וכירים שמבשלין שם חלב וכן להיפוך אע"פ שלא אפשר שלא נשפך שם מהתבשילין וגם שופתין קדירה של היתר בצד איסור ואין חוששין לניצוצות עיין סימן קי"ח עכ"ל בקצרה:

וע"ש שכתב ואפילו הועמד כלי בשר בתוך רוטב של חלב או איפכא ג"כ אין המאכל נאסר רק הכלי וגדולה מזו איכא עובדא בשערי דורא כלל נ"ה כו' וכוונתו לעובדא דמהר"מ שבהגה"ה שם ומבואר בהג"ה סימן צ"ב ואין זה ענין לכאן דהתם מדין כלי שני אתי עלה מה שאין כן שהתנור הוא רותח ומה שנשפך עליו כלי ראשון הוא ותתאה גבר ומבליע ואוסר המאכל אם אין ששים ועיין בסימן (קע"ז בח"א) [תמ"ז באו"ח] שהב"ח כתב לחוש כשתשים קערה כו' והמג"א [סימן תנ"א ס"ק מ"ד] כתב דאין הולכות מכלי אל כלי ע"ש: **כתב** בשאילת יעב"ץ דנהוג עלמא היתר בלחמניות דידן דמינכרי טובא ללוש אותם בחלב והשיג על מוהר"ם חאגיז בהלכות קטנות סימן נ"ו שכתב באפיית ביסקוגיס (כן הוא בלשונם לשון פראנקיאה איזה מין של רקיקין) בחלב שהשיב אביו מוהר"י חאגיז דלא הוי כעין תוארו והוי כשאר פת כיון שעושין תדיר מהם והבין בנו מהר"מ ז"ל דאהיתירא קא מהדר (וכ"כ מהר"מ בלקט הקמח בזה) ולא הרגיש בטעות סופר וצ"ל דלא מיקרי כעין תורא ורצה לומר דאותן ביסקוגס אינם כעין תורא דאמרינן דשרי והוה ליה כשאר פת דזה שהם דקין קצת לא מהני כיון שעושין מהן תדיר מחליף בשאר פת לאוכלן עם בשר ולכן אסורים לגמרי עיין שם: (יד אפרים)

אין אופין פת בתנור שטחו באליה כו'. עיין בית יוסף מ"ש דנ"ל דמהני בזה גם כן שינוי דכעין תורא. ועיין תוספות שבת (דף ע"ח): (יד אברהם)

(שם בהג"ה) **ואין לאפות שום פת עם פלאד"ן או פשטיד"א בתנור דחיישינן שמא יזוב מן השומן על הפת וכו'.** וכתב הב"ח דהרמ"א לא דק דמבואר בהגהת אשר"י שממנו מקור דין זה דאף דזב רק תחת הפשטיד"א ג"כ אסור הפת וכן הסכימו הט"ז והש"ך ולי נראה פשוט דהרמ"א יפה דק ובכונה שינה לשון הגהות אשר"י הנ"ל דהנה הגהות אשר"י כתב כן בשם אור זרוע ומרדכי גם הגהת שערי דורא ואיסור והיתר הארוך כתבו כן בשם אור זרוע והאור זרוע והמרדכי לשיטתייהו אזלי דסבירא להו דנ"ט בר נ"ט אסור בבישול וצליה אפילו בדיעבד הביאו הרמ"א ריש סימן צ"ה לכן כיון שנבלע השומן בתנור הולך ומפעפע עד תחת הפת ונבלע בו אבל הרמ"א גם כן לשיטתו אזיל דפסק שם בסימן צ"ה דאפילו בבישול וצליה שרי בדיעבד נ"ט בר נ"ט הלכך אם זב רק תחת הפשטיד"א אף שמפעפע דרך התנור אל הפת הוי נ"ט בר נ"ט דהיינו מן השומן לתנור טעם אחד ומהתנור לפת טעם שני והכל דהתירא דשרי לאכול הפת אפילו בחלב דהרי הרשב"א כתב בתשובה הובא בב"י ובש"ע ריש סימן צ"ה שהיה רוצה להתיר ביצה שנתבשלה עם הבשר לאוכלה עם חלב משום דטעם הבשר נכנס לביצה דרך קליפתה הוי נ"ט בר נ"ט אך דאסרה כיון דהביצה בבירור היא מנוקבת ע"ש על כל פנים מוכח דאי לאו האי טעמא דמנוקבת הוי שרי לה אם כן הכי נמי אף דמפעפע טעם השומן ללחם דרך התנור אפ"ה שרי עכ"ל: (אבן העזר)

אין לאפות שום פת עם פלאד"ן בתנור דחיישינן שמא יזוב מן השומן אל הפת. ואם זב תחתיו דינו כאלו נילוש עמו. ר"ל וכיון שדינו כאלו נילוש עמו אם זב תחתיו אסור אפילו לאכלו במלח. כמ"ש ריש סימן זה. אבל אם אין זב תחתיו ממש לא הוי ליה כאלו נילוש עמו ומותר לאכלו במלח לכתחילה. וגם אם נתערב בחלב בדיעבד שרי דהוי ליה

5. הריב"ש בתשובה [סימן ג]:
תמח ז. מנהג פסחים דף כ"ח [ע"ל]:

ציונים לרמ"א

ט) פסקי מהרא"י [מרומת הדשן מ"כ] סימן קפ"ו:

חכמת שלמה

(פעיף יב) חמץ נוקשה אפילו בעיניה אינו אסור בהנאה. נ"ב, עיין במג"מ [פ"ק מו] עד יש לחוש שכל מדם יעשה כן וכו'. משמע, הא בלאו הכי יהיה מותר בהנאה. ועיין בשיטה מקובצת בבבא קמא בפרק ט' דף ס"ו ע"ב [ד"ה ממן] במשנה דגזל ממן וענר עליו בפסח אומר לו הרי שלך לפניך, שכתב בשם הר"מ, קקרטני דשייסס מיעס עוברים בכל ירלה, לא הגזלן ולא הגזול, ע"ש. והוא תמוה.

הגהות והערות

קעב) עיין בהערות לשו"ת הריב"ש מהדורת מכון ירושלים סימן ג, שהוא פמיחים [בשפת לתדינן]. ומתב בבית מדיש לעוד אות קפד שמבואר מהתשובה שהם נעשים מעיפה שנתמלמה בחימון גמור ואח"כ עושים מהם עוגות דקות ומיבשים אותם בחמה:
קעג) תוקן ע"פ המוירות שמשון ומקור חיים:
קעד) נוסף ממהדורת אמ"ל ח"ש:
קעה) כן הוא מפורש בריב"ש, אך בב"י ליתא:
קעו) כן מוקן בהגהת בח"ל בגליון דפו"ר [בדפו"ר חסרה תיבה]. במהדורת יעקבין חפ"ד כתוב "ולא כמו שכתב", אך גירסתם לוקה בחסר, שהרי לא ברור מי כתב שמותר בחלילה:
קעז) עיין אצל אבריהם סימן תמב סוף אות ה, מעבנות והב סימן תמג אות ג, סימן תמח סוף אות ה, פתיחה להלכות פסח מ"ח פרק ב אות ד:
קעח) עיין כעין זה שם בעבנות והב אות ג:
קעט) וכ"כ הרמב"ם בפירוש המשניות שם:
קפ) בריב"ש כתב רמב"ן בפירוש ההלכות. ולפנינו בעלמות ליתא. ולהה בבו"מ פני יהושע מ"ח או"מ סוף סימן יד שכתב דטעות סופר שם מה שכתוב הרב רבינו נחמן ול"ל הרב רבינו ניסים:
קפא) וע"ע שם מ"ח סימן קכח:
קפב) עיין יו"ד סימן קה סעיף ט בהגה, ובב"י שם לקמן, ג דיבור לחשון. וע"ע לקמן סימן תמז בב"י ריש, אות ד"ה ולתב רבינו בשם הרא"ש בעיניה הלא סוף סימן נב, ובסימן נו בתוספות ראש אות יג.
תמח א) עיין אליה רבה מ"ק אות ז ומשנות זהב אות ז ד"ה שותפים:

סימן תמ"ב סעיף ה' [מ"ק מו]. ועיין ביורה דעה סימן קכ"ג סעיף ט"ו ובש"ך שם [מ"ק כח], דלא כעולת שבת [מ"ק יב] שלא עיין שם. 7 כתב בספר אמת לדק [סימן פ] יין לבן שהוכהה מרחיתו ורוצים לתקנו שמשימים לתוכו חלב בהמה וחלב חטה פחות משתים, אסור, דגזרינן שמא יבוא לשתות ממנו עם בשר, או שמא ישתה ממנה בפסח. [סד] ואע"פ שנתבטל בששים, מכל מקום הוי ליה מבטל איסור לכתחילה. ועוד, דיש לחוש שמא ישאר קצת מהחלב חטה בעין, עכ"ל. ולפי מה שכתבתי לעיל [ס"ק מב] אין איסור בדבר, כיון שאין כוונתו לערבו כדי לשתותו בפסח או לשתות עם בשר, אע"כ לא הוי ליה מבטל איסור, דאין כוונתו אלא לתקן היין. וכן כתוב ביורה דעה סימן פ"ד [פעיף יג] גבי דבש שנפלו לתוכו נמלים. ומכל מקום אם ידוע לומו יין, לא ישתה ממנו בפסח, דשמא נשאר קצת חלב חטה בעין. אבל משום חששא שמא ישתה ממנו אין לאסור לעשות כן. מיהו אם נותן הרבה לתוכו עד שאין ששים כנגדו אסור מטעם שמא יבוא לשתות בפסח או ישתה עם בשר (כמו שכתוב ביורה דעה סימן ל"ו סעיף ח). 7 מו אינו אסור בהנאה. שהרי לא עבר עליו בכל ירלה מן התורה, וליכא למקנסיה (ריב"ש סימן ג ור"ן פסחים דיש פרק ג' יג, ח ד"ה ולפיכך. ועיין מה שכתבתי דיש סימן תמ"ב). ונראה לי לאפילו בחלילה שרי, והא דנקט בהנאה משום דחמץ נוקשה לא חזי לחלילה, עיין מה שכתבתי סעיף י"ח [ס"ק מה]. והא דכתב הר"ן [שם] פרק קמא [ב, ב ד"ה ומיהו] ישראל שהפקיד חמצו אצל עכו"ם וקבל העכו"ם אחריות אריך ביעור מדרבנן ואם אמר בפסח, שאני התם דחמץ נשאר אריך ביעור מדאורייתא, ודומיא דמי שבטיל חמצו ולא ביערו לאסור אחר הפסח כמו שכתוב סימן תמ"ח סעיף ה', ועיין שם [ס"ק ח] הטעם. (ה"ג) [אי נמי] [קעג] יש לחוש שכל אדם יעשה כן ויאמר שהעכו"ס קיבל אחריות:

חק יעקב

תמח [א] של נכרי. ואיתא בירושלמי [פסחים] פרק כל שעה [הלכה ב] גר שמת והניח חמץ ועבר עליו פסח, כל הקודם אחר פסח וזכה בה מותרת לו לדברי הכל, ע"כ. ואל תטעה לומר שזה סותר לתלמודא דידן בבבא קמא דף ק"י [ע"ב] בגזול חמץ הגר ועבר עליו פסח דאסור בהנאה, התם מיירי שלא מת הגר, אלא שחל עליו איסור חמץ. או אפילו מת הגר קודם פסח, מכל מקום היתה ביד גזלן בשעת איסור חמץ. מה שאין כן במת הגר, החמץ נשאר מופקר ועומד, דנמצא שאין מי שעובר על בל יראה, דשלך אי אתה רואה אבל אתה רואה של הפקר: [ב] נכרי. ונראה לי דמי שיש לו

באר היטב

מ"ל, [מק יעקב ס"ק מ]. ועיין לעיל סימן ממ"כ ס"ק ל': (מה) נוקשה. שהרי לא עבר על בל יראה מן התורה, [מ"ל ס"ק מו]. ואם נתערב תוך הפסח עיין לעיל ס"ק מ', [מק יעקב ס"ק מג]: (מו) בהנאה. אבל באכילה אסור אם הוא בעיניה, מק יעקב [ס"ק נג]. ומ"ל [ס"ק מו] כתב דאפילו באכילה שרי, והא דנקט בהנאה משום דחמץ נוקשה לא חזי לאכילה, ע"ש. כתב מהרי"ל שאין להליק בששים העשוים מקטניות, מטעם חמץ. ואל"ה [מפמת פסחים ד"ה נשאלתי על מטה] כתב הוא הדין בגרות של שומן לרחות בקדרות, מאחר שלא מזהרין מכלי חמץ כשעשו הגרות, אלא יקחו הגר של שעוה או של שמן, עיין סימן תנ"ג סעיף ל', ועיין שו"ת שער אפרים סימן (ה') [ו], ועיין חק יעקב סימן זה ס"ק כ"ז:

תמח (א) נכרי. ונראה לי דמי שיש לו שותפות עם העכו"ס בחמץ וענר עליו בפסח, אף דאליה שהוא של ישראל נאסר בהנאה, מכל מקום כשחולק אחר הפסח עם העכו"ס אלקו של עכו"ס (הואיל ואחר פסח אינו אלא מדרבנן, אמרינן יש ברירה, הגא"א) מותר בהנאה. ובאכילה ל"ע, חק יעקב [ס"ק ב], ע"ש. גר שמת והניח חמץ ועבר עליו בפסח, כל הקודם אחר הפסח זכה בה (דכשמת נעשה הפקר ואין מי שזכה בו לעבור עליו, הגא"א) מותרת לו, עיין חק יעקב [ס"ק ח], ע"ש:

אוצר מפרשים

(יט) שמא יפול כו'. ואם נפל קרטין לתוך המאכל, אסור המאכל כמו שכתוב לעיל בחמץ נוקשה כגון טריפ"ק וכיוצא [בו] [קעד] בסימן תמ"ב [פעיף ד], אבל מותר להשהותו לאחר הפסח, כן נראה לי, בטור הניח לעיל סימן זה [קנ, ח] וכן כתב בעל העיטור [הלכות ביעור חמץ סוף קכה, ב; הלכות הכשר הבשר י, ב] דוקא חמץ דאיתיה בעיניה, אבל גיעול היולא מדופנו של כלי לעניין דבש ושמן של גויים בפסח כו' בטל הוא, וכתה ימים נהג בו אדומינו אסור, עכ"ל. וקשה דהאיך בטל והלא צריך ששים לבטלו, ואין בתה שתוך הכלי ששים נגד כל הכלי, כמו שכתב זה בב"י [שם ד"ה ומה שאוסרין]. ונראה דהעיטור לטעמיה [הלכות הכשר הבשר יד, ב] דגם ביורה דעה סימן ל"ג סבירא ליה דיש ששים נגד פליטת הכלי, כמו שכתב שם ב"י [ד"ה כתב ב"ה] אליבא. ואע"ג דהטור [יו"ד שם] לא סבירא ליה סברא זו, מכל מקום הניח דבריו משום דבר אחר שזכר בעיטור, כגון בשר שלא נזהר במליחתו. ותו, אפשר דסבירא ליה כמו שכתב המרדכי פרק כל שעה [פסחים רמז מקנז] בשם אור זרוע [מ"ל סימן תשעט; פסקי עבודה זרה סימן קעב וסימן קעה] להתיר בחבית של שכר להליחו במים ומנגבו ולתת בו יין ודבש לפסח, משום דטעם השכר בטל בששים קודם הפסח, ולא אמרינן בכולי משערינן כיון דהתירה בלא, ורמ"ל פסק כן בסימן תנ"ל [פעיף כא]:

(יט) חמץ [נב] [מ] נוקשה אפילו בעיניה מו [נג] אינו אסור בהנאה אחר הפסח [מא] והפידיאו"ש חמץ גמור הן ואסורים בהנאה אחר הפסח: [מב] יש נמנעין לשחוק על השלחן עם קלפים הנקלחין קלטי"ן בפסח דמושחין (יט) שמא יפול מחמץ נוקשה שבהן לתוך מאכל:

סימן תמח

דין חמץ שעבר עליו הפסח. ובו ז' סעיפים:

א ל א) חמץ [א] של [ב] (א) נכרי א שעבר עליו הפסח הבשר יד, ב] דגם ביורה דעה סימן ל"ג סבירא ליה דיש ששים נגד פליטת הכלי, כמו שכתב שם ב"י [ד"ה כתב ב"ה] אליבא. ואע"ג דהטור [יו"ד שם] לא סבירא ליה סברא זו, מכל מקום הניח דבריו משום דבר אחר שזכר בעיטור, כגון בשר שלא נזהר במליחתו. ותו, אפשר דסבירא ליה כמו שכתב המרדכי פרק כל שעה [פסחים רמז מקנז] בשם אור זרוע [מ"ל סימן תשעט; פסקי עבודה זרה סימן קעב וסימן קעה] להתיר בחבית של שכר להליחו במים ומנגבו ולתת בו יין ודבש לפסח, משום דטעם השכר בטל בששים קודם הפסח, ולא אמרינן בכולי משערינן כיון דהתירה בלא, ורמ"ל פסק כן בסימן תנ"ל [פעיף כא]:

כן בנתערב קודם פסח דאסור באכילה, מ"א [ס"ק מה]. ועיין לעיל ריש סימן תמ"ב: [נב] חמץ נוקשה. ואם נתערב תוך הפסח עיין מה שכתבתי לעיל ס"ק י"א, ועיין לעיל סימן תמ"ב [ס"ק א]: [נג] אינו אסור בהנאה אחר הפסח. אבל באכילה אסור אם הוא בעיניה, כן הוא במוצא הדין שבב"י [סוף הסימן] בשם הריב"ש סימן ג' להדיא [קעה]. ודלא [כמ"א] [קעו] [ס"ק מו] שכתב מסברא דנפשיה דאף באכילה מותר, אלא דלא נקט אכילה לפי שאינו ראוי לאכילה. ולא עיין בשורש ומקור הדין. ועיין בספרי תורת השלמים [סוף ספר תורת חטאת] שאלה וי"ו, ע"ש:

שערי תשובה

(מו) בהנאה. עיין באר היטב. ועיין לקמן סימן תנ"ג [באר היטב] ס"ק ג' ד"ה להדליק. ובשו"ת שער אפרים סימן ו' אוסר להדליק בחמאה של עכו"ם, שצריך ליתן לתוכו קמח שיקלוט את הפסולת, וסתם קמח עכו"ם הוא לחות, ע"ש. ועיין סימן תס"ד [באר היטב] ס"ק י"ג. ועיין בחק יעקב [כאן] ס"ק (י"ג) [כד] שחולק על זה, וכתב דבהנאה מותר, ע"ש:

תמח (א) נכרי. עיין באר היטב. ומה שכתב בשם החק יעקב בישראל

ועכו"ם שותפים, עיין בחשובת שאגת אריה סימן פ"ט וסימן צ' שכתב ואם חלקו אחר הפסח אע"פ שלא מכר לעכו"ם קודם הפסח מכל מקום גם חלק הישראל מותר. ועיין בשו"ת בית אפרים [או"ח] סימן (מ"ו) [מה] [נ"ה והנה בחק יעקב] מה שכתבתי בענין זה. ועיין בשאגת אריה סימן צ"א בשני ישראלים שותפים והאחד מכר חמצו לנכרי קודם פסח בכל מקום שהוא לנכרי, והשני לא מכר, וחלקו אחר הפסח, חלקו של זה שמכר מותר ושל זה שלא מכר אסור, ע"ש:

סד (שם) ואע"פ שנתבטל בששים מכל מקום הוי ליה מבטל איסור לכתחילה. ולענ"ד נראה לאסור בחלב חטה, דחמץ שמו עליו, ולהחיר בחלב בהמה דעדיין היתר הוא, ועיין מה שכתבתי לעיל [ס"ק נא]: (דגול מרבבה)

סה (שו"ע סעיף יב) נוקשה אפילו בעיניה. נ"ב, דוקא נוקשה, והוא הדין חמץ שבדומה לו כגון תערובות המותר באכילה מדאורייתא, שאי אפשר בשום אופן לעבור עליו בבל יראה. הא חמץ גמור אף שביטלו ושוב לא עבר עליו בבל יראה, מכל מקום אם עבר ושהה ולא עשה כתיקון רז"ל, אחר הפסח אסור, פרי חדש הכא [אות יב], וע"ש שם: (בית מאיר)

סו (שם) אינו אסור. ואף דחמץ ישראל ביד עכו"ם וקיבל העכו"ם אחריות דצריך ביעור מדרבנן, ואפילו הכי אחר פסח אסור. היינו משום דחמץ זה צריך ביעור מדאורייתא, וחכמים תקנו שזהו לאו ביעוריה, ודומה לבטיל ולא ביער: (אשל אברהם, ח)

תמח א (שו"ע סעיף א) שעבר. ובפסח אסור אפילו להריח בו, פרי חדש [אות א ד"ה כתב]: (אשל אברהם, א)

מ פירות שאינם חמוצים שחתכן בסכין של בשר מותר לאכלן בחלב ובלבד שיגרור מקום החתך דשתם סכין אין נקי אבל הדחה לא מהני וכן בכל דבר שיש בו לחות דמכח הלחות אדרבה נדבק בהם השמנונית ואם חתך בו לפת (שקורין ריפין כ"כ הש"ך בשם מהרי"ל וא"ל דל"ד ריפין דה"ה מערין. ושאר לפתות וכ"מ מלשון רמ"א שכ' אבל חתך ירק משמע דוקא ירק אבל לין מילוק כין לפתות) די בהדחה ולא עוד אלא אפילו צנון שחתכו אחר הלפת שרי בהדחה לפי שטעם הלפת משונה ומבטל טעם הנפלט מסכין ודוקא לפת אבל אם חתך ירק או לחם לא מהני לחתוך אחריו צנון ואפילו לפת אין להתיר אלא אם כן שחותך תמיד בין כל חתיכה של צנון יחתוך לפת ובסכין של איסור יש להתיר דאפילו בחותך הלפת ואחר כך הצנון ואם נתערב הצנון אחר כך בתבשיל יש להתיר בדיעבד (מ"ה כלל ס"א ומנ"י שם ס"ק ל"ד):

י מדוכה שדכין בה זנגביל ושום וכיוצא בו מדברים החריפים שחתכו אותם בסכין של בשר הרי נעשה המדוכה של בשר דעל ידי דוחקא וחורפא בלע. ואסור לדוך בו דברים חריפים לאכלם בחלב כיון דלא שייך נותן טעם בר נותן טעם בחריף ובדיעבד צריך עיון ועיין לעיל סימן ד' **מט** ואם חתך דברים חריפים בסכין של חלב וחזר ודך אותם במדוכה זה

בינת אדם

המריפות הללון בולע לדעת הרא"ש כבדי נטילה ולהרשב"א בטולו, ולפ"ז אם היה הסכין מקומה יפה אעפ"י שהוא נ"י מותר לאכלו בכותח מטעם דהוי נותן טעם בר נ"ט והוכיחו כן מדגים שעלו בקערה דר"ל נתבשלו או נצלו ודומע דע"י ביטול או צלי מפליט ומבליע יותר מע"י חריפות דמותר מטעם דהוי נותן טעם בר נ"ט. אבל דעת ספר התרומה והרא"ש דדוקא נתבשלו מותר דהוי ג' נותן טעם אבל דגים שנצלו בקערה של בשר דאינו אלא ב' נ"ט אסור לאכלן בחלב ולפ"ז יש לומר שפיר דחריפות שעל ידי צלון דומה לנצלה ואסור לאכלן בכותח דב' נ"ט אסור אף בבו"ח. ודברי הש"ע נ"ע שפסק בסימן נ"ה דאפי' בנצלו מותר וכן פסק הרמ"א דעכ"פ בדיעבד מותר אפי' לדידן וא"כ פשיטא דע"י חריפות צלון מותר וכסימן נ"ו פסק לצלון שחתכו בסכין של בשר נ"י אפי' היה מקומה אסור לאכלו בכותח, ומטעם קושיא זו פסק הפ"ח באמת שאם היה מקומה אף שהיה נ"י מותר לאכלו בכותח וגם הכו"פ כתב דבמקום שיש עוד לד להקל יש לסמוך על הפ"ח:

אבל אם חתכו בסכין של איסור נ"י אע"פ שהוא מקומה כיון דלא שייך בו נ"ט בר נ"ט דעל כל פנים דוחקא דסכינא והחריפות מפליט ומבליע ואף דהרא"ש בבל"ה בדף נ"ה כתב דאינו מפליט כלל ומתיר לחתוך בסכין של איסור אם הוא מקומה יפה בעלה דעתו נגד כל הנך פוסקים:

עוד המתיר הרמ"א בדברים החריפים דאפי' אם חתכו אותם בסכין שאינו נ"י מקומה אסור מטעם דמורפיה מחליא ליה לשבח כדמליגו גבי חלתית בסימן קי"ד סעיף י'. ואפי' לענין נותן טעם בר נותן טעם כגון סכין של בשר שחתך בו לצון וכן תבלין שדנו אותם במדוכה של בשר ס"ל ב' חומרות דמשוי ליה לשבח וכולא גוף הבשר אבל דעת המחבר נ"ל דס"ל דאע"ג דלענין איסור מתמיריס בכל דבר חריף כמו גבי חלתית דתמיריג משויה ליה לשבח כמו שכתב בהליה בסי' ק"ג סעיף ו' ובסי' קי"ד סעיף ג' מ"מ לענין בב"ח דעתו להקל דב' חומרות לא מתמיריגן, ולכן כתב בסי' ל"ו סעיף ג' דתבלין שנדוכו במדוכן ב"י דוקא. וכזה משולק ממיהת האחרונים מסי' ק"ג דבשלמא באיסור לל"ש נ"ט בר נ"ט מתמיריגן לומר דהבל הוי חריף אבל בבו"ח דהוי נ"ט בר נ"ט לא מתמיריגן כולי האי לומר ג"כ מחליא ליה לשבח דאפי' אם הוא לשבח אינו אלא נותן טעם בר נ"ט וצטרך לומר ג"כ דעדיף מנותן טעם בר נ"ט כולי האי לא מתמיריגן. עוד כתב בש"ע שם סעיף ב' דפירות חמוצים דינם שוה לחתך בו לצון. אבל הט"ז שם כתב בשם הת"ה שכתב בשם איסור והיתר דתפוחים וחמוצים לא מקרי דבר חריף וכתב הט"ז דבמקום הפסד יש לסמוך על זה. עוד כתב הט"ז שם בס"ק י"ח וכעין זה כתב הש"ך שם בדין מי לימונים כיון שאינם חריפים כמו לצון לא מחליא ליה לשבח אלא מה שבלוע בדופני הסכין:

ולפ"ז כיון שעיקרו רוחות דשאווי עכ"פ לא חריפי יותר מתפוחים חמוצים י"ל אפי' לדעת רמ"א דאפי' לענין נותן טעם בר נ"ט ואינו נ"י מתמיריס בדברים החריפים היינו דוקא דברים החריפים המוכרים בש"ע אבל פירות החמוצים כיון שאינם חריפים כ"כ עכ"פ יש לסמוך על דעת המחבר דדוקא בן יומו או סכין של בשר ואינו נ"י יש להתיר בפשיטות ומכ"ש לדעת רוב הפוסקים דלשונים דאפי' מבל"י ומקומה מותר בנ"מ דהוי נ"ט בר נ"ט וכמו שכתב הפ"ח וכו"פ וא"כ יש לסמוך עליהם באינו נ"י בדברים חריפים דתפוחים חמוצים. ועיין בתבורי נ"א על מ"ח בהל' פסח סי' ט' שבזה יישבתי דברי הרמ"א בסימן תמ"ז בקיצור ס"ק כ"ח ואפשר דבמקום הפסד וסעודת מצוה ג"כ יש להתיר אפי' בב"י

בסכין של בשר ובסכין של איסור שאינו נ"י:

ועוד אני אומר דלפענ"ד כלי (האק מעסער) שחתכו בו בשר עם בצלים אינו בלוע מבשר כלל שהרי לא חתכו בו מעולם בשר רותח ואינו בלוע מבשר אלא מה שבלוע מבשר ובצלים שחתכו בו וכבר כ' הרשב"א בתשובה הביאו הב"י בסקי' ל"ו וז"ל מכתשת חולבת שהמכתשת אינו נ"י ולא אחרו משום תבלין שמשימין בציליס לחבלין שנתערב עם הציליס דבר מועט הוא ואין כ"כ חריפות בהם להחזיר לשבח פליטת המכתשת עכ"ל. וה"נ אין כח בבצליס המעטים שנתערבו עם הבשר להבליע בכלי (האק מעסער) טעם הבשר אך י"ל כיון שאחתכו הבצליס בסכין של בשר אז אינו מבשר שנבלע בסכין ובכשיו נבלע טעם זה בהאק מעסער והתרכתי בזידון זה בתבורי נ"א בהל' פסח ע"ש:

הרי נבלע בו בשר וחלב וצריך להגעילו וכן הדין במדוך של נכרים במקום שדוכין בו דברים חריפים הנזתכין בסכין של איסור (מ"ה סי' מנ"א בנמ"א מ"ק ל"א. ועיין בנמנ"י כלל ס"א וא"ר בסי' מנ"א דזמנגיל מקרי חריף כדעת רמ"א בנמ"ה ולא כש"ך ס"ק י"ז):

יא ריב איזון שגוררין בו חריין שנחתך בסכין של בשר אסור לגרור בו גבינה ודינו כדין מדוכה אך בזה אפילו לחם אסור לגרר עליו לאכול עם חלב דאי אפשר לנקותו יפה והא דאמרינן דאגב חורפא בלע היינו כשיש גם כן דוחקא אבל בלא דוחקא לא בלע ולא מפליט ולכן אם גררו חריין על קערה חולבת נקיה אפילו אם היא בת יומה מותר לאכול החריין עם בשר (ט"ז ס"ק ג'):

יב דין דבר חריף שבישל בקדרה ותחב בו כף חולבת מבואר בכלל מ"ח סימן ט"ז (עיין לקמן בכלל נ"ה ס"ס ב' מ"ש בשם מ"י):

כלל נ דין פת שאפה עם בשר או גבינה (סי' נ"ו):

א אין לאפות שום פת עם (פלאדן) של גבינה או פשטידא של בשר בתנור אחד אפילו פי התנור פתוח (לפי היה סתום מבואר בכלל ס"ג) ואפילו התנור רחב ואינו משופע דחיישינן שמא יזוב מהם אל הפת ואפילו הם במחבת נהגו להחמיר לכתחלה ונהגו לשום אותם בפי התנור וכל שכן דאסור להעמיד קדרה עם החלב לבשל דטבע החלב להעלות רתיחה לחרץ. ואם זב מן הפשטידא (והפלאדן) לחרץ דינו כאילו נילוש עמו ויתבאר בסמוך. ובדיעבד אם אין התנור משופע או שהפת עומד למעלה מהפשטידא לא מחזקינן איסור שמא זב דאפילו אם תמצא לומר דזב שמא לא הגיע לתחת הפת והוי ספק ספיקא אבל אם ראינו שזב מפשטידא לחרץ אף על פי שהפת רחוק מהפשטידא אסור דהא קיימא לן דמספקא לן אם מפעפע בכל הכלי כדלעיל כלל מ"ה ואם כן אין כאן אלא ספק אחד. ואם התנור משופע מסתמא זב תחת הפת עצמו (ש"ך שם) ובהפסד מרובה נראה לי אם לא זב תחת הפת ממש יש לסמוך להתיר הפת דהוי נותן טעם בר נותן טעם השומן בתנור והתנור בפת ואם כן על כל פנים אין לדמותו לנלוש עם החלב ומותר לאכול הפת על כל פנים במלח (עי' כו"פ):

ב ואם זב חלב או שומן בתנור ואחר כך העמיד על אותו מקום קדרה של בשר או חלב הקדרה אסורה דאף על פי שנבלע בתנור מכל מקום ידוע שהשמנונית של בשר או חלב עדיין נשאר בעין והמאכל שבקדרה אם יש בו ס' נגד השמנונית מותר ואם נתן על אותו מקום לחם דינו כנילוש עמו, אבל אם אפה (פלאדן) בתנור בלא מחבת והוא הדין קיכלך שנלושו בחמאה או בשומן ידוע שלא נשאר בתנור שמנונית בעין אלא שנבלע בתנור ואז גם הקדירה מותר דכיון שכבר נבלע בתוכו ואין שם ממשות שומן או חלב בתנור הוי כשתי קדרות הנוגעות זו בזו ומותר (ט"ז ס"ק ג'):

ג אין לשין עיסה בחלב או בשומן אפילו לאכלו לבדו גזרה שמא יאכלנו עם הפוכו ואם לש אסור לאכלו אפילו במלח ואפילו אם נתפרסם בעיר שכל הלחם נילוש בחלב מכל מקום אסור משום אורחים הבאים לשם (פ"ה) ואם היה דבר מועט כדי אכילה פעם אחת או

בינת אדם

כלחמי שבת שאוכלין באותו יום או ששינה צורת הפת שתהא ניכרת שלא יאכל בה בשר מותר די"א דסימן מהני (הגהת ש"ך סימן ל"ה) ודוקא פת שעומד לאכול עם בשר ועם חלב אבל מה שאין דרך לאכלו רק לקינוח או עם משקה מותר ולא חיישינן שיאכלנו אחר שאכל בשר או גבינה דכולי האי לא חיישינן (פ"מ):

ד ודוקא שהיה בו כל כך חלב שאין בעיסה ס' כנגדו אבל אם אין בו רק מעט חלב עד שיש בעיסה ס' כנגדו מותר לאכלו לבדו או עם חלב ולא גזרינן שמא יבא לאכלו עם בשר (סימן ל"ז) ונראה לי דאם אינו יודע אם יש בו טעם חלב מותר לטעמו ואם אין בו טעם חלב מותר לאכלו לבד: נ

ה במקום הפסד מרובה יש לסמוך להורות בפת שזב תחתיו חלב או שומן אז יחלק הפת לבתים הרבה לכל בעל הבית ככר אחד דמאי שנא מאופה תחלה דבר מועט דמותר והוא הדין עכשיו שמחלק לכל אחד דבר מועט ועוד אפשר להקל שיעשה גם כן סימן בכל ככר וככר דהיינו אם זב תחתיו שומן יתחוב בכל ככר עצם לסימן ואם זב חלב אזי ימשוח מלמעלה בגבינה וכיון שעושה ב' דברים יש להתיר וכן הורה הרב מהר"ש הזקן מ"ץ דק"ק ווילנא **נא** ודוקא בזב תחתיו אבל לכתחלה לא יסמוך על זה כיון שהוא מפורש בגמרא:

בינת אדם

ג (סט) **בכו"פ** סימן ל"ז מביא ראיה דלא מהני טעימה לפת שלם בחלב דאל"כ למה אסרה רבה ה"ל למטעמיה, ומ"ל דבאמת טעם והוי ליה טעם חלב דא"ב מאי פריך ממנור מר' ומשיקיע מומר ומאי קושיא כיון שיש בו טעם היתר יועיל לו הסקה. וי"ל דודאי הא דאסר רבה ר"ל עד שיטעום, אלא משום דאמר אסרה לעולם פרש"י אף לאחר שהוסק המנור וס"ל לעולם צריך לטעום אם יש טעם וע"ז פריך מברייתא משיקיע מומר ר"ל דא"ל טעימה וא"כ אין מילוק בין טעימה ובין מש"כ מהרי"ט דאם יש בו ס' מומר ולפ"ז י"ל דמומר לאכול אפי' עם בשר דמ"ש מחלב שבפל למיס בסימן ל"ט ספרי' ו' אך הוסיל ויצא מפה כו"פ נ"ל בעין פשר ועיין בתו"ה כלל ל"ע סימן י"ח שכ' להדיא וז"ל והא דאם טע כל הפת אסור היינו כשאין שם ס' כו' דלא גרע מאילו נתבשל. עוד י"ל דבודאי אם טע התנור או לש העיסה לכתחלה אפי' בדבר מועט וכונתו לבטל החלב כדי לאכול עם בשר ודאי אסור לעולם כדין מבטל איסור לכתחלה אבל אם בדיעבד שזב שומן מתחת הפת או בשומנ מומר ודאי אם יש בו ס' בכל ככר כמש"כ בתו"ה שם מומר:

נא (ע) **כתב** כו"פ בשם אבי אמו שמומר לחלב לבתים הרבה וק' דא"כ למה אסרה רבה ה"ל לומר שיחלק לבתים ובהירצה שהרב ר' שמעון זקן מ"ץ דק"ק ווילנא הורה בשומן שזב תחת הפת בתנור שישימו בכל ככר עצם כדי שיהיה להיכר שהיא של בשר ומחלקו עליו חכמי העיר ואבי מ' מהס מחמת קושיא הנ"ל, ובעצמו מצאתי בהגהת ש"ד סימן ל"ה וז"ל אמר לנו הרמ"ם בשאופין קושטיל או קוללא עם מולייתא דלכתחלה יש לעשות סימן כפי מה שהם המולייתא אם הם של בשר ישימו עליו קצת עצמות ואם הוא של חלב ישימו עליו קצת גבינה דהוי כעין תורת לפי פירוש מ' דפירש כעין תורת סימן עכ"ל. ועיין בד"מ פי' ל"ו בשם מו"ה ולפ"ז ע"כ הא דכתב הרמב"ם שיעשה צורת הפת לאו דוקא אלא ה"ה כל סימן ולפ"ז י"ל שפיר דאף לאחר אפיה מהני סימן וג"ל דה"ה לפ"ז דמהני אם יכתוב עליו בשר או חלב שהרי ביומא ד' נ"ה מ' שמה שהיו כותבין על הטופרות חדתין ועתיקין היה לסימן ואפשר אם נלרף יחד שימכור לכל בע"ה ככר מ' ויעשה בכל סימן בעצם או בגבינה וא"כ אף שהכו"פ כתב דצריך עוד לד להקל נ"ל דעכ"פ בשניהן יחד מותר בהפ"מ. ואל"ל דא"כ למה אסרה רבה בגמרא י"ל דבאמת ה"ק אסרה עד שיעשה תיקון ודוגמתו מצינו בחולין קי"ל ע"ב רש"י ד"ה הלי דכתב ומותר דקאמר כגון שטעמו כו' ושם בגמרא קערה שחלב כו' אסור כו' והיינו עד שיטעום קפילא דלאיתא שם בגמרא ובמגות דף י"ו ע"ב אמר רב זר שקמן יחזור ופריך והתנן פסול מאי פסול עד שיחזור הגם די"ל דהתם ברייתא והכא מימרא. ויותר נ"ל לתרץ דבודאי אם יעשה כן לכתחלה דטע התנור בחליה או שלש עיסה בחלב כדי לאכול עם בשר או חלב אפי' מתן רק דבר מועט דהוי מבטל איסור לכתחלה בודאי לא מהני שום תיקון להתיר, דכיון דלכבר נאסר מתחלה דומה למה שכתבתי לעיל סימן מ"ה בשם הגהת ש"ד במלח בכלי שע"מ דאסור מיד כולו אבל אם בדיעבד זב תחת הפת אעפ"י דלכתחלה אסור לבעמיד בתנור אחד דבר שיש לתוש שמא יזוב כדאיתא בש"ע סימן ל"ז הייט לכתחלה אבל בדיעבד מותר, כמש"כ הש"ך סימן ל"ז סק"ב דבלא רהה שזב מותר מטעם ס"ס שמא לא זב ואת"ל דזב שמא לא זב תחת הפת. ולכאורה י"ל דגם זה אסור מדינא וא"כ ק' דאפי' לא זב כיון שעבר על תקנת חז"ל יהיה אסור אפילו בדיעבד שהרי בחולין קי"ב בעי מהו לאוסי כדא דמלחא גבי כדא דכמכא ת"ל אסור דאלא מאי מותר ומוכח שם ברש"י אפי' אם יש לתוש

ו התנור שזב תחתיו שומן או חלב צריך היסק כדין עד שילכו הגחלים על פני כולו ועד שיתלבן:

ז ודוקא בפת וכיוצא בו שעיקר חיות אדם תלוי בו גזרינן (פי' כלל נ"ג סי' ה') אבל מדוכה של בשר שדכו בו בשמים או שהמדוכה אינו לא של בשר וחלב ודכו בו עם בשר מותר לאכול עם אותו מין ולא גזרינן גזירות מה שלא נמצא בש"ס (פ"מ ומנ"י בפ"מ כלל ס' דלא כט"ז):

ח דין דגים שאפה עם בשר בתנור אחד עיין כלל ס"ט סימן א':

בינת אדם

שיפול לתוכו רק מעט וזה דומה למלחא שלא יהיה המיקור ניכר, נ"ל דהתם לא קאמר וא"ס הנים אסור וכן העמיקו כל הפוסקים בפי' נ"ה אין נותנין משמע לכתחלה אבל על דיעבד היכא דלא חזינן ריעותא לא גזרו חז"ל משא"כ בלאן לשין עיסה גזרו דאם לא כל הפת אסור כדאיתא בגמרא להדיא וא"כ ה"נ לא מצינו שפקנו חז"ל דאם הנים חלב עם פת שיהיה אסור בדיעבד וא"כ לא קבלו חז"ל וא"כ מצד מקנת חז"ל אין לקבלו אלא שיש לתוש שמא יאכל עם חלב י"ל שפיר דמהני סימן, וכ"ז בזב אבל אם לש בו עיסה בחלב לא מהני שום תיקון ולכן אסר רבה כל הפת אפי' בחלבא ולא מהני שום תיקון, ושאני ההוא דש"ד שהבאתי שעשה הסימן קודם האפי' וא"כ עשה כתיקון חז"ל:

פרק

יג. אמנם לדעת הרמב"ם ז"ל [לפי הנוסחא הנ"ל] אינו אלא לאכילה בלבד ואינו אסור בהנאה כלל, ולפי זה אין לנו לחוש לדעתו, אבל לדעת הרא"ש ז"ל [ס"ק ד'] אסור בהנאה, ולדעת הרמב"ן ז"ל [ס"ק ה'] אסור לאכילה ומותר בהנאה, ולדעת הרשב"ם ז"ל [ס"ק ו'] אסור לאכילה ומותר בהנאה אם לא נתבשל בו דבר אחר, ולדעת הרשב"א ז"ל [ס"ק ז'] אסור לאכילה ומותר בהנאה אם לא נתבשל בו דבר אחר, ולדעת הרא"ם ז"ל [ס"ק ח'] אסור לאכילה ומותר בהנאה אם לא נתבשל בו דבר אחר, ולדעת הרמ"ה ז"ל [ס"ק ט'] אסור לאכילה ומותר בהנאה אם לא נתבשל בו דבר אחר, ולדעת הרא"ה ז"ל [ס"ק י'] אסור לאכילה ומותר בהנאה אם לא נתבשל בו דבר אחר, ולדעת הרמב"ן ז"ל [ס"ק יא'] אסור לאכילה ומותר בהנאה אם לא נתבשל בו דבר אחר, ולדעת הרשב"ם ז"ל [ס"ק יב'] אסור לאכילה ומותר בהנאה אם לא נתבשל בו דבר אחר, ולדעת הרא"ם ז"ל [ס"ק יג'] אסור לאכילה ומותר בהנאה אם לא נתבשל בו דבר אחר, ולדעת הרמ"ה ז"ל [ס"ק יד'] אסור לאכילה ומותר בהנאה אם לא נתבשל בו דבר אחר, ולדעת הרא"ה ז"ל [ס"ק טו'] אסור לאכילה ומותר בהנאה אם לא נתבשל בו דבר אחר, ולדעת הרמב"ן ז"ל [ס"ק טז'] אסור לאכילה ומותר בהנאה אם לא נתבשל בו דבר אחר, ולדעת הרשב"ם ז"ל [ס"ק יז'] אסור לאכילה ומותר בהנאה אם לא נתבשל בו דבר אחר, ולדעת הרא"ם ז"ל [ס"ק יח'] אסור לאכילה ומותר בהנאה אם לא נתבשל בו דבר אחר, ולדעת הרמ"ה ז"ל [ס"ק יט'] אסור לאכילה ומותר בהנאה אם לא נתבשל בו דבר אחר, ולדעת הרא"ה ז"ל [ס"ק כ'] אסור לאכילה ומותר בהנאה אם לא נתבשל בו דבר אחר, ולדעת הרמב"ן ז"ל [ס"ק כא'] אסור לאכילה ומותר בהנאה אם לא נתבשל בו דבר אחר, ולדעת הרשב"ם ז"ל [ס"ק כב'] אסור לאכילה ומותר בהנאה אם לא נתבשל בו דבר אחר, ולדעת הרא"ם ז"ל [ס"ק כג'] אסור לאכילה ומותר בהנאה אם לא נתבשל בו דבר אחר, ולדעת הרמ"ה ז"ל [ס"ק כד'] אסור לאכילה ומותר בהנאה אם לא נתבשל בו דבר אחר, ולדעת הרא"ה ז"ל [ס"ק כה'] אסור לאכילה ומותר בהנאה אם לא נתבשל בו דבר אחר, ולדעת הרמב"ן ז"ל [ס"ק כו'] אסור לאכילה ומותר בהנאה אם לא נתבשל בו דבר אחר, ולדעת הרשב"ם ז"ל [ס"ק כז'] אסור לאכילה ומותר בהנאה אם לא נתבשל בו דבר אחר, ולדעת הרא"ם ז"ל [ס"ק כח'] אסור לאכילה ומותר בהנאה אם לא נתבשל בו דבר אחר, ולדעת הרמ"ה ז"ל [ס"ק כט'] אסור לאכילה ומותר בהנאה אם לא נתבשל בו דבר אחר, ולדעת הרא"ה ז"ל [ס"ק ל'] אסור לאכילה ומותר בהנאה אם לא נתבשל בו דבר אחר, ולדעת הרמב"ן ז"ל [ס"ק לא'] אסור לאכילה ומותר בהנאה אם לא נתבשל בו דבר אחר, ולדעת הרשב"ם ז"ל [ס"ק לב'] אסור לאכילה ומותר בהנאה אם לא נתבשל בו דבר אחר, ולדעת הרא"ם ז"ל [ס"ק לג'] אסור לאכילה ומותר בהנאה אם לא נתבשל בו דבר אחר, ולדעת הרמ"ה ז"ל [ס"ק לד'] אסור לאכילה ומותר בהנאה אם לא נתבשל בו דבר אחר, ולדעת הרא"ה ז"ל [ס"ק לה'] אסור לאכילה ומותר בהנאה אם לא נתבשל בו דבר אחר, ולדעת הרמב"ן ז"ל [ס"ק לו'] אסור לאכילה ומותר בהנאה אם לא נתבשל בו דבר אחר, ולדעת הרשב"ם ז"ל [ס"ק לז'] אסור לאכילה ומותר בהנאה אם לא נתבשל בו דבר אחר, ולדעת הרא"ם ז"ל [ס"ק לח'] אסור לאכילה ומותר בהנאה אם לא נתבשל בו דבר אחר, ולדעת הרמ"ה ז"ל [ס"ק לט'] אסור לאכילה ומותר בהנאה אם לא נתבשל בו דבר אחר, ולדעת הרא"ה ז"ל [ס"ק מ'] אסור לאכילה ומותר בהנאה אם לא נתבשל בו דבר אחר, ולדעת הרמב"ן ז"ל [ס"ק מא'] אסור לאכילה ומותר בהנאה אם לא נתבשל בו דבר אחר, ולדעת הרשב"ם ז"ל [ס"ק מב'] אסור לאכילה ומותר בהנאה אם לא נתבשל בו דבר אחר, ולדעת הרא"ם ז"ל [ס"ק מג'] אסור לאכילה ומותר בהנאה אם לא נתבשל בו דבר אחר, ולדעת הרמ"ה ז"ל [ס"ק מד'] אסור לאכילה ומותר בהנאה אם לא נתבשל בו דבר אחר, ולדעת הרא"ה ז"ל [ס"ק מה'] אסור לאכילה ומותר בהנאה אם לא נתבשל בו דבר אחר, ולדעת הרמב"ן ז"ל [ס"ק מו'] אסור לאכילה ומותר בהנאה אם לא נתבשל בו דבר אחר, ולדעת הרשב"ם ז"ל [ס"ק מז'] אסור לאכילה ומותר בהנאה אם לא נתבשל בו דבר אחר, ולדעת הרא"ם ז"ל [ס"ק מח'] אסור לאכילה ומותר בהנאה אם לא נתבשל בו דבר אחר, ולדעת הרמ"ה ז"ל [ס"ק מט'] אסור לאכילה ומותר בהנאה אם לא נתבשל בו דבר אחר, ולדעת הרא"ה ז"ל [ס"ק נ'] אסור לאכילה ומותר בהנאה אם לא נתבשל בו דבר אחר, ולדעת הרמב"ן ז"ל [ס"ק נא'] אסור לאכילה ומותר בהנאה אם לא נתבשל בו דבר אחר, ולדעת הרשב"ם ז"ל [ס"ק נב'] אסור לאכילה ומותר בהנאה אם לא נתבשל בו דבר אחר, ולדעת הרא"ם ז"ל [ס"ק נג'] אסור לאכילה ומותר בהנאה אם לא נתבשל בו דבר אחר, ולדעת הרמ"ה ז"ל [ס"ק נד'] אסור לאכילה ומותר בהנאה אם לא נתבשל בו דבר אחר, ולדעת הרא"ה ז"ל [ס"ק נה'] אסור לאכילה ומותר בהנאה אם לא נתבשל בו דבר אחר, ולדעת הרמב"ן ז"ל [ס"ק נו'] אסור לאכילה ומותר בהנאה אם לא נתבשל בו דבר אחר, ולדעת הרשב"ם ז"ל [ס"ק נז'] אסור לאכילה ומותר בהנאה אם לא נתבשל בו דבר אחר, ולדעת הרא"ם ז"ל [ס"ק נח'] אסור לאכילה ומותר בהנאה אם לא נתבשל בו דבר אחר, ולדעת הרמ"ה ז"ל [ס"ק נט'] אסור לאכילה ומותר בהנאה אם לא נתבשל בו דבר אחר, ולדעת הרא"ה ז"ל [ס"ק ס'] אסור לאכילה ומותר בהנאה אם לא נתבשל בו דבר אחר, ולדעת הרמב"ן ז"ל [ס"ק סא'] אסור לאכילה ומותר בהנאה אם לא נתבשל בו דבר אחר, ולדעת הרשב"ם ז"ל [ס"ק סב'] אסור לאכילה ומותר בהנאה אם לא נתבשל בו דבר אחר, ולדעת הרא"ם ז"ל [ס"ק סג'] אסור לאכילה ומותר בהנאה אם לא נתבשל בו דבר אחר, ולדעת הרמ"ה ז"ל [ס"ק סד'] אסור לאכילה ומותר בהנאה אם לא נתבשל בו דבר אחר, ולדעת הרא"ה ז"ל [ס"ק סה'] אסור לאכילה ומותר בהנאה אם לא נתבשל בו דבר אחר, ולדעת הרמב"ן ז"ל [ס"ק סו'] אסור לאכילה ומותר בהנאה אם לא נתבשל בו דבר אחר, ולדעת הרשב"ם ז"ל [ס"ק סז'] אסור לאכילה ומותר בהנאה אם לא נתבשל בו דבר אחר, ולדעת הרא"ם ז"ל [ס"ק סח'] אסור לאכילה ומותר בהנאה אם לא נתבשל בו דבר אחר, ולדעת הרמ"ה ז"ל [ס"ק סט'] אסור לאכילה ומותר בהנאה אם לא נתבשל בו דבר אחר, ולדעת הרא"ה ז"ל [ס"ק ע'] אסור לאכילה ומותר בהנאה אם לא נתבשל בו דבר אחר, ולדעת הרמב"ן ז"ל [ס"ק עא'] אסור לאכילה ומותר בהנאה אם לא נתבשל בו דבר אחר, ולדעת הרשב"ם ז"ל [ס"ק עב'] אסור לאכילה ומותר בהנאה אם לא נתבשל בו דבר אחר, ולדעת הרא"ם ז"ל [ס"ק עג'] אסור לאכילה ומותר בהנאה אם לא נתבשל בו דבר אחר, ולדעת הרמ"ה ז"ל [ס"ק עד'] אסור לאכילה ומותר בהנאה אם לא נתבשל בו דבר אחר, ולדעת הרא"ה ז"ל [ס"ק עה'] אסור לאכילה ומותר בהנאה אם לא נתבשל בו דבר אחר, ולדעת הרמב"ן ז"ל [ס"ק עו'] אסור לאכילה ומותר בהנאה אם לא נתבשל בו דבר אחר, ולדעת הרשב"ם ז"ל [ס"ק עז'] אסור לאכילה ומותר בהנאה אם לא נתבשל בו דבר אחר, ולדעת הרא"ם ז"ל [ס"ק עח'] אסור לאכילה ומותר בהנאה אם לא נתבשל בו דבר אחר, ולדעת הרמ"ה ז"ל [ס"ק עט'] אסור לאכילה ומותר בהנאה אם לא נתבשל בו דבר אחר, ולדעת הרא"ה ז"ל [ס"ק פ'] אסור לאכילה ומותר בהנאה אם לא נתבשל בו דבר אחר, ולדעת הרמב"ן ז"ל [ס"ק פא'] אסור לאכילה ומותר בהנאה אם לא נתבשל בו דבר אחר, ולדעת הרשב"ם ז"ל [ס"ק פב'] אסור לאכילה ומותר בהנאה אם לא נתבשל בו דבר אחר, ולדעת הרא"ם ז"ל [ס"ק פג'] אסור לאכילה ומותר בהנאה אם לא נתבשל בו דבר אחר, ולדעת הרמ"ה ז"ל [ס"ק פד'] אסור לאכילה ומותר בהנאה אם לא נתבשל בו דבר אחר, ולדעת הרא"ה ז"ל [ס"ק פה'] אסור לאכילה ומותר בהנאה אם לא נתבשל בו דבר אחר, ולדעת הרמב"ן ז"ל [ס"ק פו'] אסור לאכילה ומותר בהנאה אם לא נתבשל בו דבר אחר, ולדעת הרשב"ם ז"ל [ס"ק פז'] אסור לאכילה ומותר בהנאה אם לא נתבשל בו דבר אחר, ולדעת הרא"ם ז"ל [ס"ק פח'] אסור לאכילה ומותר בהנאה אם לא נתבשל בו דבר אחר, ולדעת הרמ"ה ז"ל [ס"ק פט'] אסור לאכילה ומותר בהנאה אם לא נתבשל בו דבר אחר, ולדעת הרא"ה ז"ל [ס"ק צ'] אסור לאכילה ומותר בהנאה אם לא נתבשל בו דבר אחר, ולדעת הרמב"ן ז"ל [ס"ק צא'] אסור לאכילה ומותר בהנאה אם לא נתבשל בו דבר אחר, ולדעת הרשב"ם ז"ל [ס"ק צב'] אסור לאכילה ומותר בהנאה אם לא נתבשל בו דבר אחר, ולדעת הרא"ם ז"ל [ס"ק צג'] אסור לאכילה ומותר בהנאה אם לא נתבשל בו דבר אחר, ולדעת הרמ"ה ז"ל [ס"ק צד'] אסור לאכילה ומותר בהנאה אם לא נתבשל בו דבר אחר, ולדעת הרא"ה ז"ל [ס"ק צה'] אסור לאכילה ומותר בהנאה אם לא נתבשל בו דבר אחר, ולדעת הרמב"ן ז"ל [ס"ק צו'] אסור לאכילה ומותר בהנאה אם לא נתבשל בו דבר אחר, ולדעת הרשב"ם ז"ל [ס"ק צז'] אסור לאכילה ומותר בהנאה אם לא נתבשל בו דבר אחר, ולדעת הרא"ם ז"ל [ס"ק צח'] אסור לאכילה ומותר בהנאה אם לא נתבשל בו דבר אחר, ולדעת הרמ"ה ז"ל [ס"ק צט'] אסור לאכילה ומותר בהנאה אם לא נתבשל בו דבר אחר, ולדעת הרא"ה ז"ל [ס"ק ק'] אסור לאכילה ומותר בהנאה אם לא נתבשל בו דבר אחר, ולדעת הרמב"ן ז"ל [ס"ק קא'] אסור לאכילה ומותר בהנאה אם לא נתבשל בו דבר אחר, ולדעת הרשב"ם ז"ל [ס"ק קב'] אסור לאכילה ומותר בהנאה אם לא נתבשל בו דבר אחר, ולדעת הרא"ם ז"ל [ס"ק קג'] אסור לאכילה ומותר בהנאה אם לא נתבשל בו דבר אחר, ולדעת הרמ"ה ז"ל [ס"ק קד'] אסור לאכילה ומותר בהנאה אם לא נתבשל בו דבר אחר, ולדעת הרא"ה ז"ל [ס"ק קה'] אסור לאכילה ומותר בהנאה אם לא נתבשל בו דבר אחר, ולדעת הרמב"ן ז"ל [ס"ק קו'] אסור לאכילה ומותר בהנאה אם לא נתבשל בו דבר אחר, ולדעת הרשב"ם ז"ל [ס"ק קז'] אסור לאכילה ומותר בהנאה אם לא נתבשל בו דבר אחר, ולדעת הרא"ם ז"ל [ס"ק קח'] אסור לאכילה ומותר בהנאה אם לא נתבשל בו דבר אחר, ולדעת הרמ"ה ז"ל [ס"ק קט'] אסור לאכילה ומותר בהנאה אם לא נתבשל בו דבר אחר, ולדעת הרא"ה ז"ל [ס"ק קי'] אסור לאכילה ומותר בהנאה אם לא נתבשל בו דבר אחר, ולדעת הרמב"ן ז"ל [ס"ק קיא'] אסור לאכילה ומותר בהנאה אם לא נתבשל בו דבר אחר, ולדעת הרשב"ם ז"ל [ס"ק קיב'] אסור לאכילה ומותר בהנאה אם לא נתבשל בו דבר אחר, ולדעת הרא"ם ז"ל [ס"ק קיג'] אסור לאכילה ומותר בהנאה אם לא נתבשל בו דבר אחר, ולדעת הרמ"ה ז"ל [ס"ק קיד'] אסור לאכילה ומותר בהנאה אם לא נתבשל בו דבר אחר, ולדעת הרא"ה ז"ל [ס"ק קטו'] אסור לאכילה ומותר בהנאה אם לא נתבשל בו דבר אחר, ולדעת הרמב"ן ז"ל [ס"ק קטז'] אסור לאכילה ומותר בהנאה אם לא נתבשל בו דבר אחר, ולדעת הרשב"ם ז"ל [ס"ק קטז'] אסור לאכילה ומותר בהנאה אם לא נתבשל בו דבר אחר, ולדעת הרא"ם ז"ל [ס"ק קטח'] אסור לאכילה ומותר בהנאה אם לא נתבשל בו דבר אחר, ולדעת הרמ"ה ז"ל [ס"ק קט'] אסור לאכילה ומותר בהנאה אם לא נתבשל בו דבר אחר, ולדעת הרא"ה ז"ל [ס"ק ר'] אסור לאכילה ומותר בהנאה אם לא נתבשל בו דבר אחר, ולדעת הרמב"ן ז"ל [ס"ק רא'] אסור לאכילה ומותר בהנאה אם לא נתבשל בו דבר אחר, ולדעת הרשב"ם ז"ל [ס"ק רב'] אסור לאכילה ומותר בהנאה אם לא נתבשל בו דבר אחר, ולדעת הרא"ם ז"ל [ס"ק רג'] אסור לאכילה ומותר בהנאה אם לא נתבשל בו דבר אחר, ולדעת הרמ"ה ז"ל [ס"ק רד'] אסור לאכילה ומותר בהנאה אם לא נתבשל בו דבר אחר, ולדעת הרא"ה ז"ל [ס"ק רה'] אסור לאכילה ומותר בהנאה אם לא נתבשל בו דבר אחר, ולדעת הרמב"ן ז"ל [ס"ק רו'] אסור לאכילה ומותר בהנאה אם לא נתבשל בו דבר אחר, ולדעת הרשב"ם ז"ל [ס"ק רז'] אסור לאכילה ומותר בהנאה אם לא נתבשל בו דבר אחר, ולדעת הרא"ם ז"ל [ס"ק רח'] אסור לאכילה ומותר בהנאה אם לא נתבשל בו דבר אחר, ולדעת הרמ"ה ז"ל [ס"ק ר

כתירוץ הפמ"ג. ראשית כל, הב"י לא הזכיר מאומה מדבר חריף קצת, והזכיר רק את טעם הר"ן דקישות בעי גרידה כיון שהוא לח. ושנית, הפמ"ג יישב רק את הא דבעינן גרידה בקישואים למרות שהסכין מקונח, אך עדיין אינו מיושב אם אכן מיירי בסכין מקונח מפני מה הצריך השו"ע הדחה בחותך לפת. וכבר העיר כן על הפמ"ג בספר לב אריה עמ"ס חולין שם.

ובפרט יקשה, שהרי ד"ז דהדחת הלפת לא נזכר בגמ', ומקורו ברשב"א שביאר דהסוגיא מיירי בסכין שאינו מקונח ולכן נדחק לבאר דמש"כ בגמ' קולחי דליפתא שרי היינו ע"י הדחה. והר"ן ג"כ ביאר הסוגיא בסכין שאינו מקונח ומ"מ כתב דמסתימת הגמ' משמע דגם הדחה לא בעי [וצ"ע בטעמו], ואם השו"ע נכנס לדוחק דבעי הדחה ע"כ דהיה לו הכרח לזה מחמת דמיירי בסכין שאינו מקונח, וכן ביאר הגר"א בסקט"ו בד' השו"ע. אמנם דרכו של הגר"א לבאר את דברי השו"ע באופן הנאות לאותו סעיף מבלי לחוש לסתירות מדבריו במק"א וכדחזינן בדוכתי טובא, אבל אם נרצה להשוות את דברי השו"ע עם דבריו בס"א ונעמיד בסכין מקונח, אכתי יקשה מפני מה קישות בעי גרידה ולפת בעי הדחה.

ד. תירוץ הפמ"ג במשב"ז והלב אריה

והנה הפמ"ג צ"ו משב"ז סק"ג והלב אריה בחולין שם (שכתב את אותם דברים, ולא ראה שכבר קדמו בזה הפמ"ג), דייקו מלשון רש"י שכתב בזה"ל "ועוד דמשום חורפיה בלע טפי מדגים הרותחים, ואגב דוחקא דסכינא פליט סכינא ובלע צנון", דהדוחקא מפליטה את הבליעות מהסכין, והחריפות מבליעה את הבליעות לתוך האוכל [וכוונת רש"י דאגב דוחקא פליט סכינא, וממילא בלע הצנון ע"י חריפותו]. וכן שיטת רבינו שמשון שהובא בב"י ס"ס פ"ט דכתב דשרי לקנח סכין בשרי מהשמנונית שעליו בכדי לחתוך בו לחם שאוכלים עם גבינה (אך לא בכדי לחתוך בו גבינה), משום דהוי נ"ט בר נ"ט. והט"ז שם סק"ו כתב דא"צ לזה דדוקא בדבר חריף אמרינן דאגב דוחקא בולע, אבל רבינו שמשון כנראה סבר דדוחקא לבד עכ"פ מפליט ולכן נזקק לטעם דנ"ט בר נ"ט. [ויש להוסיף דכ"נ גם ד' משה"ב לרשב"א דף ע"ז ע"א (הו"ד בהגהות רעק"א לש"ך י' סק"ו) דכתב דמ"ד דסכין ששחט בה ורוצה לחתוך בה צונן סגי בקנוח ס"ל דאפילו אגב דוחקא דסכינא לא פלטה מידי. משמע דמ"ד דמצריך הדחה ס"ל דדוחקא מפליט ואינו מבליע (רק ס"ל דמהני הדחה לסכין בכדי שלא יפליט בחיתוך)].

וכתבו הפמ"ג והלב אריה דלשיטה זו דכל דוחקא מפליטה מהסכין ורבותא דדבר חריף הוא רק בהבלעה לתוך האוכל, מיושב שפיר הא דקישות בעי גרידה ולפת בעי הדחה, דאף שאינם חריפים מ"מ בעינן להדיח את פליטת הסכין או לגרדו היכי דא"א להדיחו.

אמנם ד"ז דדוחקא לבד מפליט, רבים פליגי ע"ז, דבראשונים מצינו לסה"ת (הובא בפמ"ג הנ"ל) שכתב דחריפות הצנון מפליט טעם הבלוע בסכין ונבלע בצנון, משמע דהחריפות מפליטה את הטעם, ולא הדוחקא. ובראב"ש הנ"ל כתוב להדיא דרק לטעם של שמנונית שעל הסכין

בעי הלפת הדחה, ומוכח דאינו מפליט ללא חריפות. גם מהרשב"א והר"ן שהקשו לפרש"י אמאי בעי גרירת הקישות אם הסכין מקונח, מוכח דלא סברו דדוחקא לבד מפליטה [וצ"ע לישב הרשב"א עם דבריו במשה"ב]. ובאחרונים מצינו לט"ז פ"ט סק"ו דס"ל דדוחקא ללא חריף אינו מפליט, וכן משמע מהש"ך צ"ו סקכ"ב דביאר טעמא דגרידה משום שמנונית בעין, וע"ע חכמ"א כלל מ"ט ס"ט, פר"ח סי' י' סק"ז, יד יהודה פיה"ק צ"ו סקל"ה.

שו"ר דהדברים מפורשים בשו"ע או"ח תמ"ז ס"ז דבוסר שדכין קודם פסח במדוכות מחומצות מותר לאכלו בפסח. וביאר המג"א סקל"ג דלשיטת השו"ע בוסר לא מקרי דבר חריף (דלא כמש"כ הט"ז שם), ומוכח דדוחקא בדבר שאינו חריף אינו מפליט כלום, שהרי את הבוסר הנידוך א"א להדיח (כמש"כ המג"א שם סקל"ד), וכ"כ להדיא הגר"ז שם סנ"ז והמשנ"ב שם סקפ"ב. ונמצא דלד' כל הני אחרונים בד' השו"ע דבר שאינו חריף אינו מפליט כלל ע"י דוחקא [ועיין שו"ת קנה בשם ח"א נ"ה אות ב']. וצ"ל דהשו"ע בצ"ו ס"ה מיירי דווקא במלוכלך וכמש"כ הגר"א שם, אבל אין זה כשיטת רש"י שפסק כמותה בס"א, וצע"ג.

סימן עד

גזירת פת חלבית בשאר מאכלים

צ"ז ס"א:

"אין לשין עיסה בחלב שמא יבוא לאכלה עם בשר, ואם לש כל הפת אסור אפילו לאכלה לבדה".

א. בגמ' פסחים ל"ו ע"א מבואר דאין לשין את העיסה בחלב ואם לש כל הפת אסורה מפני הרגל עבירה. ויש לבאר אם דינא דש"ס נוגע רק לפת או שמא הוא כולל גם שאר מאכלים שהדרך לעשותם פרווה. והנה הט"ז צ"ז סק"א כתב שמדוכה של בשמים שהיא פרווה שפעם אחת דכו בה שום עם שומן אווז, אסור לדוך בה עוד בשמים אפילו עבור בשרי עד שיגעילנה שמא יבוא לאכול בחלב, וגם בדיעבד אסור דומיא דפת חלבית. והאחרונים חלקו עליו, וכתב הפר"ח שם סק"א בזה"ל "דשאני הכא דסתם לחם עשוי לאכול עם בשר ועם חלב ואין דרך לייחד לחם לחלב לבדו ולחם לבשר לבדו, ולפיכך יש לגזור שמא יבוא לאכלה עם בשר. אבל דברים אחרים כגון מדוכה וכיוצא שיש מהם מיוחדים לבשר ומהם מיוחדים לחלב, וכן כשדכין התבלין דכין התבלין שרוצין לאכול עם בשר במדוכה של בשר והתבלין שרוצין לאכול עם חלב דכין במדוכה של חלב לבדו, [לפיכך] אעפ"י שהוא מתחילה לא ייחדה לא לבשר ולא לחלב אלא היתה מיוחדת לבשמים לבד, מ"מ כשחוזר ומיחדה לבשר לבד מיזהר זהיר בה" עכ"ל. משמע דגם הפר"ח מודה לט"ז דגם שאר דברים הם בכלל הגזירה, ומה שחלק על

ד"ר אסרוהו, ולדי החכמ"א ועדותו"ש ס"ל היו אסורים, ולדי החכמ"א ועדותו"ש ס"ל דוקא בפת הימה הגדולה, אלא ע"כ דגם פת כיסנין היא בכלל האיסור. ומ"מ בספר בני השלחן ציין ס"א בביאורים ד"ה אין לעיין.

ומכל הנ"ל נראה דגם הנהפארת שכתב דצדקו דברי הפר"ח הוא הרוגלות דליכא רק מדוכה אחת שרסין בה רק פרווה, ונצדקו דברי הפר"ח הוא הרוגלות שאחו מאכל קיים גם בהאפן חלבי, אין בזה משום מכשול ולא דמי לפת.

אלא דלכאורה גם בשאר מלי מצינו איסור ולא רק בפת, בפת דבשו"ת צמח צדק ס' פ' דן לאסור ערוב חלב לאו דווקא. חלבים, ונזה פשיטא ליה דפת לאו דווקא. הבעדה"ש ס"ז דזה דבריו ברוך בפת גדול, אך המנ"א הנ"ל אחר שהוכיח מצינו שחתכו בסכין בשרי שרק על פת גדול, כתב בזה"ל דשאני יין שרגילין לשתות עם סעודת משמע דאף בדברי ס"ג צ"ל ר"ל "אף דמדברי ס"ג צ"ע שהאחי בסקל"א ורבי לפת נראה דכתבתו דהוי דבר מאד לשתות בסעודה ודמי לאכילת פת אבל לפת נראה דכתבתו דהוי דבר מאד לשתות בסעודה ודמי לאכילת פת אבל לפת נראה דכתבתו דהוי דבר מאד לשתות בסעודה ודמי לאכילת פת

חלבים, ונזה פשיטא ליה דפת לאו דווקא. הבעדה"ש ס"ז דזה דבריו ברוך בפת גדול, אך המנ"א הנ"ל אחר שהוכיח מצינו שחתכו בסכין בשרי שרק על פת גדול, כתב בזה"ל "אף דמדברי ס"ג צ"ע שהאחי בסקל"א ורבי לפת נראה דכתבתו דהוי דבר מאד לשתות בסעודה ודמי לאכילת פת דשאני יין שרגילין לשתות עם סעודת משמע דאף בדברי ס"ג צ"ל ר"ל "אף דמדברי ס"ג צ"ע שהאחי בסקל"א ורבי לפת נראה דכתבתו דהוי דבר מאד לשתות בסעודה ודמי לאכילת פת דשאני יין שרגילין לשתות עם סעודת משמע דאף בדברי ס"ג צ"ל ר"ל

בדג ומזונמה לו"ל.

אלא דלכאורה גם בשאר מלי מצינו איסור ולא רק בפת, בפת דבשו"ת צמח צדק ס' פ' דן לאסור ערוב חלב לאו דווקא. חלבים, ונזה פשיטא ליה דפת לאו דווקא. הבעדה"ש ס"ז דזה דבריו ברוך בפת גדול,

ולגבי פת האמר בכיסנין, נראה לכאורה שאין דרך לקבוע עליו סעודה ולא הגם שאין דבר מדרבנן דשייכת הגזירה דבה ב"ג מדרבנן דשייכת הגזירה שייך בו ב"ב המעם "שעל הלחם יתיה האדם". והראיה לכך, שכן החכמ"א בכלל ג' ס"ג הערה"ש ב"ד הביאו את דברי המהרי"ט (ח"ב סי' ל"ז) דרחב דוקסקאות הגלוסקאות הנ"ל נאכלות עם חלב ממש אלא רק לקינוח. ומשמע דאם היו אין בהם איסור כיון דאין דרך לאוכלם עם חלב ממש אלא רק לקינוח. ומשמע דאם היו בזצה שמתבשלה בקדירה חלבית (ורק מדין דבר מועט התירו). ע"כ לכאורה קשה להקל בשאר דברים מטעם שרק על פת גדול.

דבה אין חשש מכשול. ויעויין שם בפ"ת דבה אין חשש מכשול. ויעויין שם בפ"ת מדוכה שיש בהם מיוחדין לחלב ויש לבשר או חלבי לכן יש בו חשש מכשול, לכן שיחלק בין לחם דאין דרך לעשותו בשר ומצאתי סמך לסברא זו בדברי הפר"ח הנ"ל בשרי, וממלא אין בזה חשש מכשול. שחותכין אותו בסכין חלבי בסכין בשרי דצונן פעמים ודיינו מעמא דכ"ע ידעי דצונן פעמים שחתכו בסכין שלא חשש בו למכשול, וכזה חיישב על נכון קושית המנ"א מצונן לבר מה מיבר ואם שרי לאכלו עם בשר חשש מכשול כיון שכל אחד ידע שעליו לבר מה מיבר ואם שרי לאכלו עם בשר. ידע שיש מהם חלבי ויש פרווה, בזה אין שמהתים שהיא פרווה, אבל דבר שכ"ע דומיא דפת, דהיינו בדבר שכל כולו מחזקת "פרווה" ואנשים לא שואלים מה מיבר כיון דלאחרה נראה דחז"ל חششו לבר מה מאכלים שיש מהם פרווה, יבוא אל מבשר ויש מכשיל לאכלו עם בשר, ולכן אמרו לאכלו חלב אחריו, הרי חרוייהו דדבקו, ודחק לומר מה שדרך לאכול עם חלב ממש, לכן מה שדרך מ"מ לאחרה אין דבריו מוכרחים. ומכל"מ לחלק בין ונלענגם דברי המהרי"ט הנם שהתחקתו האחרונים, השלחן צ"ר ס"א בביאורים ד"ה אין כיסנין היא בכלל האיסור. ומ"מ בספר בני דרק בפת הימה הגדולה, אלא ע"כ דגם פת לעשין.

שוב ל"ל "ארץ הצבי" בזה"ל בזה לחדא צ"ל ב"ס שכתב בשו"ת לחם ולכן עושים מלאות בזיצים את רק ובזיצה בשר ל"ם לחם, ולכן הרוב לעשות של בזיצה בשר מעלה לה, דדוקא בפת שאינו לא של בשר ולא של גבינה צריך שינוי, לפי שדרך הוא לאכלו עם כל דבר בלי חלקיה, אבל אלו מאלו המינים הוא אכל כבר בשר, קודם אם פליגי דאולי גם המחדש יודה דבמקום שאין מנהג לעשות של בשר ומש"כ המחדש דצריך לעשות בזיצה בש

אדם יודה, דלא נחלק אלא שא"צ להנהיג שינוי, אבל אם כבר נהגו לעשות שינוי גם הוא יודה שיש מכשול אם יעשו ללא שינוי. **והנה** כיום הונהג בהרבה מקומות לעשות בורקס חלבי בצורת משולש ובורקס פרווה בצורת מלבן. ולפמש"ב נראה דאם יעשו בורקס חלבי בצורת מלבן יהיה בזה משום איסור פת חלבי, ובזה יודה התפארת אדם לחיד"א לאיסור היות ואין אדם שואל בזה מרוב הפשיטות אצלו שזה פרווה. ולפ"ז לכאורה יש לפקפק בהיתר מכירת סופגניות חלביות אם אינן שונות במראיהן משאר סופגניות, שהרי "סתם סופגניות" הן בחזקת פרווה ואין איש שם על לב לחקור אם הסופגניה חלבית או פרווה. אלא שלדעת המהרי"ט מה שאין דרך לאכלו עם בשר ממש אינו בכלל הגזירה, והעתיקו הרבה אחרונים את דבריו, וא"כ אין חשש בסופגניות. אך לעיל סוף אות א' כתבנו קצת לפקפק בזה, וצ"ע. [ומשמע בתשובת מהרי"ט שם דלא מהני לשים שלט "חלבי"].

סימן עה

בדין פת חלבית מועטת

צ"ז ס"א ובהג"ה:

"אין לשין עיסה בחלב שמא יבוא לאכלה עם בשר, ואם לש כל הפת אסור אפילו לאכלה לבדה. ואם היה דבר מועט כדי אכילה בבת אחת או ששינה בצורת הפת שתהא ניכרת שלא יאכל בה בשר, מותר וכו'. הג"ה: ולכן נוהגין ללוש פת עם חלב בחג השבועות, גם בשומן לכבוד שבת, כי כל זה מחשב כדבר מועט, גם כי צורתן משונה משאר פת".

א. שיעור פת חלבית מועטת

בגמ' פסחים ל"ו ע"א איתא דשרי ללוש פת בחלב כעין תורא, ופרש"י והר"ח מעט כמו עין של שור דאכיל ליה מיד בבת אחת ולא משהי ליה דלינשי שנילוש בחלב. והרי"ף והרמב"ם והרשב"א פירשו דמיירי בעושה צורה מיוחדת כעין השור דהרואה יודע ששינו צורתו להיכרא וישאל ויאמרו לו. ולדינא כתב הגש"ד והביאוהו הפוסקים דהני תרי פירושים אליבא דהלכתא סליקו, דתרוייהו סברות יפות הן. ובשו"ע כאן משמע דכל כדי אכילה בב"א מקרי דבר מועט, וברמ"א משמע דכל ליומיה ג"כ מקרי דבר מועט, דהתיר ללוש בשומן עבור שבת [עיין פמ"ג שפ"ד סק"א]. ולכאורה הוא פלא שהאחרונים לא העירו דלרש"י מדינא דגמ' שרי רק שיעור קטן מאד כמו עין של שור, ולאפות יותר מזה אף אם רצונו לאכלו בב"א וכ"ש ביומיה אסור מדינא דגמ', וא"כ איך הקילו הפוסקים ביותר מזה על סמך שהוא דבר מועט. ואולי תפסו לעיקר בפשט הגמ' כפירוש הרי"ף דההיתר הוא בגלל הצורה המיוחדת דלא כפרש"י, ורק את סברת רש"י בדבר מועט

קבלו לדינא כיון שתרוייהו סברות יפות הן, ומסברא בעלמא אפשר להגדיר כדבר מועט גם יותר מעין של שור.

ב. קנית פת חלבית מועטת

יש לדון אם קונה כמות מועטת, אם דמיא לאופה כמות מועטת דשרי. ולכאורה ד"ז תלוי בשאלה אם האיסור דפת חלבית הוא על הגברא או על החפצא של הפת, דאם האיסור הוא על הגברא, הרי כל שאין חשש מכשול אצל הגברא אין בזה נ"מ אם זה בגלל שאפה כמות מועטת או בגלל שקנה כמות מועטת. אמנם אם האיסור הוא על החפצא של הפת, הרי כל שאפה כמות מרובה נאסרה הפת, ולא יועיל מה שהקונה יקח כמות מועטת ולא יהיה אצלו חשש מכשול, שכן החפצא של הפת כבר נאסרה. ורק אם מעיקרא אפה כמות מועטת לא תאסר הפת.

ולכאורה היה ניתן לתלות חקירתנו במחלוקת האחרונים, דהנה בשו"ת צמח צדק סי' פ' כתב דאסור ליתן חלב ביין אפילו אם יש ששים ביין דהוי מבטל איסור לכתחילה, ודמי לנותן בשר עוף בחלב דג"כ אסור רק מדרבנן ואסור אף אם אין בו בכדי נתינת טעם. ולא דמי לפת מועט דשרי, דפת מועט לא היה בכלל הגזירה, אבל פת מרובה גזרו עליו כמו על שאר איסורי דרבנן וחשיב ביטול איסור לכתחילה, עכת"ד. והנחלת צבי בסי' צ"ז כתב לחלוק עליו (והביא כן גם מתשובת מהרי"ט) דשאני איסור זה משאר איסורי דרבנן, דהכא הכל הוא סייג כדי שלא יאכל עם בשר, ולהכי היכי דשינה בצורת הפת שרי כיון שלא יבוא לידי איסור, וא"כ גם כשמערב פחות מששים לא יבוא לידי איסור, עכת"ד. ולכאורה בהכי פליגי, דהצ"צ ס"ל דאף שטעם הגזירה הוא חשש מכשול אצל הגברא, מ"מ גדר הגזירה הוא איסור על החפצא של פת החלבית כמו בשאר איסורי דרבנן, ולהכי גם כשאין חשש מכשול אצל הגברא מ"מ האיסור בעינו עומד ושייך בזה משום ביטול איסור לכתחילה. ופת מועטת או משונה שאני, דשם לא גזרו על החפצא כלל. והנחל"צ והמהרי"ט ס"ל דלא דמי לשאר איסורי דרבנן האסורים בחפצא שבהם לא חילקו חז"ל בגזירתם, משא"כ כאן דלא גזרו היכא שאין חשש מכשול כגון בפת מועטת או משונה, וע"כ דכאן גדר האיסור הוא רק חשש מכשול אצל הגברא, ולכן היכא דאין חשש מכשול כגון כשמערב פחות מכדי נתינת טעם שרי.

אך לאחר העיון נראה דכו"ע מודו שחז"ל אסרו את החפצא של הפת. דהנה הפלתי (צ"ז סק"א) הביא מעשה מזקנו שהורה בפת שזב תחתיו חלב שכולו אסור, דצוה לחלקם לבתים לכל ב"ב ככר אחד, דתו ה"ל כאפה פת מועטת ושרי. אמנם הפמ"ג (צ"ז שפ"ד סק"א) כתב שאין לעשות מעשה כן, שהרי בגמ' פסחים ל"ו איתא שאם לש כל הפת כולה אסורה, ואמאי, יחלק להרבה ב"ב, אלא ע"כ דאין בזה תקנה. וכ"כ החוו"ד סק"ג דלא מהני לחלקו להרבה בנ"א לאחר האפיה כיון שכבר נאסר ונעשה נבילה, ובחמודי דניאל אות י"ב דייק כן מלשון הגמ' "כל הפת כולה אסורה" דלא מהני להשאיר ממנה דבר מועט דכבר נאסרה כולה, וא"כ הוראה זו של זקנו של הפלתי צ"ע. וראיתי בבינ"א